

E
EXAMEN

E
M
P
L
E
R

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD OG FORMÅL	3
2. HVAD SKAL MAN KUNNE TIL EKSAMENEN?	5
3. EKSAMENSFIF	9
4. ARGUMENTATIONSSKEMA	12
5. DOMSFORBEREDELSESSKEMA	14
6. INSPIRATIONSOPGAVER OG BESVARELSER	16
7. INTRODUKTION OG GRUNDBEGREBER	17
8. HJEMMEL	18
HR. HANSENS GYLLETANK	19
BESVARELSE NR. 1	25
BESVARELSE NR. 2	28
HANS HANSENS KØBMANDSFORRETNING	31
BESVARELSE NR. 1	37
BESVARELSE NR. 2	40
9. SAGSBEHANDLING	42
LIEBHAVERVILLAEN	43
BESVARELSE NR. 1	47
BESVARELSE NR. 2	50
DEN "BEKYMREDE" NABO	54
BESVARELSE NR. 1	60
BESVARELSE NR. 2	64
GYNMASIEANSØGNINGEN	67
BESVARELSE NR. 1	71
BESVARELSE NR. 2	74
BADEBROEN	77
BESVARELSE NR. 1	79
BESVARELSE NR. 2	81
BØRNEHAVEN "MARIEHØNEN"	83
BESVARELSE NR. 1	86
BESVARELSE NR. 2	87
10. PRØVELSE	90

FESTIVALEN "ROCK MED RONALD"	91
BESVARELSE NR. 1	97
BESVARELSE NR. 2	100
DEN TRAVLE OMBUDSMAND	103
BESVARELSE NR. 1	111
BESVARELSE NR. 2	114
DEN "SURE" NABO	119
BESVARELSE NR. 1	126
BESVARELSE NR. 2	130
<u>11. EKSAMENSOPGAVE</u>	132
TILLÆGSKØBESUMMEN	132
BESVARELSE	141

1. FORORD OG FORMÅL

Vi giver viden videre. Derfor har Hortens studentergruppe lavet denne eksempelsamling til jurastuderende, der skal til eksamen i forvaltningsret.

Hæftet giver både generelle eksamenstips og gennemgår mere specifikke eksempler på besvarelser inden for forvaltningsretten. Det er tænkt som et inspirations- og øvelseshæfte, der skal træne den studerendes eksamensteknik. Eksempelsamlingen er dermed ikke en gennemgang af eller en erstatning for fagets pensum. I stedet indeholder eksempelsamlingen uddrag af pensumrelevante forhold inden for de enkelte retsområder, der kan anvendes som øvelsesredskab for læseren.

Som studerende skal man sætte sig grundigt ind i det faglige stof og være i stand til at formidle en selvstændig juridisk besvarelse inden for forskellige retsområder. Vi har i forbindelse med studiet selv manglet en systematisk udveksling af formuleringer, struktur og praktisk retsanvendelse. Det er derfor vores håb, at vi med *Examens-Exempler* kan give redskaber og erfaringer videre, som kan hjælpe til, at du som studerende føler dig bedre forberedt til den skriftlige eksamen.

Hæftet udbydes elektronisk. Visse elementer i hæftet er låst, mens andre kan udfyldes frit med egne besvarelser for at skabe en personlig udgave af hæftet. Hæftet suppleres desuden af [Hortens faglige videofix](#) for studerende, som er tilgængelig på Hortens hjemmeside. Her kan du finde en række videoer om de forskellige forvaltningsretlige emner.

Horten har som virksomhed afholdt omkostninger til dette hæfte. Da eksempelsamlingen er udarbejdet af studerende, er formålet ikke at yde juridisk rådgivning, men derimod at tilbyde et inspirationsgrundlag til egen faglige udfoldelse.

Eksempelsamlingen er udarbejdet i vinteren 2022/23. Der tages forbehold for lovændringer og retspraksis efter dette tidspunkt.

Feedback modtages gerne på mail: co-study@horten.dk.

Held og lykke til eksamen!

Hortens studerende, maj 2023

1. udgave, 1. oplag

2. HVAD SKAL MAN KUNNE TIL EKSAMENEN?

Besvarelse af opgaver og cases har til formål at træne studerende i anvendelsen af den juridiske metode. Afhængig af hvilken teoretisk tilgang man har til metoden, handler det i praksis om at kunne **identificere relevante problemstillinger** ud fra et **faktuelt hændelsesforløb** og **argumentere juridisk begrundet** for det **resultat**, som man mener, skal være det endelige. Det er den metode, man skal mestre til eksamen.

Syv gode råd:

1. Husk at besvare alle spørgsmål
2. Læs opgaven grundigt og anvend og "overhold" faktum
3. Drop overflødige ord og skriv præcist
4. Tjek referencer
5. Husk retskildehierarkiet
6. Bevar overblikket i opgaven (struktur)
7. Husk at konkludere

Opbygning af noter

Når man læser op på pensum, vil man typisk udarbejde et omfattende noteapparat, og man kan derfor lige så godt forsøge at formulere det juridiske indhold, så man bedre forstår den aktuelle kontekst af bestemmelserne og deres sammenhæng. Et godt tip er at starte med at formulere sig som om, man skulle fortælle nogen, hvad der skal og kan lægges vægt på i en juridisk analyse.

Forstå hensynet bag reglerne

Juraen fremstår ofte svært forståelig, idet man som studerende ofte fokuserer for meget på detaljerne og de enkelte bestemmelser fra start. En forståelse for detaljerne er naturligvis nødvendig for at løse juridiske opgaver på korrekt vis. Men det er vigtigt også at have en sammenhængende forståelse for, hvorfor der overhovedet er et reguleringsbehov på

området, fx hvorfor vi har regler om partshøring? Det er med andre ord vigtigt at forstå hensynet bag en given regulering. Derfor opfordrer vi til at huske at læse historie- og baggrundsafsnittene i lærebøgerne. Hvis man vil blære sig til en mundtlig eksamen, er det et godt fif at henvise til formålet med og hensynene bag den regulering, som man er ved at redegøre for, da det viser overskud og en generel forståelse af faget.

Eksamensbesvarelsens elementer

De elementer, der er grundlæggende for samtlige eksamensbesvarelser, er henholdsvis indledning, diskussion/argumentation og konklusion/vurdering. I det følgende giver vi bud på, hvordan man som studerende som led i sin eksamenstræning kan forberede tekster, der fastholder strukturen til eksamenen.

Indledning

Indledninger har til formål at introducere læseren for, hvilke elementer casen lægger op til en besvarelse af. Det er således her, at man overordnet identificerer de juridiske problemstillinger. Indledningens formål er ikke at gengive casens faktuelle forhold, men derimod kort at fremhæve de juridiske problemstillinger. I nogle situationer kan det være en fordel først at formulere indledningen, når man har besvaret samtlige forhold i opgaven, da man således er skarpere på, hvad man konkret har behandlet. Omvendt kan det også være en fordel at starte med at lave en indledning for sig selv, idet man herved tvinges til at skabe systematik i opgavebesvarelsen fra starten.

En indledning til besvarelse af forvaltningsrettens hjemmelsdel kan formuleres således:

Opgaven lægger som følge af hændelsesforløbet op til en behandling af, hvorvidt kommunen har hjemmel til at tvangsfjerne A. Dette vil blive behandlet straks nedenfor.

Diskussion/ argumentation

Diskussionsafsnittet er det vigtigste afsnit i opgavebesvarelsen. I diskussionsafsnittet er det afgørende, at man identificerer de forhold, der lægger op til diskussion. Derimod skal man være varsom med selv at "udfylde" opgaveteksten, det vil sige selv lægge forhold til grund, uden at de er beskrevet. Hvis et forhold ikke er beskrevet fyldestgørende nok til, at det udgør en juridisk problemstilling, er det formentlig opgaveforfatterens hensigt. Når de forhold, der lægger op til diskussion, er identificeret, skal man argumentere for og

imod. Sager ville aldrig opstå, hvis folk var enige om måden at læse loven på, de faktiske forhold eller hvad der er rimeligt i en konkret kontekst. Brug derfor **argumentationskemaet** for at skabe struktur eller træne dig selv i at argumentere.

Et diskussionsafsnit i en forvaltningsretlig problemstilling vedrørende undtagelse af oplysninger fra aktindsigt kan se således ud:

På den ene side er der et særligt beskyttelseshensyn til A, da det oplyses i faktum, at B ønsker at kontakte A. Såfremt B finder ud af, at det er hans nabo (A), som har indberettet forholdet til politiet, kan det ikke udelukkes, at B vil forsøge at opsøge A, da B har følt sig forfordelt. Dette taler for, at politiet bør undtage A's navn for aktindsigt, jf. forvaltningslovens § 15 b, nr. 5.

På den anden side har B også en væsentlig interesse i at få aktindsigt i hele sagen, herunder få oplyst A's navn. Det, at blive indberettet til politiet, er særlig byrdefuldt for B. Dette medfører en naturlig interesse i at få oplyst, hvem der har udformet indberetningen. Dette taler for, at politiet ikke bør undtage A's navn for aktindsigt, jf. forvaltningslovens § 15 b, nr. 5.

Såfremt politiet vælger at undtage A's navn fra aktindsigt efter forvaltningslovens § 15 b, nr. 5, bør politiet overveje, om der alligevel kan meddeles fuld aktindsigt efter meroffentlighedsprincippet, jf. forvaltningslovens § 10.

Konklusion/ vurdering

Konklusioner tjener som afslutninger og skal besvare opgavens spørgsmål endeligt. Ofte anses korte konklusioner for at være bedre end lange konklusioner, da det ikke handler om at gengive argumentation eller inddrage nye forhold. Hvis man gennemgår rettevejledninger, vil man se, at det ofte ikke er konklusionerne, der er afgørende for en god karakter – det er opgavens gennemgående argumentation, der er det bærende element. Dette gælder selvfølgelig ikke, hvis en opgave kun har ét korrekt svar.

Alligevel skal man dog huske på, at det er *nødvendigt* at nå til et resultat. Der er ingen i den virkelige verden, der vil betale dig for at have to forskellige holdninger, men evnen til

at lade jus og faktum falde ud til den ene eller andens fordel er derimod af betydelig værdi. Derfor er konklusionen vigtig. Et godt tip er at lave delkonklusioner ved opgavebesvarelserne og tjekke, at man kan besvare problemstillingen ud fra konklusionen.

En konklusion på ovenstående diskussion om undtagelse af oplysninger fra aktindsigt kan se således ud:

På baggrund af ovenstående diskussion vurderes det, at politiets beslutning om at lægge afgørende vægt på hensynet til at beskyttes enkeltpersoners rent private forhold, var berettiget.

Husk at besvare alle opgavens spørgsmål! Det lyder måske som en selvfølge, men i praksis er der mange, der enten glemmer det eller disponerer for dårligt over den tildelte tid til, at de kan nå igennem alle spørgsmål.

*****

3. EKSAMENSFIF

Til eksamen i forvaltningsret er det en rigtig god idé at blive gode venner med forvaltningsloven. Ikke nok med, at forvaltningsloven er ganske velskrevet, er den også let at orientere sig i. Ved at arbejde aktivt med forvaltningsloven i forbindelse med udarbejdelse af case-besvarelser, vil man hurtigt finde ud af, at stort set alle svar på især sagsbehandlingsproblemstillingerne kan findes deri.

Man kan derfor med fordel lave et dokument, hvori man med udgangspunkt i forvaltningsloven laver små køreplaner til alle de underemner, der særligt melder sig inden for sagsbehandlingsområdet. På denne måde kan man hurtigere identificere de rette problemstillinger og ud fra den korrekte bestemmelse vurdere, om de fornødne betingelser er opfyldt.

Simon, Kandidatstuderende på KU.

Som forberedelse til eksamen i forvaltningsret er det en rigtig god idé at løse så mange tidligere eksamenssæt som muligt. På den måde finder man ud af, at der som regel er en ensartet struktur i de fleste eksamenssæt, særligt i forhold til sagsbehandling. Ved at løse tidligere eksamenssæt får man derudover også en fornemmelse for, hvor det er, man måske halter lidt bagefter.

Herefter kan man eventuelt lave et samlet dokument med samtlige af ens eksamensbesvarelser, således at man til eksamen nemt kan hente hjælp herfra. I selvsamme dokument kan man med fordel også samle de tidligere rettevejledninger, hvorfra man kan hente inspiration til, hvordan en besvarelse skal opbygges.

Kevin, Bachelorstuderende på KU.

Til eksamen i Forvaltningsret skal man typisk jonglere med flere forskellige lovgivninger, hvoraf de centrale er Forvaltningsloven, Offentlighedsloven, Persondataloven og Ombudsmandsloven. Nogle bestemmelser i disse love er vigtigere til eksamen end andre. En god idé er derfor at lave ét samlet dokument med de vigtigste bestemmelser. Dermed er det nemmere at finde den relevante bestemmelse til eksamenen, da denne ikke drukner i de mindre relevante bestemmelser.

Opgaven i Forvaltningsret er ofte lang med mange bilag. Det er vigtigt at læse opgaven og bilagene grundigt, så man ikke overser vigtige detaljer eller hopper i små "fælder". På KU består opgaven af en hjemmelsdel, en sagsbehandlingsdel og en prøvelsesdel. Gennem løsning af tidligere eksamenssæt, opdager man typisk hurtigt, hvilken af disse dele, som man finder sværest. Løs derfor så mange tidligere eksamenssæt som muligt – men de svære dele ekstra meget – så du er mere sikker i disse til eksamenen.

[Laura, Bachelorstuderende på KU.](#)

Forvaltningsretten bygger i høj grad på nyere og vel-skrevet lovgivning. Loven kan derfor anvendes og fortolkes relativt tekstnært, hvorfor det er en god ide at mestre både forvaltningsloven, offentlighedsloven, ombudsmandsloven, persondataloven og persondataforordningen. Dette kan gøres ved bl.a. at lave egne noter til de relevante paragraffer og artikler, hvorved man øver dem som en del af forberedelsen og samtidig opnår et overblik over sammenhængen mellem bestemmelserne.

Derudover er det vigtigt at kunne de uskrevne regler og principper. Det er især væsentligt at kunne partsbegrebet, som ofte vil indgå i en grundlæggende vurdering der kan være afgørende for, hvilke rettigheder der opnås efter forvaltningsloven. Derudover bør man også mestre officialprincippet, legalitetsprincippet, mv.

[Andreas, Kandidatstuderende på CBS.](#)

Forvaltningsret er et stort kompliceret retsområde, og det kan være svært at danne sig et overblik over, hvor ens stærke og svage sider ligger. Jeg vil derfor anbefale, at man i ugerne op til eksamenen fokuserer sin tid på at løse samtlige forhenværende eksamenssæt, idet man hurtigt vil kunne identificere, hvilke dele af pensum man ikke er så skarp på. Det er vigtigt, at man ikke først gør dette i dagene op til eksamenen, eftersom man skal kunne nå at læse op på de ting, som man finder ud af, at man har særlig svært ved. Desuden er det en god idé at sætte tid af til at læse forvaltningsloven igennem fra ende til anden, fordi loven faktisk er ganske overskueligt opbygget, og det kan således give en bedre forståelse

for fagets centrale temaer. Held og lykke!

[Christian, Kandidatstuderende på KU.](#)

Når man skal studere forvaltningsret og løse opgaver inden for dette retsområde, er det vigtigt at skabe sig et overblik, inden man dykker ned i de mange undtagelser og særtilfælde. Det gælder både en sags faktiske omstændigheder og forvaltningsretten som juridisk disciplin. Selvom forvaltningsretten er præget af ny og gennemarbejdet lovgivning, hviler den stadig på en række uskrevne principper, som er meget vigtige og karakteristiske for forvaltningsretten. At få styr på disse principper kan være med til at skabe det gode overblik. De er samtidig gode at have sig for øje, når man kortlægger et langt og kompliceret sagsforløb.

Husk derudover, at der gælder et særligt forhold mellem myndigheden og borgeren, som adskiller sig fra aftaleretten.

[Rasmus, Kandidatstuderende på KU.](#)

4. ARGUMENTATIONSSKEMA

Argumentationen er et af de bærende elementer for jurister. På studiet skal vi demonstrere, at vi kan gennemføre en begrundet argumentation. Argumentationen er bundet op på retskilderne. I den forbindelse er det en fordel at synliggøre de argumenter, der taler henholdsvis for og imod en given retsfølges indtræden. Det er vigtigt, at argumentationen er struktureret og relevant. Tanken med skemaet nedenfor er, at man til brug for eget overblik udfylder felterne med henblik på at skabe en oversigt over 1) hvad det er, man skal diskutere, 2) hvorfor det er relevant at diskutere, og 3) hvad der i medfør af loven og retspraksis kan inddrages i den juridiske argumentation. I kolonnen "argumentationsgrundlag" kan man derfor både indsætte lovbestemmelser, almene hensyn og domme, som har betydning for udformningen af en begrundet argumentation.

Vi har udfyldt den første række med et eksempel. Du kan selv udfylde den resterende del af skemaet med argumenter.

Spørgsmål	Hvorfor er det relevant at besvare?	Argumentationsgrundlag	
Kan X anses for part i sagen?	Forvaltningsloven giver særligt parten/parterne en række beføjelser , som fx retten til at blive hørt inden den offentlige myndighed træffer afgørelse. Dog fremgår det ikke nærmere af forvaltningsloven, hvem der får meddelt partsstatus. Det er derfor væsentligt at vide, hvornår en person eller juridisk person er tillagt partsstatus.	For at X er part i sagen: FOB 1995.221 , hvor en nabo til et byggeri ifølge ombudsmanden skulle have haft partsstatus, da vedkommende blev særligt påvirket af byggeriet.	Imod at X er part i sagen: FOB 2010-11-1 , hvor en virksomhed ikke fik tildelt partsstatus i en sag om markedsføring og mærkning, da virksomhedens interesse i sagen alene var afledt og indirekte.

5. DOMSFORBEREDELSESSKEMA

En måde at systematisere pensumdomme på er at skrive korte noter i skemaform som nedenfor. Til eksamenen kan man hurtigt søge i dokumentet efter eksempelvis "habilitet", hvorefter indholdet af de relevante domme herom er let tilgængeligt. Nedenstående skema skal derfor ses som et hjælpeværktøj til at systematisere relevante pensumdomme. Desuden kan skematiseringen hjælpe med at danne overblik over den retskildemæssige værdi af en afgørelse, da det er let at identificere og indsætte instanser, præmisser og dissenser i skemaformen.

Lektion	Titel	Fokus	Betydning
Indsæt lektionsnummer, så du ved, hvilken del af pensum, afgørelsen vedrører	Indsæt dommens titel, så du kan kopiere nummeret ind i eksamensbesvarelsen	Beskriv tvistepunktet, evt. i form af paragraffer	Skriv gerne med <u>dine egne ord</u> , hvordan dommen er refereret i pensum. Hvis der ikke står andet end et domsnummer, kan der tages udgangspunkt i en introtekst fra Karnov el.lign.
X "habilitet"	FOB.2001.534	Familiemedlemmer og inhabilitet: Fætre og kusiner	<p>Tidligere har det være usikkert, om fætre og kusiner var omfattet af forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 2. I denne afgørelse fastslog ombudsmanden dog, at fætre og kusiner er omfattet af bestemmelsen.</p> <p>I sagen havde en nabo klaget over en tilladelse givet af en kommune til at lave en tilbygning til et sommerhus. Det var kommunens udvalg for teknik og miljø, som havde behandlet sagen, og et af udvalgets medlemmer, var fætter til ejeren af sommerhuset, som fik meddelt tilladelse. Denne fætter havde deltaget i behandlingen af sagen. Der forelå derfor inhabilitet, som efter ombudsmanden afgørelse medførte, at afgørelsen blev ugyldighed.</p>

6. INSPIRATIONSOPGAVER OG BESVARELSER

I det følgende fremlægger vi et omfattende antal besvarelser på konkrete små og store opgaver inden for de forskellige dele af forvaltningsretten. Sidst i kompendiet finder du desuden en større case svarende til en fuld eksamensopgave.

Opgaverne er besvaret af os, som vi selv ville formulere dem til eksamenen. Husk at have in mente, at der kan være problemstillinger i opgaven, som ikke behandles i vores besvarelser af omfangsmæssige årsager, og at nogle besvarelsers indhold kan variere afhængig af, hvad besvareren har identificeret som det mest væsentlige.

Der er desuden tale om forskellige måder at formulere og opbygge en opgavebesvarelse på. Hensigten er at vise, at man kan besvare en opgave på flere forskellige måder. Vi understreger dermed, at man skal finde sin egen stil.

Hvert afsnit indledes med en kort introduktion af den del af pensum, som opgaverne omhandler.

Vi anbefaler, at I selv prøver at løse opgaverne, inden I læser vores bud på besvarelser.

*****

7. INTRODUKTION OG GRUNDBEGREBER

Forvaltningsretten omfatter alle de regler, der regulerer forholdet mellem forvaltningsmyndighederne og borgerne og forholdet mellem myndighederne indbyrdes.

For at sikre, at borgernes interesser bliver varetaget på en hensigtsmæssig og fair måde, gælder der en lang række regler for, hvordan forvaltningsmyndighederne skal agere i forbindelse med behandlingen af sager og i det daglige arbejde internt i myndigheden.

Forvaltningsretten bygger ikke kun på lovgivning, men også på uskrevne principper. Principperne er karakteristiske for forvaltningsretten og afspejler det særlige forhold, der gælder mellem myndighed og borger i retlige sammenhænge. Da myndigheden ensidigt fastsætter retsstillingen, er den bundet af de rammer, som lovgivningsmagten har vedtaget og har pligt til at oplyse sagen på et tilstrækkeligt grundlag. Myndigheden er endvidere forpligtet til at behandle borgerne lige samt proportionelt og skal optræde venligt og hensynsfuldt.

Forvaltningsretten kan teoretisk inddeles i tre dele, nemlig 1) hjemmel, 2) sagsbehandling og 3) prøvelse, der alle tre udgør grundstammerne for at sikre korrekte afgørelser, borgernes retssikkerhed og en hensigtsmæssig fremgangsmåde i afgørelsesvirksomheden.

Nedenfor følger en introduktion samt opgaver og besvarelser til hver enkelte del.

8. HJEMMEL

Forvaltningen skal have hjemmel til at træffe sine afgørelser. Det er således et meget centralt emne for faget, der har sin baggrund i **legalitetsprincippet**, hvorefter forvaltningen ikke må handle i strid med lovene (**den formelle lovs princip**) og for det andet ikke må handle uden hjemmel (**hjemmelskravet**). Det er helt centralt i en demokratisk retsstat, da forvaltningen er underlagt lovgivningsmagten og ensidigt kan fastsætte retsstillingen overfor borgerne.

Forvaltningen skal derfor have hjemmel til alle dens afgørelser. I nogle typer sager gælder der et **skærpet hjemmelskrav**, hvilket vil sige, at der kræves en særlig klar hjemmelsangivelse i loven eller bekendtgørelsen og den underliggende lov. Eksempelvis kan der ikke ske frihedsberøvelse eller ekspropriation af ejendom uden udtrykkelig lovhjemmel.

Når det skal vurderes, om der er hjemmel til en retsfølge, er forvaltningen ofte underlagt et **skøn**. Skønnet udgør den udfyldende og fortolkende virksomhed, hvilket skal gøres inden for lovens rammer, og som er nødvendigt ved vage og elastiske bestemmelser. Skønnet må endvidere kun basere sig på saglige og relevante hensyn, dette betegner grund sætningen om **saglig forvaltning**. I en eksamenssituation vil afgrænsningen af saglige hensyn i høj grad afhænge af de faktiske omstændigheder i opgavens faktum.

Derudover gælder der et krav om **ligebehandling** og **proportionalitet**. Førstnævnte betyder, at forvaltningen skal træffes identiske afgørelser over for borgere i sager med identiske omstændigheder. Sidstnævnte betyder, at såfremt der er hjemmel til et indgreb, må indgrebet ikke gå videre end formålet tilsiger. Det betyder, at såfremt der er hjemmel til flere indgreb, som alle er tilstrækkelige til at opnå det ønskelige formål, er forvaltningen forpligtet til at vælge det mindst indgribende. Derudover skal indgrebet være forholdsmæssigt.

Hjemmelsdelen er særdeles vigtig i en eksamensbesvarelse. Det er her, hvor sagens faktum skal kobles til det relevante retsgrundlag, som er vedhæftet opgaven. Manglende hjemmel vil således altid udgøre en væsentlig mangel, hvilket er relevant i en ugyldighedsvurdering.

HR. HANSENS GYLLETANK

Hr. Hansen har en landbrugsejendom, hvorfra han driver landbrug med grise, køer og får. Ejendommen ligger i en landzone i Solfyldt Kommune og drives på traditionel vis. I primo 2022 besluttede hr. Hansen at modernisere driften ved at etablere et moderne biogasanlæg med en tilhørende gylletank. Formålet var at aftage gylle fra sit eget landbrug og omsætte det til en mere bæredygtig energikilde. For god ordens skyld sendte hr. Hansen et brev 5. maj 2022 til Solfyldt Kommune, hvori han oplyste, at han havde opført gylletanken **(bilag 1)**.

Lugtgenerne fra gylletanken fik dog hr. Hansens nabo, Lars Landmand, til at klage til kommunen, som medførte en nærmere undersøgelse af sagen. Kommunens sagsbehandler, Bente Afslag, tog efter aftale med Lars Landmand ud til hans gård for at undersøge lugtgenerne og gylletankens nærmere placering. Bente Afslag var enig med Lars Landmand i de betydelige lugtgener, hvilket resulterede i udarbejdelse af et påbud til hr. Hansen om straks at fjerne gylletanken **(bilag 2)**. Hr. Hansen var meget uforstående overfor påbuddet, idet han var af den opfattelse, at kommunen ikke havde hjemmel til et sådant påbud.

SPØRGSMÅL

Hvilke hjemmelsmæssige overvejelser giver Solfyldt Kommunes påbud anledning til? Ved besvarelsen af spørgsmålet skal de oplysninger, der fremgår af opgaven og bilagene, herunder lovtekst, lægges til grund. Eventuelle sagsbehandlingsmæssige problemstillinger skal ikke vurderes.

BILAGSOVERSIGT

- Bilag 1** Hr. Hansens meddelelse til Solfyldt Kommune af 5. maj 2022
- Bilag 2** Solfyldt Kommunes påbud af 1. juli 2022
- Bilag 3** Hr. Hansens svar til Solfyldt Kommune af 3. juli 2022
- Bilag 4** Uddrag af planloven

Hr. Hansens meddelelse til Solfyldt Kommune af 5. maj 2022

Solfyldt Kommune
Langvejen 5
1111 Solfyldt
Att.: Til rette vedkommende

Kære Solfyldt Kommune

Jeg planlægger at modernisere driften af min landbrugsejendom, hvorfra jeg har grise, køer og får. Opvarmningen af staldene er tidligere sket gennem et oliefyr. Jeg ønsker nu at være mere miljøbevidst, hvorfor jeg gerne vil opføre et mindre biogasanlæg, som skal forsynes gennem en gylletank.

Gylletanken er allerede opført. Den er opført af beton og måler 5 meter i højden og 30 meter i bredden. Grundet lugtgener er gylletanken opført ved det nordlige skel mod Lars Landmands ejendom, dog ca. 220 meter væk fra både Lars Landmands og mine nærmeste bygninger.

Jeg ønsker at påbegynde opførelsen af biogasanlægget og skal i den forbindelse høre, hvorvidt der kræves tilladelse til opførelse af biogasanlægget?

På forhånd tak.

Med venlig hilsen
Hr. Hansen

Bilag 2**Solfyldt Kommunes afgørelse af 1. juli 2022**

Hr. Hansen
Blomstermarken 21
1111 Solfyldt

Afgørelse vedrørende Deres nyopførte gylletank

Kære hr. Hansen

De har ved brev af 5. maj 2022 oplyst Solfyldt Kommune, at De har opført en gylletank på Deres ejendom til brug for et moderne biogasanlæg, som endnu ikke er opført. Efterfølgende er det kommet Solfyldt Kommune til kendskab gennem Deres nabo, Lars Landmand, at gylletanken medfører betydelige lugtgener.

Solfyldt Kommune har ikke meddelt de fornødne tilladelser efter planlovens § 35 til opførelsen af gylletanken. De påbydes derfor straks at fjerne gylletanken.

Med venlig hilsen
Bente Afslag, sagsbehandler

Bilag 3**Hr. Hansens svar til Solfyldt Kommune af 3. juli 2022**

Fra: Hr. Hansen - HH
Sendt: 3. juli 2022 16:34
Til: Solfyldt Kommune – HK
Emne: Min nyopførte gylletank
Att.: Bente Afslag, sagsbehandler

Hej Bente

Jeg forstår intet af den afgørelse, som du har sendt til mig 1. juli 2022. Jeg har talt med min advokat, som er af den klare opfattelse, at opførelse af en gylletank er undtaget for kravet om landzonetilladelse efter planloven.

Jeg agter derfor ikke at fjerne min gylletank, før du har begrundet din afgørelse nærmere.

Med venlig hilsen
Hr. Hansen

Uddrag af planloven

§ 1. Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

§ 35. I landzoner må der ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer, jf. dog §§ 5 u og 36-38. Ved kommunalbestyrelsens tilladelse efter 1. pkt. kan der lægges særlig vægt på kommunalplanens retningslinjer for omdannelseslandsbyer.

§ 36. Tilladelse efter § 35, stk. 1, kræves ikke til:

(...)

3) Byggeri, der er erhvervmæssigt nødvendigt for driften af den pågældende landbrugsjendom, landbrugsbedrift, bortset fra husdyranlæg, eller skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet, jf. dog stk. 2.

(...)

Stk. 2. Der kræves dog tilladelse efter § 35, stk. 1, for så vidt angår beliggenheden og udformningen af bygninger som omhandlet i stk. 1, nr. 3, der opføres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer. For så vidt angår gyllebeholdere, skal der meddeles tilladelse til en af hensyn til markdriften ønsket placering, medmindre væsentlige hensyn til landskab, natur og miljø samt naboer afgørende taler imod placeringen. En tilladelse skal være betinget af, at gyllebeholderen afskærmes med beplantning, og at gyllebeholderen skal fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften.

§ 51. Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af denne lov og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, samt af bestemmelserne i lokalplaner og i de efter § 68, stk. 2, opretholdte vedtægter og planer m.v.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser, dispensationer m.v. overholdes.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholder har underordnet betydning.

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Solfyldt Kommune er ved udstedelse af forvaltningsakter underlagt legalitetsprincippet, som dels indebærer iagttagelse af den formelle lovs princip, dels kravet om lovhjemmel. Hvor den formelle lovs princip indebærer, at Solfyldt Kommune ikke må træffe afgørelser i strid med gældende ret, indebærer kravet om lovhjemmel, at Solfyldt Kommune skal have den fornødne bemyndigelse fra lovgivningsmagten til at træffe den pågældende afgørelse. Hjemmelskravet skærpes alt efter, om den pågældende afgørelse har karakter af en særligt indgribende foranstaltning i borgerens privatsfære.

De relevante bestemmelser findes i planlovens §§ 35, stk. 1, 36, stk. 1, nr. 3 og 36, stk. 2. Kravet om landzonetilladelse efter planlovens §§ 35-36 ses at være opdelt i en hovedregel, en undtagelse og en modifikation. Bestemmelserne anses for relativt klare i deres ordlyd, hvorfor svaret på spørgsmålet alene beror på en fortolkning. Her er det især fortolkningen af ordene "*ny bebyggelse*", "*byggeri*" og "*bygning*", der bliver udslagsgivende. Man kan ikke på en udtømmende måde angive alle de faktorer, som kan indgå i fortolkningen af klare bestemmelser som de tre ovenstående. Dog anvendes de klassiske fortolkningsformer som "objektiv fortolkning", "subjektiv fortolkning" og "formålsfortolkning". Hertil spiller praksis også en rolle.

Ad hovedregel

Det følger af hovedreglen i planlovens § 35, stk. 1, at al "*ny bebyggelse*" i en landzone, kræver tilladelse fra kommunalbestyrelsen. Spørgsmålet bliver derfor, om opførelse af en gylletank kan anses for "*ny bebyggelse*".

Opførelse af et nyt anlæg fra bunden må i sin naturlige forståelse anses for "*ny bebyggelse*". Dette støttes tillige af det forhold, at bebyggelse også kan omfatte anlæg, som må sidestilles med egentlige bygninger. Hertil kan der henvises til U.2000.2412H, hvor Højesteret fandt opførelse af en gylletank som værende "*bebyggelse*".

Opførelse af en stor gylletank, som beskrevet i bilag 1, må anses for ny bebyggelse, hvorfor der som udgangspunkt kræves landzonetilladelse efter planlovens § 35, stk. 1.

Ad undtagelsen

Spørgsmålet er herefter, om opførelsen af gylletanken er omfattet af undtagelsen i planlovens § 36, stk. 1, nr. 3.

Planlovens § 36, stk. 1, nr. 3, nævner ikke ordet "*ny bebyggelse*", men nævner i stedet ordet "*byggeri*". Spørgsmålet er derfor indledningsvis, hvorvidt opførelsen af en gylletank har karakter af "*byggeri*". Det giver ikke anledning til nævneværdig diskussion at komme frem til, at de to begreber betydningsmæssigt bør anses for synonyme, hvorfor opførelsen af en gylletank, også skal anses for "*byggeri*" efter planlovens § 36, stk. 1, nr. 3. Spørgsmålet er herefter, om opførelsen er erhvervsmæssig nødvendig for at drive de anførte typer virksomhed på ejendommen som beskrevet i bestemmelsen.

Hr. Hansen oplyser i bilag 1 Solfyldt Kommune om, at gylletanken skal forsyne et påtænkt biogasanlæg, der efter opførelsen skal forsyne driften af hr. Hansens landbrugsejendom. Byggeriet må på denne baggrund anses for erhvervsmæssigt nødvendigt, hvorfor undtagelsen i planlovens § 36, stk. 1, nr. 3, finder anvendelse.

Ad modifikation

Spørgsmålet bliver afslutningsvis, om der alligevel er krav om landzonetilladelse grundet gylletankens placering, jf. planlovens § 36, stk. 2.

Planlovens § 36, stk. 2, nævner ikke ordet "*ny bebyggelse*" eller "*byggeri*". I stedet nævnes ordet "*bygning*". Spørgsmålet er derfor indledningsvis, om en gylletank bør forstås som en "*bygning*".

På den ene side kan det anføres, at de tre ord bør fortolkes i sammenhæng med hinanden, det vil sige som egentlige bygninger og andre anlæg, som under hensyntagen til formålsbestemmelsen i planlovens § 1 må sidestilles med egentlige bygninger. En gylletank i beton og med den størrelse, som er beskrevet i bilag 1, får hurtigt karakter af et betydeligt anlæg og kan derfor fremstå så dominerende i landskabet, at den får karakter af en egentlig bygning.

På den anden side kan det anføres, at selvom man kan være tilbøjelig til at anerkende opførelse af en flagstang eller en stor satellitantenne som "*ny bebyggelse*" og "*byggeri*", vil man næppe anse disse som værende "*bygninger*". Der kan på denne baggrund argumenteres for, at begrebet "*bygning*" skal fortolkes mere snævert end begreberne "*ny bebyggelse*" og "*byggeri*", idet bygninger oftest er forbundet med en vis indholdsmæssig afgrænsning.

Første argument synes at veje tungest, da de tre begreber bør ses i sammenhæng med hinanden grundet deres placering i planlovens regler for landzonetilladelse. Denne holdning støttes tillige af Højesterets afgørelse i U.2000.2412H, hvor flertallet fandt, at de tre ord skulle fortolkes i overensstemmelse med hinanden. Gylletanken skal derfor også forstås som en egentlig bygning efter planlovens § 36 stk. 2.

Det skal herefter vurderes, om gylletanken er opført i tilknytning til ejendommens hidtidige bygningsarealer. Det anføres ikke specifikt i bestemmelsen, hvor langt væk en gylletank må ligge fra ejendommens bygninger. I bestemmelsens ordlyd må dog fortolkes en relativ tæt afstand, hvorfor 220 meter umiddelbart synes at være for langt væk. Da gylletanken i så fald ikke er placeret i tilknytning til ejendommens hidtidige bygningsarealer, er der krav om landzonetilladelse til opførelsen af denne, jf. planlovens § 36, stk. 2. Hertil kan der ligeledes henvises til U.2000.2412H, hvor Højesteret fandt, at opførelsen af en gylletank ca. 200 meter væk for ejendommens bygninger var for langt væk.

Afslutningsvis kan det kort overvejes, om § 36, stk. 2, 4 og 5. pkt., gør sig gældende. Faktum indeholder ikke oplysninger om, hvorvidt gylletanken er placeret af hensyn til hr. Hansens markdrift. Der må derfor faldes tilbage på det ovenfor anførte.

Konklusion

På baggrund af ovenstående konkluderes det, at Solfyldt Kommune har hjemmel til at påbyde fjernelse af gylletanken, da denne er omfattet af planlovens § 36, stk. 2, og ikke kan anses for opført i tilknytning til ejendommens hidtidige bygningsarealer.

Besvarelse nr. 2

Det skal i det følgende undersøges, om Solfyldt Kommune har hjemmel til at påbyde hr. Hansen at fjerne sin gylletank på sin landbrugsejendom.

Hjemmelskravet

Kravet om hjemmel følger af legalitetsprincippet, hvorefter en forvaltningsmyndighed skal have hjemmel til sine indgreb (hjemmelskravet) uden at handle i strid med lovene (det formelle lovs princip). Det konkrete hjemmelskrav afhænger af afgørelsens intensitet; jo mere intensivt indgrebet er, desto større krav til hjemlens klarhed.

Ved vurderingen af, om Solfyldt Kommune har hjemmel til udstedelse af påbuddet, skal planlovens bestemmelser undersøges nærmere, herunder især ordlyden i §§ 35-36.

Vurdering af Solfyldt Kommunes hjemmelsgrundlag

Det fremgår af lovens § 35, at "*I landzoner må der ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer (...).*" Bestemmelsen må kategoriseres som lovens hovedregel. Bestemmelsen lægger op til en ordlydsfortolkning af "*ny bebyggelse*", da det ikke direkte fremgår, at en gylletank kan anses som "bebyggelse".

Et stort anlæg, som benyttes som teknisk hjælpemiddel ved installation på typisk en landbrugsejendom, må anses at have en sådan varighed og funktionalitet, at denne må sidestilles med bebyggelse. Også hensynet til beskyttelse af de landskabelige værdier må sådanne anlæg sidestilles med bebyggelse. Da gylletanken må anses for "ny bebyggelse", er forholdet omfattet af § 35, stk. 1, hvorfor hr. Hansen som udgangspunktet ikke må opsætte sin gylletank uden en tilladelse fra kommunalbestyrelsen.

Kravet om tilladelse i lovens § 35, stk. 1, indeholder dog en undtagelse i lovens § 36, stk. 1, nr. 3, hvorefter der ikke kræves tilladelse til "*Byggeri, der er erhvervmæssigt nødvendigt for driften af den pågældende landbrugsejendom (...)*". Ved vurderingen af, om und-

tagelsen finder anvendelse, skal to forhold belyses; i) om gylletanken kan anses som værende "byggeri", og ii) om gylletanken er erhvervsmæssig nødvendig for driften af hr. Hansens landbrugsejendom.

Det er tidligere konkluderet, at en gylletank kan forenes med begrebet "ny bebyggelse". Ordene "byggeri" og "bebyggelse" må anses som værende synonyme, da de forstås sprogligt ens. Gylletanken må derfor anses som værende et byggeri. Herefter skal det vurderes, om gylletanken er nødvendig for landbrugsejendommens drift. I hr. Hansens meddelelse til Solfyldt Kommune af 5. maj 2022, oplyser han, at han ønsker at opsætte et biogasanlæg forsynet af gylletanken til det formål at *modernisere driften* af sin landbrugsejendom. Opførelsen må på baggrund af hr. Hansens meddelelse siges at være erhvervsmæssig nødvendig. Undtagelsen i planlovens § 36, stk. 1, nr. 3, finder derfor anvendelse, hvorfor Solfyldt Kommune som udgangspunkt ikke har hjemmel til at udstede påbuddet.

Det skal dog overvejes, om hr. Hansen alligevel burde have søgt om tilladelse grundet gylletankens placering efter planlovens § 36, stk. 2. Bestemmelsen siger, at *"der kræves dog tilladelse efter § 35, stk. 1, for så vidt angår beliggenheden og udformningen af bygninger som omhandlet i stk. 1, nr. 3, der opføres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer."* Endnu engang skal to forhold vurderes; i) om gylletanken kan anses som værende en "bygning", og ii) om gylletanken er opført i tilknytning til ejendommens hidtidige bygningsarealer.

Bestemmelsen benytter ordet "bygning". "Bygning" og "byggeri" opfattes i normal daglig tale som ord med forskellig betydning. Det kan dermed ikke uden videre diskuteres, at et gylleanlæg kan henføres under "bygning", blot fordi anlægget kan henføres under "byggeri", som fx var mere nærliggende ved ordene "byggeri" og "bebyggelse". En "bygning" må anses som værende et snævrere begreb end ordet "byggeri". Ordlydsfortolkningen giver anledning til at foretage en formålsfortolkning af loven, jf. lovens § 1, herunder især, hvorvidt det var lovgivers intention at stille en skarp skillelinje mellem ordene.

Planlovens § 36, stk. 2, må fortolkes i lyset af bestemmelsens formål, hvorefter benyttelse af ordet "byggeri" ikke synes at kunne begrunde en udvidelse af lovens rækkevidde, ligesom ordet "bygning" ikke antages at kunne begrunde en afgrænsning af lovens rækkevidde. En gyllebeholder opfattes i almindelighed ikke som en "bygning", men henset til lovens formål samt også til anlæggets størrelse og dets placering i landskabet, er det mest nærliggende også at fortolke denne som omfattet af begrebet "bygning" i bestemmelsen. Synspunktet er tiltrådt af Højesteret, som har vurderet, at ordene "Ny bebyggelse", "byggeri" og "bygning" må forstås i overensstemmelse med hinanden, jf. U.2000.2412H.

Afgørende er herefter, om gylletanken er opført "i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer", som angivet i lovens § 36, stk. 2. Det fremgår af faktum, at gylletanken er opført ca. 220 meter væk fra hr. Hansens nærmeste bygninger. Der skal ske en ordlydsfortolkning af ordet "i tilknytning", hvilket i almindelig daglig sprogforståelse må anses som værende "overvejende tæt geografisk". 220 meter må anses som værende for lang afstand for at kunne falde ind under "i tilknytning". Da gylletanken er opført uden tilknytning til hidtidige bebyggelsesarealer, kræves der tilladelse efter § 35, stk. 1, jf. § 36, stk. 2.

Konklusion

Det må på baggrund af ovenstående konkluderes, at Søfyldt Kommune har hjemmel til at påbyde hr. Hansen at fjerne sin gylletank, da gylletanken er omfattet af planlovens § 36, stk. 2, idet i) "gylletank" falder ind under bestemmelsens ordlyd, og ii) gylletanken er opført uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.

HANS HANSENS KØBMANDSFORRETNING

Hans Hansen, som er en garvet købmand, har i en menneskealder drevet en købmandsforretning beliggende i Thisted. Med tiden har Hans Hansen opbygget et ganske godt renommé i de små vestjyske lokalsamfund, fordi Hans Hansen besidder en særlig evne til at håndplukke mad- og drikkevarer i den absolut bedste kvalitet, som ovenikøbet har et lokalt ophav. Kunderne i Hans Hansens købmandsforretning kommer derfor fra nær og fjern for at prøve det lækre sortiment af varer.

Købmandsbranchen er ikke den mest lukrative branche at være beskæftiget i, og Hans Hansen har i mange år haft problemer med at få tingene til at løbe rundt. Dog er tingene begyndt at se lysere ud, efter at Hans Hansen introducerede sin helt egen *product-line*, som virkelig har fået fat. Indførslen af de nye produkter har medført, at Hans Hansen i det forgangne år har præsteret en flot omsætning på omkring 50 mio. kr., hvilket er en fordobling af den hidtil højeste omsætning.

I oktober 2022 indkøbte Hans Hansen et meget stort parti champagne – naturligvis af et mærke med kompromisløs kvalitet. Formålet med indkøbet var, at Hans Hansen godt vidste, at ikke mange butikker holder åbent til sent nytårsaftensdag, og Hans Hansen kunne derfor se en konkurrencefordel i at holde åbent helt til midnat, hvor kunderne i sidste øjeblik kunne komme at købe den lækre champagne.

Hans Hansen er efterfølgende blevet gjort opmærksom på, at planen potentielt kunne være i strid med den såkaldte "lukkelov", og at han derfor måtte rette henvendelse til kommunalbestyrelsen for at opnå tilladelse. Dette gjorde Hans Hansen straks, og umiddelbart efter modtog han svar fra kommunalbestyrelsen om, at kommunalbestyrelsen har indstillet anmodningen til Erhvervsstyrelsen. Til Hans Hansens store forbavselse meddelte Erhvervsstyrelsen ham dog – trods indstillingen fra kommunalbestyrelsen – 10. december 2022, at hans anmodning om at holde åbent til sent nytårsaftensdag afvises (**Bilag 1**).

Afgørelsen kom noget bag på Hans Hansen, fordi han havde en fornemmelse af, at Erhvervsstyrelsen slet ikke havde sat sig ind i sagen. Blandt andet skriver Erhvervsstyrelsen,

at ansøgningen ikke kan imødekommes, fordi der er flere andre indkøbsmuligheder i området, men der er nu blot 2 andre købmænd i Thisted, som begge holder lukket nytårsaftensdag.

SPØRGSMÅL

Hvilke hjemmelmæssige overvejelser giver forvaltningens afslag af 10. december 2022 anledning til? Sagsbehandlingsreglerne skal ikke inddrages i besvarelsen.

BILAGSOVERSIGT

- Bilag 1** Afslag på anmodning fra Erhvervsstyrelsen af 10. december 2022
- Bilag 2** Uddrag af lukkeloven
- Bilag 3** Forarbejder til lukkelovens § 6

Bilag 1**Afslag på anmodning fra Erhvervsstyrelsen af 10. december 2022**

Til Hans Hansen

Erhvervsstyrelsen har på baggrund af indstilling fra kommunalbestyrelsen modtaget og behandlet din ansøgning om at holde ekstraordinært åbent nytårsaftensdag, 31. december 2022 i henhold til lukkelovens § 6. Desværre kan din ansøgning ikke imødekommes.

Erhvervsstyrelsen anerkender, at din butik er beliggende i et landområde. Dog er det Erhvervsstyrelsens opfattelse, at der er mange andre muligheder for indkøb i nærområdet, og at det derfor ikke umuliggør indkøb for borgerne, at din butik holder lukket.

Desuden lægger Erhvervsstyrelsen vægt på, at din omsætning i din butik er betydeligt over grænseværdierne fastsat i lukkelovens § 5, og du har tjent så mange penge, at du ikke behøver at holde åbent.

Med venlig hilsen
Anders Andersen
Erhvervsstyrelsen

Bilag 2

Uddrag af lukkeloven

§ 1. Denne lov omfatter butikker, hvorfra der foregår detailsalg.

Stk. 2. Ved butik forstås ethvert udsalgssted.

Stk. 3. Loven gælder ikke for apoteker.

Generelle lukketider

§ 2. Der må ikke ske detailsalg fra de butikker, der er nævnt i § 1, stk. 1, på helligdage, grundlovsdag og juleaftensdag samt efter kl. 15 på nytårsaftensdag.

Stk. 2. Erhvervsstyrelsen kan efter indstilling fra kommunalbestyrelsen tillade, at stk. 1 fraviges ved særlige lejligheder. Erhvervsstyrelsens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på salg fra automater.

§ 5. Undtaget fra § 2, stk. 1, er eksisterende butikker, hvis realiserede omsætning fra seneste regnskabsperiode ikke overstiger 30,5 mio. kr. inkl. moms, samt nye butikker, hvis budgetterede omsætning for første regnskabsperiode ikke overstiger 30,5 mio. kr. inkl. moms. Omsætningen skal omregnes til helårstal og opgøres inkl. punktafgift. Butikker, der udelukkende eller hovedsagelig sælger udvalgsvarer, er ikke omfattet af undtagelsen.

Stk. 2. Eksisterende butikker skal for at kunne gøre brug af undtagelsen i stk. 1 inden 3 måneder efter seneste regnskabsperiodes udløb indsende en erklæring til Erhvervsstyrelsen om, at den bogførte omsætning inkl. moms og punktafgifter for seneste regnskabsperiode ikke overskrider grænsen i stk. 1. Butikker, der har en regnskabsperiode på mere end 12 måneder, skal dog tillige inden 3 måneder efter udløbet af de første 12 måneder i regnskabsperioden indsende en tilsvarende erklæring som nævnt i 1. pkt. for de første 12 måneder. Indsendes erklæringen ikke inden indsendelsesfristens udløb, kan butikken først gøre brug af undtagelsen i stk. 1 fra det tidspunkt, erklæringen er modtaget i Erhvervsstyrelsen.

Stk. 3. Nye butikker skal for at kunne gøre brug af undtagelsen i stk. 1 indsende en erklæring til Erhvervsstyrelsen om, at den budgetterede omsætning inkl. moms og punktafgifter for første regnskabsperiode ikke overskrider grænsen i stk. 1. Butikken kan først gøre brug af undtagelsen i stk. 1 fra det tidspunkt, erklæringen er modtaget i Erhvervsstyrelsen.

Stk. 4. Eksisterende butikker er ikke omfattet af indsendelseskravet i stk. 2, og nye butikker er ikke omfattet af indsendelseskravet i stk. 3, hvis den realiserede omsætning for

seneste regnskabsperiode henholdsvis den budgetterede omsætning for første regnskabsperiode inkl. moms og opgjort efter stk. 1, 2. pkt., ikke overstiger 13,2 mio. kr. Disse butikker skal dog til enhver tid kunne dokumentere, at omsætningen ligger under denne grænse. Erhvervsstyrelsen fastsætter nærmere regler herom.

Stk. 5. De i stk. 2 og 3 nævnte erklæringer skal være underskrevet af en godkendt revisor. Erhvervsstyrelsen fastsætter nærmere regler for erklæringens indhold samt for indsendelse og offentliggørelse heraf.

Stk. 6. De i stk. 1 nævnte butikker skal til enhver tid kunne dokumentere, at omsætningen ikke udelukkende eller hovedsagelig består af udvalgsvarer. Erhvervsstyrelsen fastsætter nærmere regler herom.

Stk. 7. De i stk. 1 nævnte butikker må ikke stå i indvendig forbindelse, herunder med andre butikker.

Stk. 8. De i stk. 1 og 4 nævnte beløbsgrænser reguleres årligt i overensstemmelse med stigningen i Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks respektive detailomsætningsindeks. Erhvervsstyrelsen bekendtgør hvert år beløbende efter den stedfundne regulering.

Dagligvarebutikker i landområder

§ 6. Erhvervsstyrelsen kan tillade, at butikker, der udelukkende eller hovedsagelig sælger dagligvarer, og som er beliggende i landområder, undtages fra § 2, stk. 1. Erhvervsstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Bilag 3

Forarbejder til lukkelovens § 6

Som under den gældende lovgivning kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen tillade, at dagligvarebutikker, der ligger i landområder, og hvis omsætning overstiger omsætningsgrænsen på 30,5 mio. kr., undtages fra lukketidsreglerne. Der skal være tale om butikker, der har stor betydning for indkøbsmulighederne i lokalsamfundet, og som typisk udgør den eneste indkøbsmulighed i området. En dagligvarebutik er en butik, der hovedsageligt sælger dagligvarer, hvorved forstås varer, der forbruges samtidig med, at de bruges.

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Spørgsmålet lægger op til en vurdering af, hvorvidt Erhvervsstyrelsen (herefter benævnt "ERST") har hjemmel til at meddele Hans Hansen (herefter benævnt "HH") afslag på sin ansøgning om at holde ekstraordinært åbent nytårsaftensdag efter bestemmelserne i lukkeloven.

Det følger af lukkelovens § 1, at loven omfatter butikker, hvorfra der sker detailsalg. Eftersom det fremgår af casen, at HH er indehaver af en købmandsforretning, som hovedsageligt sælger mad- og drikkevarer til forbrugere, lægges det følgelig til grund, at HH's købmandsforretning er omfattet af reglerne i lukkeloven.

Udgangspunktet efter lukkeloven er, at der ikke må holdes åbent på særlige dage – herunder efter klokken 15 på nytårsaftensdag, jf. lukkelovens § 2. stk. 1.

En undtagelse til udgangspunktet er dog, at ERST kan meddele tilladelse til, at butikker, som hovedsageligt sælger dagligvarer, og som er beliggende i landområder, kan holde åbent, jf. lukkelovens § 6. Det fremgår af forarbejderne til lukkelovens § 6, at bestemmelsen skal forstås således, at ERST i sin vurdering af ansøgningen bør lægge vægt på, om butikken udgør den eneste indkøbsmulighed i nærområdet og derved er essentiel for et velfungerende lokalsamfund i landområderne.

Indledningsvis lægges det til grund, at HH's købmandsforretning er beliggende i et landområde og er således omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Det følger af ERST's afgørelse af 10. december 2022, at anmodningen afvises, idet der er flere andre indkøbsmuligheder i området, og at forbrugerne derved fortsat har mulighed for at handle, hvis HH's købmandsforretning skal holde lukket. Det følger imidlertid af faktum, at dette ikke er korrekt, og at der alene er to andre købmænd i nærområdet, som begge holder lukket nytårsaftensdag. Dermed er det formentlig ikke korrekt, når ERST anfører, at indkøbsmulighederne for forbrugerne ikke påvirkes.

Dog fremgår det af bestemmelsen, at ERST "kan" meddele tilladelse, hvilket medfører, at der er overladt et udpræget frit skøn til ERST. Når der overlades et frit skøn til en forvaltning, medfører det i almindelighed, at man ikke kan udfordre dette skøn. Førnævnte forudsætter dog, at myndighedens (ERST i dette tilfælde) skøn i forbindelse med afgørelsen er båret af saglige hensyn, hvilket i det følgende kort vil blive diskuteret.

Indledningsvis bemærkes det, at forvaltningen er underlagt en lang række grundsætninger i sin skønsudøvelse (herunder magtfordrejningsgrundsætningen, fagforeningsmagtfordrejning, ligebehandlingsgrundsætningen mv.). Disse vil blive inddraget i det følgende, når det findes relevant.

For det første følger det af ERST's afgørelse, at der er lagt vægt på, at der i nærområdet er flere muligheder for indkøb, og at det således ikke er nødvendigt for lokalsamfundet, at HH kan holde åbent. Det fremgår endvidere af forarbejderne til lukkelovens § 6, at ERST kan tillade at holde åbent, hvis den omhandlede butik er den eneste indkøbsmulighed i "området". Det fremgår ikke af hverken lovteksten eller forarbejderne, hvordan udtrykket "området" skal afgrænses og fortolkes, og det må således være op til ERST at vurdere, hvordan udtrykket skal forstås og anvendes. Selvom HH ikke er enig i, at der er flere indkøbsmuligheder i området, må det dog desuagtet lægges til grund, at ERST's skøn i denne sag er foretaget på et sagligt, lovligt grundlag.

For det andet lægger ERST vægt på, at HH's butik overstiger omsætningstærsklen, som er fastlagt i lukkelovens § 5. Idet formålet med loven blandt andet er, at butikker med en omsætning på over kr. 30.5 mio. om året ikke må holde åbent, er det på den baggrund uproblematisk, at ERST tillægger dette vægt ved en formålsfortolkning.

Dog kan det diskuteres, om ERST egentlig alene har tillagt saglige hensyn vægt, da det fremgår af afgørelsen, at ERST tillige lægger vægt på, at HH har tjent så mange penge, at han jo ikke behøver at holde åbent. Selvom ordvalget ikke er det mest heldige, og at det desuden følger af praksis fra FOB, at forvaltningen altid skal adressere borgeren med høf-

lighed, jf. FOB 2011.21-1, ændrer det formentlig ikke på, at der alene er lagt vægt på saglige hensyn, som direkte følger af loven. Omvendt vil man dog kunne argumentere for, at argumentet om, at HH har tjent nok, taler for en usaglig forskelsbehandling.

På baggrund af ovenstående er det dog mest nærliggende at konkludere, at afgørelsen fra ERST er lovlige. Dette skyldes navnlig, at afgørelsen er båret af saglige hensyn, som er overensstemmende med lukkelovens formål og tilsigtede anvendelsesområde.

Afgørelsen for ERST er dermed lovlige.

Besvarelse nr. 2

Spørgsmålet er, om ERST er berettiget til at meddele HH afslag på hans anmodning om at holde ekstraordinært åbent nytårsaften. Det følger af lukkelovens § 1, stk. 1, at loven omfatter butikker, hvorfra der foregår detailsalg. HH's købmandsforretning er en butik, hvorfra der foregår detailsalg, og HH's forretning er således omfattet af loven. Svaret på ovennævnte spørgsmål skal følgelig findes i lukkeloven.

Ifølge lovens § 2, stk. 1, er udgangspunktet, at der ikke må ske detailsalg efter kl. 15 på nytårsaftensdag. Udgangspunktet gælder ifølge § 5, stk. 1, ikke for eksisterende butikker, hvis realiserede omsætning for seneste regnskabsperiode ikke overstiger 30,5 mio. kr. HH's forretning har dog i det forgangne år præsteret en omsætning på omkring 50 mio. kr., og HH's forretning er således ikke omfattet af undtagelsen i § 5, stk. 1. Udgangspunktet efter § 2, stk. 1, hvorefter der ikke må ske detailsalg efter kl. 15 på nytårsaftensdag, gælder således for HH's forretning.

Det følger af lovens § 6, at Erhvervsstyrelsen kan tillade, at butikker, der udelukkende eller hovedsageligt sælger dagligvarer, og som er beliggende i landområder, undtages fra udgangspunktet § 2, stk. 1. Der tilkommer i denne forbindelse ERST et skøn, jf. ordet "kan", og der er ikke ifølge bestemmelsens ordlyd nogen begrænsninger af skønnet. Ifølge bestemmelsens forarbejder er undtagelsesmuligheden navnlig sigtet mod butikker, der har stor betydning for indkøbsmulighederne i lokalsamfundet, og som typisk udgør den eneste indkøbsmulighed i området. Desuagtet må der siges at tilkomme ERST et bredt skøn i forhold til anmodninger om undtagelse fra udgangspunktet i lukkelovens § 2, stk. 1.

Det følger af grundsætningen om saglig forvaltning, at skønsprægede afgørelser skal træffes på grundlag af saglige hensyn. Erhvervsstyrelsen lægger navnlig vægt på tre hensyn i deres afgørelse, og spørgsmålet er således, om disse hensyn er saglige, og i helt eller delvist benægtende fald om dette medfører, at afgørelsen er ugyldig.

ERST lægger for det første vægt på, at der er mange andre muligheder for indkøb i nærområdet. Dette må – navnlig henset til forarbejderne, jf. ovenfor – anses som et sagligt hensyn, som Erhvervsstyrelsen med rette kan tillægge vægt.

For det andet lægges der vægt på, at omsætningen i HH's butik er betydeligt over grænseværdierne i lukkelovens § 5. Herved lægger ERST vægt på, at muligheden for at holde åbent på helligdage mv. navnlig er tiltænkt butikker med (væsentlig) lavere omsætning end HH's butik, hvilket tillige er et hensyn, som er forsøgt varetaget gennem loven. Dette er derfor et sagligt hensyn.

Endelig lægges der vægt på, at HH har tjent så mange penge, at han ikke behøver at holde åbent. Dette er ikke et sagligt hensyn, hvorfor der kan argumenteres for, at Erhvervsstyrelsen tilsidesætter grundsætningen om saglig forvaltning.

De to førstnævnte (saglige) hensyn kan imidlertid bære afgørelsen alene, og det usaglige hensyn vil derfor ikke medføre afgørelsens ugyldighed. Erhvervsstyrelsen har dermed været berettiget til at meddele HH afslag på hans anmodning.

9. SAGSBEHANDLING

Sagsbehandlingsreglerne beskriver reglerne om forvaltningsprocessen. Altså den proces, sagsbehandlere i en myndighed skal igennem, når der skal træffes en afgørelse. Reglerne har til formål at sikre, at sagerne behandles grundigt og på et **oplyst grundlag** samt på en sådan måde, at indholdet i afgørelserne bliver rigtige og lovlige. Endvidere sikrer reglerne en **lige behandling** af borgerne, der samtidig opnår en række rettigheder, der sikrer deres mulighed for at varetage egne interesser.

Det betyder eksempelvis, at forvaltningen har pligt til at **oplyse sagen tilstrækkeligt**, høre borgeren og give denne mulighed for at udtale sig om sagen gennem en **partshøring**, hvis det er nødvendigt. Endvidere sikrer reglerne, at sagsbehandleren er **habil**, og at afgørelsen udformes på en hensigtsmæssig måde.

De generelle regler for sagsbehandling findes primært i forvaltningsloven, offentlighedsloven og databeskyttelsesforordningen. Retssikkerhedsloven indeholder endvidere regler vedrørende tvangsindgreb og oplysningspligter.

Overholdelse af sagsbehandlingsreglerne er særdeles vigtige, da myndigheden ensidigt kan fastsætte retsstillingen overfor borgeren, hvilket adskiller sig fra aftaleretten, hvor aftalens parter sammen fastsætter retsstillingen ved gensidig udveksling af viljeserklæringer. Manglende overholdelse af sagsbehandlingsreglerne kan medføre afgørelsens **ugyldighed**. I denne vurdering sonderer man mellem **garantiforskrifter** og **ordensforskrifter**. Garantiforskrifter skal nemlig sikre en korrekt og lovlig afgørelse, hvorfor en tilsidesættelse heraf udgør en væsentlig sagsbehandlingsfejl, der som udgangspunkt vil medføre afgørelsens ugyldighed. Ordensforskrifter har derimod ikke på samme måde til formål at garantere, at afgørelsens indhold er korrekt og lovlig. Derfor vil en tilsidesættelse heraf ikke medføre ugyldighed.

Til eksamenen er det vigtigt at have de mange sagsbehandlingsregler for øje og at kunne sondre mellem garantiforskrifter og ordensforskrifter. Det kan skabe et bedre overblik at behandle reglerne for sig.

LIEBHAVERVILLAEN

Kalle og Fanny er de lykkelige ejere af en liebhavervilla, der ligger lige ved Opalsøen på Hammershusvej i Solfyldt Kommune. I sommeren 2023 opfører de et annekset til deres villa, i en frankofil byggestil, som de har fået inspiration til fra Luxemburg-haven i Paris.

Solfyldt Kommune giver byggetilladelse til opførelse af annekset med henvisning til, at det ansøgte byggeri er i overensstemmelse med reglerne i planloven. Kommunen mener ikke, at byggeriet skaber problemer i forhold til andre regler.

Umiddelbart efter, at Kalle og Fanny er påbegyndt byggeriet af annekset, kontakter deres nabo, Marie, dem. Hun synes, at byggeriet er en utrolig dårlig ide og minder dem i øvrigt om, at deres ejendom er fredet efter naturbeskyttelsesloven. Marie lever af at avle kaniner og bruger især sin have til at give dem de bedste forudsætninger for opvækst og sundhed. Annekset kommer til at grænse 3 meter op til hendes skel. Desuden har hun hørt og set Kalle og Fanny have små møder ude i haven med flere håndværkere, som ønsker at medbringe diverse maskiner. Disse kommer efter Maries mening helt sikkert til at larme så meget, at hun ikke kan nyde sin have i sommermånederne og lade sine kaniner løbe frit i haven.

Kalle og Fanny forsætter imidlertid byggeriet, hvilket får Marie til at indgive en klage over byggetilladelsen til kommunen. I mellemtiden indhenter Kalle og Fanny en særlig tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen, som ophæver fredningen.

Da kommunen endelig skal behandle Maries klage, må de erkende, at byggetilladelsen ikke var lovlig, idet der ifølge Marie er tale om en fredet ejendom. De meddeler herefter Kalle og Fanny, at den udstedte byggetilladelse alligevel er ugyldig.

Meddelelsen kommer som et kæmpe chok for det lykkelige par, idet de allerede havde indgået en aftale med en entreprenør om opførelsen af annekset. De kontaktede derfor deres advokat for at høre, om der var noget, de kunne gøre.

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1 Uddrag af bygningsreglementets vejledning om byggesagsbehandling efter BR18 (afsnit 3.2.)

Bilag 1**Uddrag af bygningsreglementets vejledning om byggesagsbehandling efter BR18**Afsnit 3.2. Forhold til anden lovgivning

Kommunalbestyrelsen må ikke meddele byggetilladelse til byggeri, der er i strid med anden lovgivning. Inden der kan meddeles byggetilladelse, skal kommunalbestyrelsen derfor undersøge, om byggeriet er omfattet af anden lovgivning, og om den anden lovgivning er en hindring for udførelsen af det ønskede byggeri.

Der er en lang række love, der kan være relevante med byggesager, herunder:

(...)

Lov om naturbeskyttelse

(...)

SPØRGSMÅL

Hvilke overvejelser giver Solfyldt Kommunes sagsbehandling vedrørende ovenstående hændelsesforløb anledning til?

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Opgaveteksten giver anledning til at vurdere, hvorvidt kommunen har opfyldt officialprincippet, samt pligten til at partshøre, jf. FVL § 19.

Officialprincippet

I henhold til officialprincippet skal Solfyldt Kommune sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst forud for, at der træffes en afgørelse i sagen.

Der er grundlæggende tre forskellige sager i den givne case. Først og fremmest ansøgningssagen, hvor Kalle og Fanny ansøger om byggetilladelsen hos Kommunen, og dernæst naboens klagesag. Afslutningsvis er der også en sag om tilladelse til at ophæve fredningen, men da spørgsmålet alene vedrører Solfyldt Kommunes sagsbehandling (ikke Slots- og Kulturstyrelsen), vil denne sag ikke blive behandlet yderligere.

I ansøgningssagen burde Solfyldt Kommune have indhentet oplysninger om ejendommen for at undersøge, om der eventuelt forelå nogle begrænsninger, herunder eventuelle fredninger.

Solfyldt Kommune undersøger imidlertid ikke, hvorvidt ejendommen er fredet, og indhenter ej heller andre oplysninger, der kunne have relevans for sagen. De træffer derfor deres afgørelse på et uoplyst grundlag.

I klagesagen antager Solfyldt Kommune, at der er tale om en fredet ejendom, idet de bliver oplyst herom. Imidlertid kontrollerer de ikke, at disse oplysninger er korrekte. Såfremt de havde gjort dette, ville de have opdaget, at grunden ikke længere var fredet, og de kunne således have truffet afgørelsen på et oplyst grundlag.

Solfyldt Kommune skulle således have oplyst sagen yderligere, navnlig hvad angår om grunden var fredet, og da de blev opmærksomme på dette, have kontrolleret det. Da officialprincippet udgør en fundamental garantiforskrift og manglende efterlevelse, medfører det det klare udgangspunkt, at kommunens afgørelse er ugyldig.

Partshøring

I henhold til FVL § 19 skal en part, som ikke kan antages at være bekendt med, at en myndighed er i besiddelse af bestemte oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er til ugunst for parten og er væsentlige for sagens afgørelse, partshøres over disse oplysninger, forinden myndigheden træffer deres afgørelse. Forudsætningsvis fremgår det, at en part skal underrettes om, at der verserer en sag mod dem, hvori de er parter.

For så vidt angår ansøgningen om byggetilladelse, indeholder faktum ingen oplysninger om, hvorvidt Marie som nabo bliver partshørt, inden der meddeles byggetilladelse. Det skal derfor i det følgende vurderes, om kommunen burde have partshørt hende. Først skal det dog vurderes, om Marie har partsstatus.

På den ene side oplyser faktum intet om, hvorvidt Maries ejendom kommer til at lide et værditab som følge af opførelsen af annekset. Desuden er der trods alt alene tale om opførelse af et annekset – ikke et egentligt hus fra bunden. Dette taler for, at hun ikke bliver påvirket tilstrækkeligt, til at få partsstatus i ansøgnings sagen.

På den anden side bliver annekset opført blot 3 meter fra skellet ind til Marie, hvor hun lader sine kaniner løbe frit. Det oplyses, at Marie lever af at avle kaniner, og det må derfor forventes, at hendes hvern som kaninavl i en periode kommer til at blive påvirket. Desuden oplyser faktum, at der skal bruges diverse maskiner til at opføre annekset. Dette kommer utvivlsomt til at medføre støjmæssige gener for Marie.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at Marie har partsstatus. Marie bliver først bekendt med projektet efter, at der er meddelt byggetilladelse. Solfyldt Kommune var derfor i besiddelse af faktiske oplysninger, som på baggrund af ovenstående diskussion må vurderes at være til ugunst for Marie. Desuden kunne oplysningerne om Maries kaninavl få væsentlig betydning for afgørelsen. Marie burde derfor være partshørt. Det forvaltningsretlige udgangspunkt er herefter, at tilsidesættelse af reglerne om partshøring medfører, at afgørelsen er ugyldig, da der er tale om en garantiforskrift.

For så vidt angår klagesagen fremgår det af faktum, at Marie indgiver en klage over den udstedte byggetilladelse. Denne klage er Kalle og Fanny ikke bekendt med. Oplysningen vedrører sagens faktiske omstændigheder. Derudover er oplysningen til ugunst for Kalle og Fanny, idet den anfægter gyldigheden af byggetilladelsen. I øvrigt har oplysningen væsentlig betydning for sagens afgørelse, da den resulterer i, at byggetilladelsen bliver erklæret ugyldig.

Ingen af undtagelserne til partshøring er relevante i denne sag, og Kalle og Fanny burde således være blevet partshørt i forhold til, at der var en verserende sag imod dem. Konsekvensen er den samme som ved ansøgnings sagen, nemlig som udgangspunkt ugyldighed.

En sammenlignelig sag fandt sted i U.2000.2088 V. Sagen vedrørte nogle naboer, som klagede til statsamtet over, at en kommune havde givet et boligselskab byggetilladelse. Under klagesagen nåede kommunen til den opfattelse, at tilladelsen var ulovlig, og statsamtet gav herefter naboerne medhold uden at partshøre boligselskabet, der i øvrigt var uvidende om, at der overhovedet verserede en klagesag. Landsretten fandt, at det af FVL § 19 forudsætningsvist fremgår, at en part i en klagesag skal underrettes om, at der verserer en klagesag mod vedkommende.

Besvarelse nr. 2

Spørgsmålet giver anledning til at vurdere, hvilke overvejelser Solfyldt Kommunes sagsbehandling giver anledning til. Nærmere bestemt skal det overvejes, om Solfyldt Kommune har oplyst sagen i fornødent omfang, inden der blev meddelt byggetilladelse til Kalle og Fanny. Desuden skal det vurderes, om Solfyldt Kommune burde have partshørt Marie, inden Kommunen traf afgørelse. Da spørgsmålet alene vedrører Solfyldt Kommunes sagsbehandling, vil besvarelsen ikke yderligere behandle Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om ophævelse af fredningen.

1. Finder forvaltningsloven anvendelse?

Det skal som det første vurderes, om forvaltningsloven (herefter "FVL") finder anvendelse.

FVL finder først og fremmest anvendelse, når der er tale om en sag inden for den offentlige forvaltning, jf. FVL § 1, stk. 1. Det giver ikke anledning til nævneværdig omtale at finde frem til, at Solfyldt Kommune utvivlsomt udgør en offentlig myndighed henrørende under den offentlige forvaltning.

Desuden giver det heller ikke anledning til nævneværdig diskussion at komme frem til, at der foreligger en afgørelsessag, jf. FVL § 2, stk. 1, da Solfyldt Kommune i nærværende sag ensidigt fastslår, hvad der skal være gældende ret for Kalle og Fanny.

Forvaltningsloven finder derfor anvendelse.

1.1. Hvem er parter?

For så vidt angår Solfyldt Kommunes sagsbehandling, er der som nævnt ovenfor tale om to forskellige sager.

Den første sag vedrører Solfyldt Kommunes byggetilladelse til Kalle og Fanny. Kalle og Fanny er adressaer for Kommunens afgørelse og er derfor parter i sagen.

Marie er derimod ikke adressat, og det bør derefter vurderes, om hun har en tilstrækkelig *direkte, individuel, væsentlig og retlig* interesse i sagens udfald, der medfører, at hun også opnår partsstatus.

Naboer anses i mange sammenhænge som parter i byggesager. Især hvor en offentlig myndighed træffer afgørelse, som kan få konsekvenser for vedkommende. I vurderingen af, om en nabo får partsstatus, kan der bl.a. lægges vægt på, om naboens ejendom kommer til at lide en økonomisk værdiforringelse grundet byggeriet, eller om der i en periode kommer til at foreligge støjgener, som overstiger, hvad man som nabo til et byggeri med rimelighed må forvente.

Marie må forvente at blive udsat for visse gener i en given periode, men det er ikke unormalt. Desuden er der tale om en opførelse af et anneks – ikke et egentligt nyt hus. Dette taler for, at Marie ikke bliver påvirket i et sådant omfang, at hun opnår partsstatus. På den anden side oplyses det dog, at selvom der alene er tale om opførelse et anneks, vil dette stadig kræve benyttelse af diverse maskiner. Desuden kommer anneks til at blive placeret blot 3 m fra skel. Dette medfører, at hun ikke kan lade sine kaniner løbe frit i haven. Det kan få betydning for hendes kaninavl. Endvidere henset til, at opførelsen sker i sommermånederne, hvor man oftest er udenfor i haven, taler dette også for, at Marie kommer til at blive væsentligt påvirket.

Det vurderes, at Marie har partsstatus i ansøgningssagen.

Den anden sag vedrører Maries klage til Kommunen. Her er Marie part som klager. Da klagesagen vedrører en sag, hvor Kalle og Fanny har fået meddelt byggetilladelse, er disse ligeledes også parter, jf. bl.a. U.2000.2088V.

2. Officialmaksimen

Det følger af det ulovbestemte officialprincip, at myndigheden bærer ansvaret for, at den pågældende sag er tilstrækkeligt oplyst, inden der træffes afgørelse. Dette skal sikre, at afgørelsen i sagen er materielt korrekt. Det påhviler således myndigheden at sikre, at tvivl

om en sags retlige og faktiske grundlag afklares, så afgørelsen ikke bliver baseret på formodninger og antagelser.

For så vidt angår sagen om byggetilladelse, burde Solfyldt Kommune have foretaget en mere dybdegående undersøgelse af grunden end blot den gældende lokalplan. Mest nærliggende havde været også at undersøge tingbogen. Endvidere skal Kommunen, inden der meddeles byggetilladelse, påse, at byggeriet ikke er i strid med bygningsreglementet (BR18). I bilag 1 er det anført, at byggearbejder ikke må stride mod naturbeskyttelsesloven. Kommunen skulle derfor have undersøgt dette, inden der blev meddelt byggetilladelse. Solfyldt Kommune træffer derfor afgørelse på et uoplyst grundlag. Da officialmaksimen udgør en garantiforskrift, medfører den manglende undersøgelse som det klare udgangspunkt afgørelsens ugyldighed.

For så vidt angår klagesagen, oplyser faktum alene, at Solfyldt Kommune træffer afgørelse på baggrund af Maries udtalelse. Faktum oplyser intet om, hvorvidt Kommunen selv har indhentet de relevante oplysninger for at få bekræftet, om Maries oplysning er korrekt. Havde Kommunen gjort dette, ville det også komme Kommunen til kendskab, at grunden ikke længere er fredet. Solfyldt Kommune træffer derfor også afgørelse i klagesagen på et uoplyst grundlag. Dette medfører også som udgangspunkt afgørelsens ugyldighed, jf. ovenfor.

3. Partshøring

FVL § 19, stk. 1, fastslår, at en offentlig myndighed skal partshøre sagens parter ved: (1) faktiske oplysninger eller eksterne faglige vurderinger, (2) som parten ikke er bekendt med, (3) som er til ugunst for parten, og (4) som er af væsentlig betydning for den afgørelse, som skal træffes.

3.1. Ansøgnings sagen

Det er fastslået ovenfor, at Marie er part i ansøgnings sagen. Marie bliver først bekendt med projektet efter, at Kommunen har meddelt Kalle og Fanny byggetilladelse. Der er således tale om faktiske oplysninger, som Marie ikke er bekendt med. Som anført ovenfor

under afsnit 1.1. er opførelsen af annekset utvivlsomt til ugunst for Marie. Oplysningerne, der ligger til grund for en byggetilladelse, er desuden faktiske oplysninger, som er af væsentlig betydning for den afgørelse, som skal træffes. Marie burde derfor have været partshørt. Tilsidesættelse af reglerne om partshøring efter FVL § 19 medfører som det klare udgangspunkt afgørelsens ugyldighed, da der herved svigter en væsentlig retsgaranti. Med andre ord har reglerne om partshøring karakter af en garantiforskrift.

3.2. Klagesagen

Kalle og Fanny er ikke bekendt med, at der verserer en klagesag over deres ønske om at opføre et aneks på deres ejendom. Dette er utvivlsomt en faktisk oplysning, som de ikke er bekendt med. Oplysningen er desuden til ugunst for Kalle og Fanny, og det har væsentlig betydning for, om byggetilladelsen kan tilbagekaldes.

Ingen er undtagelserne i FVL § 19, stk. 2, nr. 1-6, finder anvendelse, hvorfor Kalle og Fanny burde have været partshørt, inden Kommuens påbud. Konsekvensen er som udgangspunkt den samme som under afsnit 3.1. anførte, nemlig ugyldighed.

DEN "BEKYMREDE" NABO

Solfyldt Kommune modtog 15. januar 2023 via kommunens hjemmeside en henvendelse om, at 69-årige Jane Jensen ikke længere kunne tage vare på sig selv. Henvendelsen var indgivet af Jane Jensens nabo, Frida Falk.

Af henvendelsen fremgik, at Jane Jensen ofte kom hjem med klirrende indkøbsposer, fremstod usoigneret og aldrig tømte sin postkasse. Frida Falk var derfor meget bekymret for, om hendes nabo får betalt sine regninger. Hun var også bekymret for, om Jane Jensen en dag ville falde ned ad trapperne, fordi hun et års tid forinden havde fået konstateret muskelgigt. Frida Falk havde sågar spurgt Jane Jensen, om det ikke var på tide at fraflytte sin store herskabslejlighed, som lå helt oppe på 4. sal, men dette ville Jane Jensen ikke høre tale om. Hun havde boet i lejligheden hele sit liv, og hvis det stod til hende, skulle hun bæres ud derfra.

Som følge af henvendelsen indhentedes Solfyldt Kommune, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, en udtalelse fra Jane Jensens nye hjemmehjælper, som kom på besøg en gang ugentligt for at lave strækøvelser med Jane Jensen. Af udtalelsen fremgik det, at Jane Jensen – trods sin alder og diagnose – var en frisk og frejdig ældre dame. Hjemmehjælperen havde indtil videre kun besøgt Jane Jensen tre gange. På et af sine besøg havde hjemmehjælperen godt bemærket, at der stod mange tomme vinflasker foran bagtrappen, men Jane Jensen havde vist også holdt en nytårskur for strikkeklubben. Hjemmehjælperen havde alene til opgave at hjælpe Jane Jensen med at udføre strækøvelserne og havde derfor ingen bemærkninger til den efter sigende overfyldte postkasse.

På baggrund af Frida Falks henvendelse og hjemmehjælperens udtalelse, udarbejdede Sundheds- og Omsorgsforvaltningen en indstilling til ældreudvalget. I indstillingen bemærkede sagsbehandleren, at Frida Falks henvendelse fremstod en smule emsig. Sagsbehandleren havde også på fornemmelsen, at Frida Falk mest af alt var interesseret i, at Jane Jensens herskabslejlighed blev udbudt på den interne venteliste i andelsboligforeningen.

Sagen blev behandlet af ældreudvalget 1. marts 2023. Efter godt og vel en times drøftelser meddelte det ene udvalgsmedlem, byretsdommer Adelman, at han desværre var nødsaget til at forlade mødet, da han skulle forberede sig på en større hovedforhandling. De resterende to udvalgsmedlemmer besluttede herefter, at Frida Falks henvendelse og hjemmehjælperens udtalelse ikke gav anledning til en revurdering af, hvilke sociale ydelser Jane Jensen skulle tildeles efter servicelovens § 83, herunder fx hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet og personlig hjælp grundet det store alkoholindtag. Udvalget traf derfor afgørelse om, at der ikke skulle gives indstilling til tilsyn til Styrelsen for Patientsikkerhed. Jane Jensen skulle derfor fortsætte med alene at modtage støtte i forbindelse med sin muskelgigt.

SPØRGSMÅL

Du bedes tage stilling til de forvaltningsretlige problemstillinger, der relaterer sig til udvalgets afgørelse

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1 Uddrag af serviceloven (fiktive bestemmelser)

Bilag 2 Fiktive forarbejder til servicelovens § 150, stk. 2, 2. pkt.

Bilag 1

Uddrag af serviceloven

§ 80. (fiktiv)

Ældreudvalget består af:

- 1) ét medlem, der vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer,
- 2) en byretsdommer, der udpeges af retspræsidenten i retskredsen, og
- 3) en psykologisk sagkyndig, der udpeges af social- og ældreministeriet for en periode, som svarer til den kommunale valgperiode.

Stk. 2. Ældreudvalget vælger selv sin formand og næstformand blandt de medlemmer, der er valgt af kommunalbestyrelsen.

§ 83.

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde

- 1) personlig hjælp og pleje,
- 2) hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet og
- 3) madservice

Stk. 2. Tilbuddene efter stk. 1 gives til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke selv kan udføre disse opgaver.

§ 150. (bestemmelsen er fiktiv)

Stk. 1. Styrelsen for Patientsikkerhed skal føre tilsyn med den personlige hjælp, omsorg og pleje som ydes borgernes efter §§ 83-87, hvad enten disse ydelser sker på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter § 150 c, stk. 1 og 2, eller i borgerens privatbolig.

Stk. 2. Styrelsen for Patientsikkerhed skal gennemføre tilsynet efter stk. 1 ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko for, at den personlige hjælp, omsorg og pleje ikke har den fornødne kvalitet. Styrelsen for Patientsikkerhed skal ligeledes på baggrund af en begrundet mistanke gennemføre tilsyn efter stk. 1, hvis det vurderes nødvendigt af hensyn til den fornødne kvalitet af den personlige hjælp, omsorg og pleje i en enhed.

Stk. 3. Bliver Styrelsen for Patientsikkerhed bekendt med overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i forbindelse med tilsyn efter stk. 1, skal styrelsen orientere vedkommende registreringspligtige enhed og den stedlige kommunalbestyrelse.

Stk. 4. Bliver den stedlige kommunalbestyrelse orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold efter stk. 3, skal kommunalbestyrelsen orientere de kommunalbestyrelser, som har ansvar for hjælpen til den enkelte borger, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt. Kommunen skal om fornødent indgive indstilling til tilsyn, jf. stk. 1.

Stk. 5. Styrelsen for Patientsikkerhed fastsætter nærmere regler om vurdering af kvaliteten af den personlige hjælp, omsorg og pleje, herunder i form af opstilling af kriterier og indikatorer

Bilag 2**Fiktive forarbejder til servicelovens § 150, stk. 2, 2. pkt.**

"Begrundet mistanke kan f.eks. være afstedkommet af bekymringshenvendelser fra beboere eller pårørende eller på baggrund af pressedækning. I forhold til, om der er begrundet mistanke, vil det være en samlet vurdering af graden af sandsynlighed for, at der foreligger overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold, og graden af de eventuelle forholds væsentlighed, der er afgørende for, om styrelsen bør reagere"

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Det skal først og fremmest vurderes, om forvaltningsloven finder anvendelse (herefter "FVL"). Efter FVL § 1, stk. 1, skal der være tale om en offentlig myndighed. Solfyldt Kommune er en del af den kommunale forvaltning og er derfor en klassisk offentlig myndighed i forvaltningslovens forstand, jf. FVL § 1, stk. 1. Det fremgår af FVL § 2, stk. 1, at der skal være tale om en afgørelsessag. FVL indeholder ingen definition af afgørelsesbegrebet, men karakteriseres undertiden som en udtalelse, hvor en forvaltningsmyndighed i forhold til en bestemt adressat eller afgrænset kreds af adressater ensidigt fastsætter, hvad der er eller skal være ret i et konkret tilfælde, jf. Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret, Sagsbehandling, 2019, 8. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, s. 23 (herefter "KR").

I denne sag er der tale om en afgørelsessag, idet ældredvalget træffer beslutning om, hvorvidt der skal ske revurdering af Jane Jensens støtte i forbindelse med hendes muskeltig. Udvalgets beslutning er med andre ord en konkret forvaltningsakt, som i forhold til Jane Jensen ensidigt fastsætter, hvad der skal være ret. Afgørelsen af 1. marts 2023 er derfor omfattet af sagsbehandlingsreglerne i FVL, hvorfor Solfyldt Kommune er forpligtet til at iagttage disse regler.

Hvad angår delegationen til ældredvalget bemærkes det, at der i dag antages at være en meget vid adgang til at videredelegere afgørelseskompetencen til den kommunale administration, herunder udvalg. Denne antagelse tager udgangspunkt i det meget store antal sager, som kommunerne skal træffe afgørelser i, jf. KR s. 65. Den interne delegation til ældredvalget er derfor lovlig.

Det bemærkes, at opgaveteksten giver anledning til at behandle flere forskellige temaer under sagsbehandling, herunder fx partshøring og begrundelse. Nærværende besvarelse vil imidlertid kun behandle spørgsmål i forhold til, om ældredvalget har iagttaget reglerne vedrørende sagens anlæg og organhabilitet (quorum).

Anlæg af sagen

For at myndighederne kan løse deres opgaver, er det væsentligt, at myndighederne informeres om ulovlige, samfunds- eller sundhedsskadelige forhold. En vigtig kilde til disse informationer er borgere, der kan indgive anmeldelser eller henvendelser. På nogle områder findes der særlige lovregler om fx lægers pligt til at indgive anmeldelse til sundhedsmyndighederne, fx servicelovens § 154. Uden for disse lovhjemlede tilfælde kan det offentlige også rejse sager på baggrund af en borgerhenvendelse. En borgerhenvendelse indebærer imidlertid ingen pligt for myndigheden til at tage sagen op, medmindre en sådan pligt følger af lovgivningen, jf. KR s. 124 ff.

Som det fremgår af opgaven, henvendte Frida Falk sig til Solfyldt Kommune, idet hun var bekymret for Jane Jensens almenbefindende, idet henvendelsen både gik på Jane Jensens fysiske og mentale sundhed. Henvendelsen er dels begrundet i Frida Falks observationer i forhold til Jane Jensen alkoholindtag, dels i forhold til at Jane Jensen er gangbesværet og kan risikere at falde ned ad trapperne og komme til skade. Det skal derfor undersøges, hvorvidt Solfyldt Kommune på baggrund heraf er forpligtet til at rejse en sag om revurdering af Jane Jensens tildelte ydelser efter servicelovens § 83 eller ej.

Det følger af servicelovens § 150, stk. 4, jf. stk. 1, at den stedlige kommunalbestyrelse om fornødent skal indgive indstilling til tilsyn til Styrelsen for Patientsikkerhed, såfremt kommunalbestyrelsen bliver orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrede forhold. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår det, at bekymrede forhold bl.a. kan være afstedkommet af *"bekymringshenvendelser fra beboere eller pårørende"*. Hvorvidt der er begrundet mistanke, beror på en samlet *"vurdering af graden af sandsynlighed for, at der foreligger [...] bekymrede forhold, og graden af de eventuelle forholds væsentlighed, der er afgørende for, om kommunen bør reagere"*, jf. bilag 2.

Det kan på den ene side anføres, at Frida Falks henvendelse vedrørende Jane Jensens alkoholindtag, gangbesvær og overfyldte postkasse udgør bekymrede forhold. Alle tre forhold er – både isoleret set og samlet – af betydning for Jane Jensens trivsel og almenbefindende. Hendes alder taler endvidere for, at der er grund til bekymring.

Omvendt giver hjemmehjælperens udtalelse ikke anledning til særlig bekymring, idet hjemmehjælperen beskriver Jane Jensen som værende en "*frisk og frejdig ældre dame*". For så vidt angår Jane Jensens alkoholindtag, indikerer udtalelsen, at hun alene drikker ved særlige lejligheder, hvilket ikke danner grundlag for reel bekymring.

På baggrund af ovenstående vurderes det som overvejende sandsynligt, at der foreligger bekymrede forhold i en sådan grad, at kommunen bør reagere. Det kan derfor konkluderes, at kommunen – ældreudvalget – har tilsidesat deres pligt til at rejse sagen, idet kommunen har undladt at afgive indstilling til tilsyn til Styrelsen for Patientsikkerhed, jf. servicelovens § 150, stk. 4, jf. stk. 1.

Kompetence – Quorum

Lovbestemmelser og forretningsordner for kollegiale organer, herunder udvalg, indeholder ofte bestemmelser om quorum, der regulerer, hvor mange medlemmer der skal være til stede for, at organet er beslutningsdygtigt, jf. bl.a. kommunalstyrelovens 11, stk. 2. Reglerne om quorum omhandler med andre ord, om et *organ har handlekraft*. I organer med kun tre medlemmer antages der at gælde et krav om, at alle medlemmer skal være til stede, førend det er beslutningsdygtigt, jf. KR s. 84. I nogle tilfælde vil manglende quorum muligvis kunne afhjælpes ved, at beslutningen efterfølgende sendes til skriftlig godkendelse hos det manglende eller udeblevne medlem, jf. Niels Fenger, Forvaltningsret, 2018, 1. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, s. 294.

Det fremgår af opgaven, at sagen blev behandlet af ældreudvalget bestående af tre udvalgsmedlemmer, herunder byretsdommer Adelman. Grundet en større hovedforhandling var Adelman imidlertid nødsaget til at forlade mødet, før der blev truffet afgørelse, hvorfor afgørelsen alene er truffet af de resterende udvalgsmedlemmer. Der foreligger desuden ingen oplysninger om, at beslutningen efterfølgende er sendt til godkendelse hos byretsdommer Adelman.

Det kan derfor konkluderes, at ældreudvalget ikke var beslutningsdygtigt – og dermed inkompetente – til at træffe afgørelse i sagen 1. marts 2023. Habilitetsreglerne anses for værende garantiforskrifter, og manglende iagttagelse heraf vil som udgangspunkt således føre til afgørelsens ugyldighed.

Besvarelse nr. 2

Spørgsmålet giver anledning til at vurdere, hvilke sagsbehandlingsmæssige overvejelser hændelsesforløbet giver anledning til. Nærmere bestemt skal reglerne for sagens anlæg og kompetence vurderes.

1. Finder forvaltningsloven anvendelse?

Det skal som det første vurderes, om forvaltningsloven (herefter "FVL") finder anvendelse.

1.1 Er der tale om en offentlig myndighed?

Det giver ikke anledning til nævneværdig omtale at vurdere, at Solfyldt Kommune, herunder Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, utvivlsomt udgør en offentlig myndighed henhørende under den offentlige forvaltning, jf. FVL § 1, stk. 1.

1.2 Er der tale om en afgørelsessag?

En afgørelse efter forvaltningsloven er en forvaltningsakt, der ensidigt går ud på at fastlægge, hvad der er eller skal være gældende ret i et konkret tilfælde. I nærværende tilfælde træffes der beslutning om, hvorvidt Jane Jensens (herefter "JJ") sociale ydelser skal ændres. Dette sker ved afgørelse, nærmere bestemt afgørelse af 1. marts 2023. Der er derfor tale om en afgørelsessag efter FVL § 2, stk. 1, hvorfor Solfyldt Kommune er forpligtet til at iagttage de relevante sagsbehandlingsregler i FVL.

Forvaltningsloven finder derfor anvendelse.

2. Anlæg af sagen

Det skal herefter på baggrund af hændelsesforløbet vurderes, om Solfyldt Kommune er forpligtet til at anlægge en sag på baggrund af Frida Falks (herefter "FF") henvendelse.

En vigtig informationskilde når det kommer til beslutning om at anlægge en sag kommer fra borgerne. Det følger også af servicelovens § 150, stk. 4, jf. § 150 stk. 1, at kommunalbestyrelsen – hvis nødvendigt – skal indgive indstilling til tilsyn til Styrelsen for Patientsikkerhed, såfremt kommunalbestyrelsen bliver orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrede forhold. Forarbejderne i bilag 2 anfører, at bekymrede forhold kan skyldes bekymringshenvendelser fra beboere. Kommunalbestyrelsen er dog ikke forpligtet til at anlægge sag ved alle henvendelser fra bekymret borgere. Der er kun pligt, hvis der foreligger en begrundet mistanke for overtrædelser, mangler eller bekymrede forhold.

Til støtte for, at der bør anlægges sag, kan anføres, at JJ er en ældre dame, og at de tre forhold, som FF pointerer, udgør bekymrende forhold, som kommunalbestyrelsen bør reagere på. Ved at anlægge en sag kan kommunalbestyrelsen undersøge (iagttagelse af officialprincippet), om hjælpen, som JJ får af kommunen efter servicelovens § 83, er tilstrækkelig.

Til støtte for, at der ikke bør anlægges sag, kan anføres, at hjemmehjælperen har konkret adgang til JJ, hvorfor hendes beskrivelse af JJ som værende en frisk og frejdig ældre dame bør tillægges høj vægt. Desuden indikerer hjemmehjælperens udtalelse om JJs alkoholindtag, at den kun er periodisk. Det er ikke isoleret set ualmindeligt, at personer i slut 60'erne indtager alkohol.

På baggrund af ovenstående diskussion vurderes det, at der ikke foreligger en tilstrækkelig mistanke for bekymrede forhold, som giver anledning til, at kommunen bør reagere. Ældreudvalget har derfor ikke tilsidesat sin pligt til at anlægge sagen i form af at afgive indstilling til Styrelsen for Patientsikkerhed, jf. servicelovens § 150, stk. 4, jf. stk. 1.

3. Kompetence (quorum)

Det oplyses i faktum, at ældreudvalget træffer afgørelse 1. marts 2023 om ikke at give indstilling til tilsyn til Styrelsen for Patientsikkerhed. Beslutningen bliver truffet af 2 ud af 3 udvalgsmedlemmer. Dette giver anledning til at vurdere, hvorvidt udvalget var kompetent til at træffe denne beslutning. Udvalget består som anført af 3 medlemmer. Det er antaget i den juridiske litteratur, at et udvalg med tre medlemmer er beslutningsdygtigt,

når alle medlemmer er tilstede (se hertil Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret, Sagsbehandling, 2019, 8. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, s. 84). Efterfølgende skriftlig godkendelse hos det manglende medlem er efter praksis tilstrækkeligt (Niels Fenger: Forvaltningsret, s. 294), men siden faktum ikke indeholder oplysninger om, hvorvidt det manglende medlem efterfølgende giver skriftlig tilbagemelding, var ældreudvalget ikke beslutningsdygtige – ikke kompetente – til at træffe afgørelsen af 1. marts 2023. Dette medfører som det klare udgangspunkt, at afgørelsen er ugyldig, da reglerne for quorum udgør en garantiforskrift. Faktum indeholder desuden ingen oplysninger, der kunne begrunde, at der foreligger tertiære momenter.

Ældreudvalget var derfor ikke beslutningsdygtige – ikke kompetente – til at træffe beslutning om, ikke at indlede en reel sag 1. marts 2023.

GYNMASIEANSØGNINGEN

Anton Andersen var netop flyttet tilbage til sin hjemstavn i Egedal Kommune efter færdiggørelse af sin uddannelse i København nogle år forinden, hvor han havde læst på lærerseminariet, og han var nu klar til at komme ud at afprøve sine tilegnede færdigheder i praksis.

I den forbindelse havde han fundet drømmejobbet på Egedal Gymnasium, hvor han kunne undervise i lige netop det, som han især brændte for; russisk og latin. Egedal Gymnasium var faktisk det eneste gymnasium i Danmark, som udbød begge disse fag, og det kunne ikke have været bedre. Anton Andersen havde selv tidligere gået på gymnasiet, og han brændte derfor for at komme tilbage og undervise det sted, som han havde elsket så højt.

Anton Andersen skyndte sig at indsende sin ansøgning, fordi han ikke ville have, at jobbet røg for næsen af ham. Han var ganske selvsikker, fordi han tidligere havde boet to år i Moskva for at studere russisk, og han kunne tale det flydende. Latin havde han i øvrigt altid interesseret sig for, og han havde udgivet indtil flere videnskabelige artikler om netop dette – med andre ord var han den perfekte kandidat, hvis man i hvert fald spurgte ham selv.

Et par dage efter fik han næsten kaffen galt i halsen, da han havde modtaget svar fra Egedal Gymnasium på sin jobansøgning (**bilag 1**). Han kunne se, at afslaget var udfærdiget af

Herman Hansen, som Anton Andersen havde gået i klasse med på gymnasiet for godt og vel 15 år siden, men de to var ikke just bedste venner. Anton Andersen havde nemlig – efter Hermans ord – "stjålet" hans kæreste, som Anton Andersen stadig var sammen med. Anton Andersen fik derfor ondt i maven og frygtede, at afslaget på jobansøgningen skyldtes en personlig vendetta mod ham. Det kunne i hvert fald ikke skyldes hans faglige meritter.

Anton Andersen opsøgte derfor en ven, Boris Bogorm, som læste jura på Københavns Universitet for at høre, om der overhovedet var noget, han kunne gøre.

SPØRGSMÅL

Hvad skal Boris Bogorm svare Anton Andersen?

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1 Svar på jobansøgning fra Herman Hansen

Bilag 1

Svar på jobansøgning fra Herman Hansen

Egedal Gymnasium

25. februar 2023

Til Anton Andersen

Tak for din ansøgning til stillingen som gymnasielærer på Egedal Gymnasium. Jeg har nu gennemgået alle indkomne ansøgninger, og jeg må desværre meddele dig, at jeg har valgt at gå videre med andre kandidater, som er bedre egnede til jobbet. Hils din kæreste fra mig.

Hilsen
Herman Hansen
Egedal Gymnasium

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Det skal indledningsvis vurderes, om forvaltningsloven (herefter "FVL") finder anvendelse. Det følger af FVL § 1, stk. 1, at der skal være tale om en offentlig myndighed. Gymnasier er selvejende institutioner under børne- og undervisningsministeriet. Det fremgår af § 1, stk. 5, i lovbekendtgørelse nr. 164 af 14. februar 2023 om institutioner for almengymnasiale uddannelse og almen voksenuddannelse mv., at disse institutioner er omfattet af FVL. Det kan derfor konstateres, at Egedal Gymnasium er en offentlig myndighed i forvaltningslovens forstand, jf. FVL § 1, stk. 2, nr. 1.

Videre følger det af FVL § 2, stk. 1, at der skal være tale om en afgørelsessag. FVL indeholder ingen definition af afgørelsesbegrebet, men karakteriseres i praksis som en udtalelse, hvor en forvaltningsmyndighed i forhold til en bestemt adressat eller afgrænset kreds af adressater ensidigt fastsætter, hvad der er eller skal være ret i et konkret tilfælde. Et afslag på en stillingsansøgning er i forvaltningslovens forstand en afgørelse. Anton Andersen har desuden partsstatus, idet han er adressat for afgørelsen. Afgørelsen af 25. februar 2023 er derfor omfattet af sagsbehandlingsreglerne i FVL, hvorfor Egedal Gymnasium er forpligtet til at iagttage disse regler.

Inhabilitet

Inhabilitetsreglerne i forvaltningslovens (herefter "FVL") kap. 2 understøtter det grundlæggende krav om saglig forvaltning. Reglerne er med til at sikre, at forvaltningsafgørelser ikke bliver påvirket af uvedkommende hensyn og styrker dermed også borgernes tillid til den offentlige forvaltning.

Ved behandlingen af inhabilitetsspørgsmål sondres der mellem almindelig inhabilitet og speciel inhabilitet. I nærværende opgave er det reglerne om speciel inhabilitet, der er relevante, fordi de omhandler spørgsmålet om, under hvilke omstændigheder Herman Hansen som følge af en mulig interessekollision skal afstå fra at medvirke til behandlingen af Anton Andersens jobansøgning. Reglerne om speciel inhabilitet er således med til at sikre, at parterne kan få kendskab til de personer, som medvirker i behandlingen af deres sag.

Det fremgår af opgaven, at rektor Herman Hansen kender ansøgeren Anton Andersen. Relationen går ca. 15 år tilbage til deres gymnasietid, hvor de var klassekammerater. Man kan derfor stille spørgsmålstegn ved, om Herman Hansens beslutning om at give Anton Andersen afslag på sin jobansøgning er motiveret af private hensyn frem for en faglig vurdering af, hvorvidt Anton Andersen reelt er kvalificeret til jobbet. Dette giver anledning til at vurdere, om Herman Hansen er inhabil i sagen.

Den relevante bestemmelse er FVL § 3, stk. 1, nr. 5, da den bl.a. omfatter venskabsforhold mellem ansatte i den offentlige forvaltning og borgerne. Som det fremgår af bestemmelsen, er der tale om en opsamlingsbestemmelse, hvorefter Herman Hansen er inhabil, hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Det oplyses, at Herman Hansen og Anton Andersen *"ikke just var bedste venner"* dengang de gik i klasse sammen. Herudover er Herman Hansen af den opfattelse, at Anton Andersen havde stjålet hans kæreste, hvem Anton Andersen på tidspunktet for fremsendelsen af jobansøgningen stadig var sammen med. Herman Hansen har endda tilføjet i afslaget, at Anton Andersen skal *"hilse sin kæreste"* fra ham, hvilket forekommer en anelse uprofessionelt. Relationen mellem dem kan indikere, at Herman Hansens beslutning ikke er båret af faglige hensyn, men af hans private forhold til Anton Andersen og deres historik i gymnasietiden. Man kan derfor argumentere for, at Herman Hansens behandling af sagen ikke er båret af saglige hensyn i forhold til Anton Andersens faglige kvalifikationer eller motivation for at søge jobbet, jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Omvendt kan man argumentere for, at deres relation på tidspunktet for fremsendelsen af jobansøgning er så perifer – henset til det er 15 år siden, at de gik i klasse sammen – og derfor ikke har nogen indflydelse på sagen. Trods Herman Hansen og Anton Andersen ikke var særlig gode venner i deres gymnasietid, kan man videre argumentere for, at relationen ikke er af en sådan karakter, at den kan antages at være til fare for, at afgørelsen i sagen er påvirket af uvedkommende hensyn, jf. FVL § 3, stk. 2.

Ud fra ovenstående vurderes det, at Herman Hansens afgørelse er påvirket af uvedkommende hensyn, der skyldes hans tidligere bekendtskab til Anton Andersen, herunder også Anton Andersens kæreste. Vurderingen er særligt begrundet i, at Herman Hansen i afslaget på jobansøgning eksplicit nævner Anton Andersens kæreste. Det kan derfor konkluderes, at der foreligger en usaglig interessepåvirkning, hvorfor Herman Hansen anses for at være inhabil efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Habilitetsreglerne anses for at være en garantiforskrift, og manglende iagttagelse heraf kan således medføre afgørelsens ugyldighed. Ved vurderingen af, hvorvidt der skal indtræde ugyldighed, kan man anvende en generel eller konkret væsentlighedsvurdering. Den generelle væsentlighedsvurdering går ud på, at manglende iagttagelse af sagsbehandlingsregler, der kan karakteriseres som garantiforskrifter, altid medfører afgørelsens ugyldighed uden en nærmere stillingtagen. Ved den konkrete væsentlighedsvurdering foretages der en nærmere bedømmelse af, om manglende iagttagelse af bestemte sagsbehandlingsregler konkret har medført, at afgørelsen er forkert. Der er imidlertid ikke nogen tertiære momenter i opgaveteksten, der indikerer konkret uvæsentlighed, hvorfor sagsbehandlingsfejlen bør medføre afgørelsens ugyldighed.

Besvarelse nr. 2

Nærværende opgaver giver anledning til at behandle Herman Hansens (herefter HH) sagsbehandling af Anton Andersens (herefter AA) jobansøgning til en stilling som gymnasie-lærer på Egedal Gymnasium. Dette skyldes især, at AA mistænker, hvorvidt hans ansøgning er blevet objektivt og retfærdigt behandlet, da afslaget er sendt af AAs gamle klassekammerat, som han har haft en privat kontrovers med over en kæreste. Kæresten er endvidere nævnt i afslaget. Dette giver i forvaltningsretligt øjemed anledning til at behandle et par problemstillinger, herunder habilitet og god forvaltningsskik. Inden dette behandles, skal det vurderes, om forvaltningsloven finder anvendelse.

Det er et gymnasium, som giver AA afslag på jobansøgningen. Gymnasier er selvejende institutioner, der er oprettet ved lov og derfor underlagt forvaltningsloven, jf. § 1. stk. 2, nr. 1. Det skal herefter diskuteres, om der er tale om en afgørelse. Ved første øjekast synes et afslag på en jobansøgning ikke at være en traditionel retsakt, som begrebet "afgørelse" sigter til. Der kan til støtte herfor fremhæves det faktum, at også private virksomheder giver afslag på jobansøgninger. På den anden side kan det fremhæves, at afslaget udgør en afgørelse i forvaltningslovens forstand, da gymnasiet ensidigt fastsætter, hvad der skal være ret i den konkrete sag, jf. § 2, stk. 1. Det følger endvidere af ombudsmandspraksis, at ansættelse og afslag på ansættelse udgør en afgørelse i forvaltningslovens forstand, jf. FOB 2007.117. AA er adressat for afslaget og må siges at have en væsentlig og individuel interesse i sagen, hvorfor han har partsstatus. Det kan derfor konstateres, at forvaltningsloven og dermed reglerne om inhabilitet finder anvendelse, samt at AA er part.

I habilitetsvurderinger sondres der mellem almindelig habilitet og speciel inhabilitet. I nærværende opgave er det reglerne om speciel inhabilitet, der er relevante. Disse regler angår den enkelte sag og drejer sig om, hvorvidt en person har en sådan interesse i eller tilknytning til sagen, at han eller hun er afskåret fra at beskæftige sig med den.

Begrundelsen for at opstille regler om speciel inhabilitet er for at forhindre, at en person, der af særlige grunde har en speciel og uvedkommende interesse i en sag, vil lade sin afgørelse påvirke heraf, hvilket kan medføre en urigtig eller eventuelt ulovlig afgørelse. Reglerne skal dermed sikre mod usaglige beslutninger. Hvorvidt der foreligger inhabilitet,

beror på en konkret vurdering af de faktiske omstændigheder samt tillidshensynet. Tillidshensynet skal sikre borgernes velbefindende og tillid til forvaltningen, hvorfor habilitetsreglerne skal iagttages, selvom risikoen for en ukorrekt og usaglig afgørelse er ikke-eksisterende.

Forvaltningslovens § 3 oplister de forhold, der kan bevirke speciel inhabilitet. Det skal i første omgang vurderes, hvilken form for inhabilitet HH kan befinde sig i. De relevante former er den såkaldte "partsinhabilitet" efter § 3, stk. 1, nr. 1 og opsamlingsbestemmelsen i § 3, stk. 1, nr. 5.

Efter førstnævnte er den, der virker inden for offentlig forvaltning, inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis vedkommende har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Det fremgår af opgaveteksten, at HH og AA "*ikke just var bedste venner*" i skoletiden, ligesom HH synes, at AA har stjålet hans kæreste. En kæreste som AA stadigvæk er sammen med under behandlingen af ansøgningen, hvilket HH synes at være vidende om, da han i afslaget tilføjer, at AA skal "*hilse sin kæreste*". AA blev endvidere ikke engang indkaldt til samtale.

Dette kan indikere, at HH har en personlig interesse i sagen, da han ikke ønsker at arbejde sammen med AA. Inhabilitet efter § 3, stk. 1, nr. 1, sigter dog til, at den personlige interesse, netop skal være af mere intensiv karakter og skal aktualiseres ved afgørelsen.

Dette kunne eksempelvis foreligge, hvis HH behandlede en sag, der havde betydning for spørgsmålet om hans egen ansættelse. Det vurderes derfor, at HH's personlige interesse ikke er af en sådan karakter, at der foreligger partsinhabilitet efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Opsamlingsbestemmelsen i § 3, stk. 1, nr. 5, må derfor vurderes. Efter denne er HH inhabil, hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed. Dette kan eksempelvis være venskab, eller et uvenskab som i dette tilfælde. Argumenter for, at HH er inhabil, er beskrevet ovenfor. Som argumenter imod HH's inhabilitet kan fremhæves, at AA og HH ikke har haft med hinanden at gøre

siden gymnasiet, at det ligger langt tilbage i tiden, og at følelser generelt "sidder mere uden på tøjet", når man er i gymnasiealderen.

Argumenterne for, at HH er inhabil, vurderes at veje tungest. Dette underbygges især af forvaltningslovens § 3, stk. 2, hvorefter inhabilitet ikke foreligger, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke ikke kan antages at være til fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn. Det forhold, at HH nævner AAs kære-
ste i afslaget, indikerer, at HH netop har ladet beslutningen blive båret af usaglige hensyn. Det kan desuden anføres, at ved stillingtagen til inhabilitet, må det tillige indgå i vurderingen, at reglerne ikke blot skal sikre, at den konkrete afgørelse ikke påvirkes af uvedkommende hensyn, men tillige at reglerne skal styrke tilliden til forvaltningsmyndighedens upartiskhed. Dette skal ligeledes ses i sammenhæng med grundsætningen om god forvaltningsskik og tillidshensynet, hvorefter myndigheden skal optræde venligt og hensynsfuldt overfor borgerne, således at tilliden til forvaltningen styrkes.

HH har således været inhabil efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5. Efter § 3, stk. 3, må en person, der er inhabil ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrig medvirke ved behandlingen af den pågældende sag. Habilitet anses som en garantiforskrift, hvorfor en tilsidesættelse heraf som udgangspunkt vil anses for en væsentlig mangel, der kan bevirke afgørelsens ugyldighed, medmindre tertiære momenter taler tungtvejende imod dette. I nærværende opgave synes der ikke at foreligge tertiære momenter, der kan opveje udgangspunktet om afgørelsens ugyldighed. På baggrund af oplysningerne, synes HH ikke at have baseret afslaget på saglige grunde såsom AAs manglende faglige kvalifikationer i forhold til andre kandidater. Afslaget synes alene at være begrundet i omstændigheder, der medfører inhabilitet efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1. Selv hvis dette ikke var tilfældet, følger det af tillidshensynet, at HH's bemærkning er egnet til at så tvivl om hans habilitet, hvorfor han også efter denne betragtning er inhabil. Afgørelsen er derfor ugyldig.

BADEBROEN

Anders søgte 1. januar om tilladelse til at opføre en badebro. Sagen blev behandlet af Cecilie, som var fuldmægtig i Runefjord Kommune. I forbindelse med nabohøringen havde Anders' nabo, Jarl, af hensyn til sin udsigt gjort indsigelse mod opførelse af badebroen under en samtale med Cecilie. Cecilie havde ikke skrevet noget ned om samtalen med Jarl. Cecilie skrev dog efterfølgende en besked til det kommunale udvalg, som skulle behandle ansøgningen. Denne indeholdt alene en gengivelse af Jarl og Cecilies samtale.

Efter behandlingen i udvalget blev Anders 10. januar meddelt afslag på sin ansøgning. I den forbindelse bad Anders om aktindsigt, og han modtog kort derefter en mail fra Cecilie med kopier af de fleste sagsakter. Cecilies indstilling var dog ikke vedhæftet, da den ifølge Cecilie var "undtaget aktindsigt efter offentlighedslovens § 23".

SPØRGSMÅL

Du bedes tage stilling til de problemstillinger, der relaterer sig til Anders' anmodning om aktindsigt

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Cecilie begrundet undtagelsen med henvisning til OFL. Afgørelsen burde have været truffet efter forvaltningsloven, idet Anders er part i den afgørelsessag, han anmoder om aktindsigt i.

Ifølge FVL § 9, stk. 2, nr. 1, omfatter en parts ret til aktindsigt som udgangspunkt alle dokumenter, der vedrører sagen. Udgangspunktet er dermed, at Anders har ret til aktindsigt i Cecilies indstilling til det kommunale udvalg. Udgangspunktet i FVL § 9, stk. 2, modificeres dog i de i FVL §§ 12-15 b, nævnte tilfælde. Spørgsmålet er derfor, om Cecilies indstilling kan henføres under en af disse bestemmelser, idet udgangspunktet ellers må fastholdes, således at Anders har krav på aktindsigt i Cecilies indstilling.

Cecilies indstilling er et internt arbejdsdokument, idet indstillingen er afgivet til det kommunale udvalg, som ikke er udenforstående, jf. FVL § 12, stk. 1, 2. pkt. Det følger af FVL § 12, stk. 1, 1. pkt., at en parts ret til aktindsigt som udgangspunkt ikke omfatter interne arbejdsdokumenter. Udgangspunktet i § 12, stk. 1, fraviges dog for så vidt angår arbejdsdokumenter, som foreligger i endelig form, når dokumenterne alene indeholder en gengivelse af oplysninger, som myndigheden har haft pligt til at notere efter offentlighedsloven, jf. FVL § 13, nr. 1. Cecilies indstilling foreligger i endelig form, jf. bilag 1, og spørgsmålet er således, om Cecilie var pligtig at notere oplysningerne fra Jarl i henhold til OFL.

Cecilie burde som udgangspunkt have noteret de oplysninger, hun modtog under samtalen med Jarl, idet oplysningerne vedrører sagens faktiske omstændigheder, jf. OFL § 13, stk. 1, 1. pkt. Ifølge bestemmelsens 2. pkt. er der dog ikke notatpligt, hvis oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter. Undtagelsen i 2. pkt. må forstås således, at den alene omfatter oplysninger, som på tidspunktet for modtagelsen *allerede* fremgår af sagens øvrige dokumenter. Der må derved lægges vægt på, at der er tale om en undtagelse til § 13, stk. 1, 1. pkt., hvilket taler for en indskrænkende fortolkning. Oplysningerne, som Cecilie modtager fra Jarl, fremgår ikke af sagens øvrige dokumenter på tidspunktet for Cecilies samtale med Jarl. Oplysningerne, som Cecilie modtager fra Jarl, er således ikke omfattet af undtagelsen i § 13, stk. 1, 2. pkt., og Cecilie burde derfor have gjort notat om oplysningerne fra Jarl, jf. OFL § 13, stk. 1.

Med hensyn til spørgsmålet om Anders' ret til aktindsigt i Cecilies indstilling betyder notatpligten, at udgangspunktet i FVL § 12, stk. 1, kan fraviges, idet Cecilies indstilling til udvalget alene indeholder en gengivelse af de oplysninger, som Cecilie efter OFL § 13, stk. 1, var pligtig at notere. Anders har derfor ret til aktindsigt i Cecilies indstilling, jf. FVL § 13, nr. 2.

Ad journaliseringspligt

Som nævnt ovenfor skulle Cecilie have gjort notat om samtalen med Jarl. Det må desuden vurderes, om Cecilie tillige skulle have journaliseret notatet.

En myndighed er pligtig at journalisere et internt dokument, som foreligger i endelig form, i det omfang dokumentet har betydning for en sag, jf. OFL § 15, stk. 1 in fine. Det bemærkes, at notatet – såfremt det var lavet af Cecilie efter samtalen – må anses som et internt dokument. Spørgsmålet er således, om notatet havde betydning for sagen, hvilket må besvares bekræftende. Der må herved navnlig lægges vægt på, at notatet – igen, såfremt notatet var lavet – ville have haft væsentlig betydning som dokumentation af indholdet af samtalen mellem Cecilie og Jarl.

Notatet skulle således tillige have været journaliseret, jf. OFL § 15, stk. 1.

Ad meroffentlighed

Kommunen (Cecilie) var desuden pligtig at overveje, om der kunne gives aktindsigt efter meroffentlighedsprincippet i FVL § 10, stk. 1.

Besvarelse nr. 2

Det følger af faktum, at Cecilie fra Aarhus Kommune i afgørelsen om aktindsigt henviste til, at indstillingen ikke vedlægges, idet denne er undtaget fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 23.

Det bør dog indledningsvis bemærkes, at Anders er part i sagen, hvorfor anmodningen om aktindsigt skal behandles efter reglerne i forvaltningsloven, jf. FVL § 9, stk. 1.

Udgangspunktet efter FVL § 9, stk. 1, er, at en part kan forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter, og denne ret omfatter alle sagens dokumenter, medmindre de er undtaget efter reglerne i FVL §§ 12-15 b.

Ad Notatpligt af samtalen med Jarl

Indledningsvis bør det diskuteres, om Cecilie har opfyldt sin notatpligt efter OFL § 13. Udgangspunktet efter bestemmelsen er, at myndighederne skal lave notat af mundtlige samtaler i sager, hvor der skal træffes afgørelser, jf. OFL § 13, stk. 1, 1. pkt.

Det følger dog af undtagelsen hertil i OFL § 13, stk. 1, 2. pkt., at hovedreglen fraviges, såfremt førnævnte allerede fremgår af sagens dokumenter.

Det kan ikke ud fra opgavens faktum endegyldigt vurderes, hvorvidt oplysningerne fra samtalen allerede fremgår af sagens dokumenter, men eftersom der er tale om en samtale med Jarl, som er et udtryk for Jarls personlige holdning og opfattelse, må det dog kunne lægges til grund, at oplysningen ikke allerede fremgik af sagens dokumenter.

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at Cecilie ikke har iagttaget notatpligten, jf. OFL § 13, stk. 1.

Ad Rækkevidden af aktindsigt

Hovedreglen om aktindsigt tilsiger, at aktindsigt ikke omfatter myndigheders interne arbejdsdokumenter, jf. FVL 12, stk. 1, 1. pkt. Som interne arbejdsdokumenter forstås dokumenter, som ikke afgivet til udenforstående, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Undtagelsen hertil findes dog i FVL § 13, nr. 2, hvorefter retten til aktindsigt omfatter interne dokumenter, såfremt de foreligger i endelig form, når dokumentet alene gengiver oplysninger, som myndighederne har haft pligt til at notere efter offentlighedsloven. Som det netop er konkluderet, skulle Cecilie have iagttaget sin notatpligt efter reglerne i offentlighedsloven, og notatet vil således være omfattet af FVL § 13, nr. 2.

Dog kan det diskuteres, om dokumentet foreligger i "endelig form", som er en betingelse for, at dokumentet er omfattet af retten til aktindsigt for parten. Som følge af, at der er truffet afgørelse i sagen, hvor dokumentet indgik, foreligger det følgelig i endelig form, og det er således omfattet af aktindsigten.

Ad Meroffentlighed

Det bør slutteligt kort bemærkes, at princippet om meroffentlighed medfører, at forvaltningen altid bør vurdere, om der kan gives aktindsigt i videre omfang, end hvad forvaltningen egentlig er forpligtet til at udlevere, jf. FVL § 10. I mangel på oplysninger i opgavens faktum kan det ikke vurderes, hvilke dokumenter der er indgået i sagens behandling (og derved potentielt omfattet af meroffentlighed).

Ad Konklusion

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at det ikke er korrekt, når Cecilie angiver, at indstillingen er undtaget fra aktindsigten, og indstillingen samt notatet skulle følgelig have været udleveret til Anders.

BØRNEHAVEN "MARIEHØNEN"

Anna er sammen med sin ægtefælle flyttet til Slangelev Kommune. En lørdag eftermiddag blev Anna opmærksom på, at kommunen søgte en pædagogisk assistent til Børnehaven Mariehønen. Anna havde tidligere arbejdet i en børnehave i Korsbæk Kommune, og hun besluttede derfor at søge stillingen. Annas ansøgning blev indgivet via kommunens hjemmeside.

Efter at have modtaget Annas ansøgning, kontaktede Lars, der arbejdede ved Slangelev Kommune, Korsbæk Kommune og anmodede i den forbindelse kommunen om at sende alle kommunens oplysninger om Anna, som kunne være relevante for behandlingen af Annas ansøgning.

Dagen efter modtog Lars en e-mail fra Lone, som arbejdede i Korsbæk Kommune. E-mailet indeholdt et dokument, hvoraf det fremgik, at Anna var blevet idømt en bøde på 1.500 kr. for at køre fuld på cykel.

En uge senere modtog Anna afslag på sin ansøgning fra Slangelev Kommune. Afgørelsen havde følgende ordlyd: "*Tak for din ansøgning. Vi har valgt at gå videre med andre kandidater.*"

SPØRGSMÅL

Du bedes tage stilling til følgende spørgsmål:

- 1) Var Lars berettiget til at indhente oplysninger om Anna i Korsbæk Kommune?*
- 2) Var Korsbæk Kommunes videregivelse af oplysninger om Anna til Slangelev Kommune berettiget?*
- 3) Opfylder afgørelsen kravene til begrundelse og klagevejledning?*

Det skal i besvarelsen lægges til grund, at afgørelsen ikke kan påklages til anden forvaltningsmyndighed.

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1**Spørgsmål 1**

Ifølge FVL § 29, stk. 1, må der ikke i ansøgningssager indhentes oplysninger om ansøgerens rent private forhold fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed.

Der er tale om en ansøgningssag, og Lars er derfor som udgangspunkt ikke berettiget til at indhente oplysninger om Anna fra Korsbæk Kommune, jf. FVL § 29, stk. 1.

Ifølge bestemmelsens stk. 2 kan udgangspunktet fraviges, hvis (i) ansøgeren har givet samtykke, (ii) andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, eller (iii) særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes. Ingen af disse bestemmelser er dog opfyldt, og Lars var således ikke berettiget til at indhente oplysninger om Anna i Korsbæk Kommune, jf. FVL § 29.

Spørgsmål 2

Spørgsmål skal besvares i henhold til reglerne i databeskyttelsesloven, jf. FVL § 28, stk. 1, idet spørgsmålet angår videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner fra én forvaltningsmyndighed (Korsbæk Kommune) til en anden (Slangelev Kommune).

Der er tale om personoplysninger, jf. DBF art. 4, nr. 1, og videregivelse af personoplysninger er "behandling", jf. DBF art. 4, nr. 2. Det følger af DBL § 8, stk. 2, at personoplysninger om strafbare forhold ikke må videregives, medmindre en af betingelserne i § 8, stk. 2, nr. 1-4, er opfyldt. Oplysningen om, at Anna var blevet idømt en bøde, er en oplysning om et strafbart forhold. Ingen af betingelserne i § 8, stk. 2, er opfyldt, og Korsbæk Kommunes videregivelse af oplysningerne om Annas bøde var derfor ikke berettiget.

Spørgsmål 3

Reglerne om begrundelse er fastlagt i FVL kapitel 6. Reglerne varetager hensynet til borgernes mulighed for at vurdere, om forvaltningens afgørelser er truffet på saglige og fyldestgørende grundlag og øger derved garantien for trufne afgørelses rigtighed.

Kommunens afslag er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Beslutningen giver ikke Anna fuldt ud medhold, og den skulle således have været ledsaget af en begrundelse, jf. FVL § 22.

Ifølge FVL § 24, stk. 1, skal en begrundelse for en afgørelse indeholde en henvisning til de retsregler, der udgør grundlaget for afgørelsen, og til hovedhensynene bag afgørelsen, hvis denne beror på et administrativt skøn. Kommunens afslag indeholder ikke en henvisning til hverken relevante retsregler eller hovedhensynene bag afslaget. Kravet herom i FVL § 24, stk. 1, er derfor ikke opfyldt.

En begrundelse skal desuden – om fornødent – indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. § 24, stk. 2. Afslaget indeholder ingen redegørelse for hvilke omstændigheder, som er tillagt betydning, og afslaget opfylder således heller ikke kravet i FVL § 24, stk. 2.

Det skal lægges til grund, at afgørelsen ikke kan påklages til anden forvaltningsmyndighed. Afgørelsen skulle derfor ikke være ledsaget af en klagevejledning, jf. FVL § 25, stk. 1.

Besvarelse nr. 2

Ad 1 Var Lars berettiget til at indhente oplysninger om Anna i Korsbæk Kommune?

Spørgsmålet lægger op til en vurdering af, om hvorvidt der i forvaltningsloven er hjemmel til at udlevere de i casen omhandlede oplysninger, jf. forvaltningslovens (herefter benævnt "FVL") kapitel 8.

Udvekslingen af oplysninger skal vurderes efter FVL § 29, idet der er tale om en sag, som er rejst via en ansøgning.

Ifølge FVL § 29, stk. 1, må forvaltningen ikke indhente oplysninger om ansøgerens rent personlige forhold, såfremt sagen er rejst ved ansøgning. Dog følger en række undtagelser af bestemmelsens stk. 2. Udvekslingen af oplysninger vil herefter være lovlig, hvis (i) ansøgeren har givet samtykke, (ii) andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til

lov, eller (iii) særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningerne ikke indhentes.

Det må dog ud fra opgaveteksten lægges til grund, at ingen af undtagelserne finder anvendelse, hvorfor forholdet skal vurderes efter hovedreglen i FVL § 29, hvorefter udvekslingen af oplysninger om Annas private forhold ikke er berettiget.

På baggrund af ovenstående var Lars derved ikke berettiget til at indhente de personlige oplysninger omkring Anna til brug for sin sagsbehandling.

Ad 2 Var Korsbæk Kommunes videregivelse af Annas private oplysninger til Slangelev Kommune berettiget?

I det følgende skal det vurderes, om videregivelsen af oplysningerne om Annas bøde, som er et strafbart forhold, var berettiget.

Det følger af FVL § 28, stk. 1, at manuel videregivelse af oplysninger om privatpersoner mellem to forvaltningsmyndigheder skal vurderes efter reglerne i databeskyttelsesloven (herefter benævnt "**DBL**").

Udgangspunktet efter DBL er, at der ikke må videregives oplysninger om en fysisk persons strafbare forhold, medmindre det er nødvendigt for, at myndigheden kan varetage sine opgaver, jf. DBL § 8, stk. 1.

Det bør diskuteres, om undtagelsen til ovenstående efter DBL § 8, stk. 2, nr. 2, finder anvendelse, hvorefter udgangspunktet fraviges, hvis videregivelse sker for at varetage offentlige interesser, som klart overstiger hensynet til den beskyttede. Havde der været tale om en grovere strafbar handling, som kan så tvivl om ansøgerens egnethed til at kunne varetage stillingen, ville kravet formentlig være opfyldt. Dog er der tale om en bagatelagtig forseelse med en bøde på kr. 1.500, som ikke har relevans for vurderingen af sagen, og som derfor ikke var omfattet af undtagelsen til forbuddet.

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at videregivelsen af de strafbare oplysninger ikke var berettiget.

Ad 3 Opfylder afgørelsen kravene til begrundelse og klagevejledning?

Det følger af opgaveteksten, at afslaget på Annas ansøgning var forholdsvis ufuldstændig, og det giver således anledning til at vurdere, om afgørelsen på ansøgningen lever op til kravene om begrundelse og klagevejledning i FVL §§ 22 og 25.

Angående begrundelsen er udgangspunktet, at afgørelser, der ikke giver en part fuldt ud medhold, skal være ledsaget af en begrundelse, jf. FVL § 22. Begrundelsen skal indeholde en henvisning til de relevante retsregler og en kort redegørelse for vurderingen af de faktiske forhold, jf. FVL § 24, stk. 1 og 2. Særligt gælder det i afgørelser, der er baseret på skøn, at det skal angives, hvad der konkret i vurderingen er tillagt vægt.

Idet det følger af faktum, at afslaget alene beretter, at forvaltningen har valgt at gå videre med andre kandidater, samt at Anna utvivlsomt ikke har fået fuldt ud medhold, kan det uden videre konkluderes, at kravet om begrundelse ikke er opfyldt, idet afgørelsen ikke benævner, hvad der konkret er tillagt vægt i vurderingen, og der er ej heller en kort redegørelse for sagens faktiske omstændigheder, jf. FVL § 24, stk. 2.

Slutteligt skal afgørelser, der ikke giver parten fuldt ud medhold, være ledsaget af en klagevejledning, hvilket ej heller er tilfældet, jf. FVL § 25, stk. 1. Dog følger det af opgaveteksten, at afgørelsen ikke kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, og det er således ikke nødvendigt at vedlægge en klagevejledning, jf. FVL § 25, stk. 1, modsætningsvis.

10. PRØVELSE

Det er grundlæggende element i forvaltningsretten, at der er adgang til at få prøvet **lovligheden** af en forvaltningsretlig afgørelse enten ved **administrativ rekurs** ved en anden myndighed, eller ved **domstolsprøvelse**. Derudover spiller **Folketingets Ombudsmand**, som ikke er introduceret tidligere på studiet, en væsentlig rolle i kontrollen med forvaltningen. Prøvelse er derfor inddelt i tre emner 1) administrativ rekurs, 2) domstolskontrol, og 3) kontrol ved ombudsmanden.

Eksamensopgaven lægger typisk op til, at kun en enkelt af de tre emner skal behandles. Fælles for alle er, at man skal behandle nogle **centrale problemstillinger** såsom 1) adgang til prøvelse, 2) overholdelse af eventuel frist, 3) prøvelsens omfang, samt 4) reaktionsmuligheder.

De tre muligheder overlapper hinanden på enkelte punkter. Eksempelvis kan der i forbindelse med domstolsprøvelse være **krav om udnyttelse af administrativ rekurs**, forinden søgsmål anlægges. Derudover har ombudsmandens mulighed for at henstille, at der skal meddeles **fri proces** til borgere under en retssag, ligesom en **endelighedsbestemmelse** kan afskære domstolsprøvelse af en forvaltningsafgørelse.

Det vil oftest fremgå af bilagene eller casen til eksamenen, hvilken prøvelsesform der skal behandles. Sørg derfor at orientere dig godt i materialet og fokuser din besvarelse herfter.

FESTIVALEN "ROCK MED RONALD"

Amatørmusikeren, Ronald Rock fra Stilleleg Kommune, havde i mange år gået med drømmen om at være en berømt elguitarist. Ronald Rock var efterhånden godt træt af, at de store musikfestivaler ikke havde fået øjnene op for hans åbenbare talent. Ronald Rock ville derfor tage sagen i egen hånd og starte sin egen rockfestival "Rock med Ronald".

Festivalen skulle vare i 8 uger og løbe af stablen én gang i kvartalet. Festivalen skulle finde sted fra Ronald Rocks egen store grund i Stilleleg Kommune, hvor Ronald Rock ville opstille en 15 meter høj scene, telte og tribuner. Ronald Rock vidste godt, at disse konstruktioner krævede byggetilladelse fra Stilleleg Kommune, hvorfor Ronald Rock indgav sin ansøgning om byggetilladelse 15. januar 2023.

Sagsbehandler i Stilleleg Kommune, Mia Metal, var også stor fan af rockmusik og festivaler. Hun blev straks begejstret for Ronald Rocks ansøgning om byggetilladelse, dels fordi hun mente, at Stilleleg Kommune kunne drage stor fordel af "Rock med Ronald", men mest fordi hun altid havde haft et godt øje til Ronald Rock, som hun kendte fra gymnasiet. Mia Metal udfærdigede hurtigt tilladelsen og sendte den til Ronald Rock dagen efter, 16. januar 2023 (**bilag 1**).

Ronald Rock blev meget glad, da han modtog tilladelsen så hurtigt fra sin gamle gymnasieveninde og fik straks sat gang i arbejdet. Undervejs faldt Ronald Rock i snak med sin nabo, Karen Kedelig. Ronald Rock fortalte om sine planer, og at han nu endelig snart blev en berømt elguitarist. Karen Kedelig blev dybt forarget, da hun hørte om byggetilladelsen. Hun klagede straks over afgørelsen 14. februar 2023 (**bilag 2**). I klagen henviste hun til, at etableringen af festivalen vil skabe store gener på grund af støj, samt at den 15 meter høje scene ville blokere for hendes udsigt over Stilleleg Sø. Ronald Rock blev herefter partshørt over Karen Kedeligs klage og afgav sit partshørings svar 23. februar 2023 (bilag 3).

SPØRGSMÅL

Hvilke muligheder har Karen Kedelig for at få prøvet kommunens afgørelse af 16. januar 2023? På hvilket grundlag vil prøvelsen blive foretaget, og hvad vil resultatet blive?

BILAGSOVERSIGT

- Bilag 1** Byggetilladelse af 16. januar 2023
Bilag 2 Klage af 14. februar 2023
Bilag 3 Partshøringsvar af 23. februar 2023

Bilag 1**Byggetilladelse af 16. januar 2023**

Ronald Rock
Larmesundet 85A
1397 Stilleleg Kommune

Stilleleg Kommune har nu behandlet Deres ansøgning af 15. januar 2023 om at foretage bygningsmæssige konstruktioner på Deres ejendom til brug for afholdelse af festivaler én gang i kvartalet.

Stilleleg Kommune giver hermed tilladelse til, at De opsætter konstruktioner til brug for festivalen på deres ejendom. De må opsætte én scene på 15x30 meter, 150 telte og 3 tribuner.

Ved afgørelsen har kommunen lagt vægt på, at en festival i Stilleleg Kommune vil bidrage yderst positivt til kommunens omdømme og dermed – forhåbentlig - fremtidige økonomi. Vi vil derfor samtidig benytte lejligheden til at takke dig for initiativet.

Stilleleg Kommunes afgørelse kan inden fire uger påklages til Byggeklageenheden, Nævenenes Hus, jf. de nærmere regler i byggeloven.

Med venlig hilsen
Stilleleg Kommune

Mia Metal

Klage af 14. februar 2023

**Byggeklageenheden, Nævnenes Hus
Byggelund 56
4793 Sundby**

Jeg klager hermed over, at Stilleleg Kommune ved afgørelse af 16. januar 2023 har givet min nabo, Ronald Rock, tilladelse til at afholde en festival, herunder etablere en scene, telte og tribuner på sin private ejendom.

Etableringen af den ca. 15 meter høje scene vil uundgåeligt blokere for min udsigt over Stilleleg Sø. Udsigten over søen har stor ejendomsværdi for min grund. Det må kun være rimeligt, at jeg kan kræve, at der ikke foretages bygningsmæssige ændringer hos min nabo, som væsentligt må siges at kunne forringe min profit ved et eventuelt salg af ejendommen.

Festivalen vil herudover medføre betydelige gener i form af støj. Festivalen vil løbe over 8 uger 4 gange om året. Jeg forstår simpelthen ikke, at Stilleleg Kommune ikke har taget i betragtning, hvordan dette vil påvirke mig.

Jeg stiller mig generelt meget uforstående overfor, at Stilleleg Kommune kan træffe en så drastisk afgørelse uden overhovedet at informere mig om dette.

Med venlig hilsen
Karen Kedelig

Ronald Rocks partshøringssvar af 23. februar 2023

**Byggeklageenheden, Nævnenes hus
Byggelund 56
4793 Sundby**

Jeg har modtaget Byggeklageenhedens brev vedrørende min nabos klage. Jeg må stille mig meget undrende overfor modtagelsen af dette.

Projektet har intet med min nabo at gøre, og det vedkommer ikke andre, hvordan jeg benytter min private grund. Min nabo må også kunne se, at festivalen bidrager yderst positivt til vores by, som Kommunen også selv pointerer. Derudover er det en yderst provokerende udtalelse at kalde rockmusik for "støj".

Projektet kan ikke lukkes ned nu. Scenen er allerede ved at blive opført, og der er solgt ca. 50 billetter til festivalen. Det vil koste mig rigtig mange penge og skuffe mange festivalgæster, hvis byggetilladelsen trækkes tilbage.

Jeg kan ikke se, hvordan denne sag kan køres længere ud.

Med venlig Hilsen
Ronald Rock

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1***Rekursprøvelse***

Udgangspunktet er, at en klageinstans foretager fuld prøvelse. Der er ikke oplysninger i opgaven, der begrundet en fravigelse af dette udgangspunkt.

Klageberettigelse

Opgavens faktum lægger op til en kort diskussion om Karen Kedeligs ret til at klage over afgørelsen. Karen Kedelig er ikke adressat for afgørelsen. Spørgsmålet er, om hun alligevel skal anses som klageberettiget.

Hovedreglen er, at den som har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, er klageberettiget. Karen Kedelig må derudover anses som part i sagen, henset til at Karen Kedelig er Ronald Rocks nabo, at hendes ejendoms værdi vil blive væsentligt forringet af byggeriet, samt de støjgener en 32 ugers lang festival påfører hende. samlet set må hun anses som klageberettiget.

Det bemærkes i øvrigt, at klagefristen er overholdt.

Ugyldighed

Kommunens afgørelse lider af en række sagsbehandlingsmangler, herunder især manglende iagttagelse af officialprincippet, partshøring og habilitet. Da denne opgavebesvarelse hovedfokus er administrativ rekurs, bliver der her blot konkluderet, at disse sagsbehandlingsfejl formentlig må anses at foreligge.

Kravene om partshøring, sagsoplysning og habilitet er garantiforskrifter. Manglende overholdelse af disse er derfor generelt væsentlige og vil som udgangspunkt føre til afgørelsens ugyldighed.

Opgaven lægger op til en diskussion af tertiære momenter. Hvis disse findes at foreligge tilstrækkeligt tungtvejende, vil dette som udgangspunkt tale imod afgørelsens ugyldighed. Eksempler på tertiære momenter er bl.a. at adressaten har indrettet sig på afgørelsen og adressatens gode tro.

Det kan på den ene side anføres, at Ronald Rock har påbegyndt byggeriet, og at han står til at miste mange penge, hvis afgørelsen ugyldiggøres. Der er ikke mange oplysninger i faktum til at statuere, hvorvidt Ronald Rock har handlet i god eller ond tro, dog kan enkelte forhold fremhæves.

Det taler for, at Ronald Rock er i ond tro, at han selv husker Mia Metal fra gymnasiet og derefter straks går i gang med at påbegynde arbejdet. Til støtte for Ronald Rocks gode tro om, at der var mulighed for at andre kunne klage over byggetilladelsen, kan der henvises til, at det ikke fremgår af kommunens afgørelse af 16. januar 2023, at afgørelsen er sendt til andre klageberettigede (som den heller ikke blev). Modsat er afgørelsen behæftet med en klagefrist, og Ronald Rock vælger at tage risikoen ved at begynde at investere i at udnytte tilladelsen, selv om fristen ikke er udløbet.

Ved afvejningen mellem de tertiære momenter og væsentligheden af den mangelfulde sagsbehandling, taler mest for, at afgørelsen er ugyldig, idet de anførte tertiære momenter ikke er tilstrækkeligt tungtvejende til, at afgørelsen bør opretholdes.

Resultat af prøvelsen

Ugyldighed vil indebære, at afgørelsen ikke får retsvirkning efter sit indhold. Der er ikke taget stilling til, hvilke retsvirkninger eventuel ugyldigheden mere præcist har. Retsfølgen af ugyldighed skal derfor overvejes nærmere. Reaktionsmulighederne kan være annullation, rettelse eller hjemvisning af afgørelsen eller dele heraf. Videre kan Byggeklageenheden stadfæste afgørelsen efter at have rettet de begåede fejl.

Ved annullation ophæves afgørelsen, uden at der samtidig foretages hjemvisning eller sættes en ny afgørelse i stedet. Dette vil føre til, at Ronald Rocks ansøgning om byggetilladelse ikke bliver afgjort. Denne mulighed må derfor afvises. Det kan overvejes, om Byggeklageenheden er i stand til selv at træffe afgørelse i sagen. Afgørende vil være, om rekursmyndigheden har tilstrækkelige oplysninger til at træffe en afgørelse. Dette kan ikke siges at være tilfældet, da sagen er mangelfuld oplyst, bl.a. på grund af manglende parts-høring.

Det må på baggrund af ovenstående være mest nærliggende at antage, at Byggeklageenheden vil hjemvise sagen til fornyet behandling. Hjemvisning foretrækkes generelt, hvor der konstateres væsentlige sagsbehandlingsmangler ved førsteinstansens afgørelse. Hertil bemærkes, at Stilleleg Kommune skal have for øje, at Mia Metal formentlig er inhabil, hvorfor en anden sagsbehandler skal varetage behandlingen af Ronald Rocks ansøgning om byggetilladelse.

Konklusion

På baggrund af ovenstående konkluderes det, at afgørelsen må erklæres ugyldig, da Stilleleg Kommune har foretaget en række væsentlige sagsbehandlingsfejl. Der er ingen tertiære momenter tungtvejende nok til, at afgørelsen kan opretholdes. Afgørelsen skal hjemsendes til fornyet behandling hos førsteinstansen.

Besvarelse nr. 2

Nærværende opgave giver anledning til at behandle Karen Kedeligs (herefter KK) mulighed for at få afgørelsen prøvet ved administrativ rekurs. Det følger således af bilag 1, at kommunens afgørelse kan påklages til Byggeklageenheden inden fire uger. Der er således den fornødne lovhjemmel til at påklage afgørelsen. Det påhviler rekursmyndigheden ex officio at påse, om de formelle betingelser for klage er opfyldt.

Af bilag 3 fremgår det, at KK klager over afgørelsen 14. februar 2023. Da afgørelsen er truffet 16. januar 2023, er klagefristen på 4 uger endvidere overholdt. Det kan i den forbindelse bemærkes, at KK ikke har fået tilsendt afgørelsen. Da det ikke kan vurderes, hvorvidt KK har krav på individuel meddelelse, må klagefristen regnes fra det tidspunkt, hvor KK fik kendskab til afgørelsen (jf. Almindelige Emner, s. 393). Klagefristen er altså uden tvivl overholdt. Det skal herefter vurderes, om KK er klageberettiget.

Den almindelige hovedregel er, at den, som har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, er klageberettiget. Selvom KK ikke er adressat for afgørelsen, vurderes det, at hun som nabo har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald og derfor er berettiget til at påklage afgørelsen om byggetilladelsen til rekursmyndigheden, Byggeklageenheden. Dette skyldes navnlig, at KK vil være nabo til festivalen, som vil medføre betydelige støjgener samt visuelle gener, der må antages at resultere i en forringet værdi af hendes ejendom. Herefter skal Byggeklageenhedens prøvelsesgrundlag vurderes.

Der er i bilag 1 henvist til de relevante regler i byggeloven. Da der ikke er flere oplysninger herom, synes der ikke at kunne konstateres nogen begrænsninger i prøvelsen, hvorfor det er den forvaltningsretlige hovedregel om fuldstændig efterprøvelse, der finder anvendelse. Hovedreglen tilsiger, at Byggeklageenheden i prøvelsen af Stilleleg Kommunes afgørelse, foretager en fuldstændig efterprøvelse af såvel retlige spørgsmål, hensigtsmæssighed (herunder rimelighed) og sagens faktum.

Det er herefter nærliggende at vurdere, hvorvidt afgørelsen er ugyldig. For at en forvaltningsretlig afgørelse er ugyldig skal der foreligge en væsentlig retlig mangel, og der må ligeledes ikke være tungtvejende tertiære momenter, der taler imod ugyldighed. Opgaven giver ikke anledning til at diskutere hjemmelsmangler, der ellers altid udgør en væsentlig mangel. Til gengæld kan en række sagsbehandlingsfejl berøres.

Disse vil som regel blive berørt under behandlingen af et andet spørgsmål i opgaven, men det kan bemærkes, at Stilleleg Kommune ikke har sendt en partshøring til KK, der ellers lever op til kravene i forvaltningslovens § 19, hvorfor hun burde være blevet partshørt. Partshøring udgør et led i kommunens pligt til at oplyse sagen efter officialmaksimen, hvilket heller ikke synes at være overholdt, da afgørelsen alene baserer sig på ansøgningen. Slutteligt kan det anføres, at Mia Metal (herefter MM) muligvis er speciel inhabil.

Afgørelsen lider altså af en række sagsbehandlingsfejl, som i retlig henseende udgør mangler. For at medføre ugyldighed skal sagsbehandlingsfejlene tilmed være væsentlige. Tilsidesættelse af officialmaksimen, partshøring samt at træffe afgørelse som speciel inhabil udgør alle garantiforskrifter. Tilsidesættelse af garantiforskrifter udgør væsentlige sagsbehandlingsfejl, der som det klare udgangspunkt medfører afgørelsens ugyldighed. Såfremt dette udgangspunkt skal fraviges, skal der foreligge tungtvejende tertiære momenter, der taler for en sådan fravigelse.

Det skal herefter diskuteres, om der er tertiære momenter, der kan bevirke afgørelsens opretholdelse. Dette er særligt relevant, da der er tale om en begunstigende forvaltningsakt overfor Ronald Rock (herefter RR).

Det kan til støtte for RR fremhæves, at han har indrettet sig i tillid til afgørelsen og således har en berettiget forventning om, at afgørelsen er gyldig. Derudover er der et hensyn at tage til samfundsmæssigt værdispild, da det oplyses, at scenen er ved at blive bygget.

Modsat kan det fremhæves, at det er væsentlige sagsbehandlingsfejl, som afgørelsen er behæftet med. Derudover er tidsforløbet fra afgørelsens meddelelse til, at RR afgiver sit partshøringssvar, hvor oplysningerne om festivalens fremdrift fremgår, relativt kortvarigt.

Der må således påhvile RR en vis risiko for at påbegynde arbejdet, inden klagefristen er udløbet. Dette bestyrkes yderligere af, at der kan sås tvivl om RRs gode tro til sagsbehandlingen og afgørelsens gyldighed, da sagsbehandleren er en fan af rockmusik og festivaler samt en af RRs bekendte fra gymnasiet, ligesom der i byggetilladelsen hverken er nævnt noget om støjniveau eller naboer, hvilket ellers må anses som værende almindelige problemstillinger, der skal tages stilling til for festivaler.

Argumenterne for sidstnævnte synes at veje tungest, hvorfor afgørelsen er ugyldig. Byggeklageenheden har herefter en række reaktionsmuligheder at vælge imellem.

Annullation er en reaktionsmulighed. Ved annullation forstås, at en afgørelse ophæves, uden at der samtidig foretages hjemvisning eller sættes en ny afgørelse i stedet. Denne må afslås, da det ikke vil være hensigtsmæssigt over for RR, da der er tale om en ansøgningssag. Endvidere er der en risiko for, at Stilleleg Kommune træffer samme afgørelse igen, eventuelt med samme sagsbehandlingsfejl.

Dernæst må det vurderes om Byggeklageenheden bør rette afgørelsen. Ved rettelse forstås, at Byggeklageenheden sætter sin egen afgørelse i stedet for kommunens afgørelse. Henset til, at kommunen har tilsidesat officialmaksimen, vil det betyde, at Byggeklageenheden selv foretager den fornødne sagsoplysning. Dette vil ikke være hensigtsmæssigt, eftersom to-instans-princippet kan blive udhulet.

Den sidste reaktionsmulighed er hjemvisning. Ved hjemvisning forstås, at Byggeklageenheden henviser sagen til fornyet behandling hos kommunen. I denne forbindelse kan der fastsættes retningslinjer for sagsbehandlingen ved den fornyede behandling af sagen, og kommunen vil have pligt til at følge disse retningslinjer. Dette vurderes at være den mest hensigtsmæssige reaktionsmulighed.

Det kan slutteligt konkluderes, at KK er klageberettiget og har overholdt klagefristen. Byggeklageenheden kan foretage en fuld efterprøvelse, og det er i den forbindelse vurderet, at afgørelsen er ugyldig. Hjemvisning forekommer herefter at være den mest hensigtsmæssige reaktion.

DEN TRAVLE OMBUDSMAND

Kenneth, der var psykologistuderende ved Lilleby Universitet, havde været til skriftlig eksamen i Kognitiv Psykologi 1. december 2019. Kenneth følte, at hans eksamen var vellykket, og da han gik derfra, var han således yderst tilfreds med sin egen indsats og glemte derfor trygt alt om sin eksamen i de efterfølgende 28 dage frem til, at han fik sin karakter. Det kom derfor som et stort chok for ham, da han opdagede, at han havde fået 02 for sin eksamen.

Kenneth, der ikke kunne forstå, hvorfor hans indsats ikke rakte til en højere karakter, klagede efterfølgende til Lilleby Universitet over sin karakter. **(bilag 1)** Han fik d. 7. februar 2020 svar på, at han fik afvist sin eksamensklage, da Lilleby Universitet tog censurs udtalelser og påstande til følge. **(bilag 2)**

Kenneth var særdeles utilfreds med Lilleby Universitets behandling af sagen, da han bl.a. mente, at universitetet ikke havde begrundet deres afslag korrekt. Han var således indstillet på at gøre mere ved det, og han undersøgte derfor sine muligheder og kom frem til, at han ville klage til Folketingets Ombudsmand over en række fejl i Lilleby Universitets behandling af sagen. Kenneth fik dog travlt med et nyt svært fag, og han glemte derfor for en stund alt om sin karakter.

I januar 2021 mødte han en af sine venner, Steen, der fortalte at hans eksamen i det samme fag var gået rigtig godt, og at han havde fået 12, dette mindede Kenneth om, at han skulle klage til Folketingets Ombudsmand, han påbegyndte derfor arbejdet på sin klage i slutningen af januar og fik den efterfølgende sendt 13. februar 2021.

SPØRGSMÅL 1

Identificér og løs de juridiske problemstillinger for Kenneths klage til Folketingets Ombudsmand

Ved siden af psykologistudiet på Lilleby Universitet var Kenneth en flittig sportsmand og brugte meget af sin fritid på at spille padeltennis sammen med flere af sine studiekammerater, heriblandt Sigurd og Line. Studiekammeraterne havde derfor tilmeldt sig et træningshold i Lilleby Padeltennis Klub, hvor de under kyndig assistance fra deres træner, Victoria, kunne udvikle deres evner på banen. Undervejs i træningen skiftedes de som regel til at spille på hold sammen med Victoria, som var markant bedre end de andre. Kenneth glædede sig derfor til at spille sammen med Victoria, da han følte sig sikker på, at de ville vinde kampen. Undervejs i doublekampen mod Sigurd og Line kom Kenneth dog desværre til at løbe ind i træneren, Victoria, som kom alvorligt til skade og sprang sin akillessene.

Victoria måtte efterfølgende gennemgå flere operationer, men det blev aldrig helt det samme, og hun var således stærkt begrænset i sin fysiske aktivitet – derfor kunne hun blandt andet heller ikke vende tilbage til arbejdet som træner i Lilleby Padeltennis Klub. Hun anmeldte derfor skaden til sit forsikringselskab, Billig Forsikring A/S, 3. marts 2021 med henblik på at få erstatning for varigt mén og tabt erhvervsevne.

Forsikringselskabet sendte herefter sagen videre til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring ("AES") 25. marts 2021, hvorefter AES kvitterede for modtagelsen og oprettede en sag i deres systemer d. 4. april 2021. (**bilag 3**)

Victoria så meget frem til at få sin afgørelse, da hun gerne ville bruge pengene på en rejse og på at istandsætte sin lille studiolejlighed i Lilleby, som hun flyttede ind i for to år siden. Dog modtog hun 13. oktober 2021 en e-boks besked fra AES om, at afgørelsen ville blive forsinket (**bilag 4**). Victoria mente ikke, at det kunne være rimeligt, at hun nu skulle vente yderligere 6 måneder på en afgørelse fra AES. Hun gik derfor straks i gang med at skrive en klage over den lange sagsbehandlingstid i forvaltningen til Folketingets Ombudsmand, Lone Frandsen. Victoria sendte den pågældende klage 17. oktober 2021 (**bilag 5**). Lone Frandsen blev dog i tvivl om, hvorvidt hun ville være i stand til at behandle Victorias sag, da hun er nære venner med Victorias forældre. Lone og hendes mand, Claus, har en madklub sammen med Victorias forældre, og de ses derfor flere gange om måneden hjemme hos Victorias forældre, hvor de laver mad sammen.

SPØRGSMÅL 2

Kan Lone Frandsen behandle Victorias sag?

Lone Frandsen, havde dog allerede iværksat en undersøgelse af AES, da hun havde modtaget flere klager over, at forvaltningen havde for lange sagsbehandlingstider i strid med god forvaltningsskik. Lone havde derfor rettet henvendelse til AES allerede 9. juni 2021 og krævet følgende dokumentation udleveret:

1. Gennemsnitlige sagsbehandlingstider,
2. Antallet af sager, hvor sagsbehandlingstiden har været forlænget, og
3. Den gennemsnitlige forlængede tidsperiode.

Hun krævede desuden dokumentation for 100 tilfældigt udvalgte sager og deres behandling. Derudover ville Lone også gerne have kontorchefen, Kasper Isaksen, til at afgive forklaring om de lange sagsbehandlingstider. AES svarede herefter, at de ikke kunne udlevere den pågældende dokumentation, da det var i strid med deres interne retningslinjer for dokumenthåndtering. Desuden var det ikke muligt at få Kasper Isaksen til at afgive forklaring, da han var travl med sit arbejde og derfor ikke havde tid i nærmeste fremtid.

SPØRGSMÅL 3

Kan Ombudsmanden kræve udlevering af de pågældende oplysninger, samt forklaring fra kontorchefen?

BILAGS OVERSIGT

- Bilag 1** Mail fra Kenneth Berg til Lilleby Universitet
- Bilag 2** Lilleby Universitets afgørelse
- Bilag 3** Mail fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring til Victoria Simonsen
- Bilag 4** Statusmail fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring
- Bilag 5** Mail fra Victoria Simonsen til Folketingets Ombudsmand

Bilag 1

Fra: Kenneth Berg (kebe20@Lilleby-universitet.dk)
Sendt: 4. januar 2020 10:24
Til: Legal Lilleby Universitet (legal@Lilleby-universitet.dk)
Emne: Klage over bedømmelse i Kognitiv Psykologi
Vedhæftet: Klage over bedømmelse

Hej Legal

Jeg vedhæfter hermed min eksamensklage over faget Kognitiv Psykologi, da jeg ikke finder, at bedømmelsen er korrekt.

Jeg ser frem til at høre fra jer.

Med venlig hilsen
Kenneth Berg

Bilag 2

Fra: Legal Lilleby Universitet (legal@Lilleby-universitet.dk)
Sendt: 7. februar 2020 13:52
Til: Kenneth Berg (kebe20@Lilleby-universitet.dk)
Emne: Afgørelse i klage over bedømmelse i Kognitiv Psykologi

Hej Kenneth

Afgørelse vedrørende klage over karakteren i Kognitiv Psykologi på studiet Psykologi indgivet af Kenneth Berg.

Under henvisning til ovennævnte sag meddeles, at klagen i overensstemmelse med § 35, stk. 2, i Bekendtgørelse nr. 22 af 9. januar 2020 om eksamen og censur ved universitetsuddannelser (eksamensbekendtgørelsen) har været forelagt censorerne til udtalelse. Du har herefter haft mulighed for at kommentere bedømmernes udtalelse.

På baggrund af sagens akter har Lilleby universitet besluttet at afvise klagen, jfr. § 36, stk. 1, nr. 3

Lilleby universitet finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte bedømmernes udtalelse og faglige vurdering, herunder at antage, at den givne karakter ikke er det korrekte udtryk for bedømmelsen af besvarelsen.

Faglige spørgsmål vedrørende denne afgørelse kan i henhold til Eksamensbekendtgørelsens § 38, stk. 1, indbringes for et ankenævn. Det betyder, at du kan indbringe sagen for ankenævnet, hvis du er uenig i afgørelsen. Fristen for at indsende din anke er 2 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt dig. Din anke skal stiles til Ankenævnet, Lilleby universitet og sendes pr. mail til legal@Lilleby-universitet.dk.

Retlige spørgsmål vedrørende denne afgørelse kan i henhold til Eksamensbekendtgørelsens § 44 påklages til Rektor for Lilleby universitet. Det betyder, at du kan klage til Rektor, hvis du mener, at afgørelsen ikke er foretaget i overensstemmelse med gældende regler. Fristen for at klage over retlige spørgsmål er 2 uger fra den dag, du har modtaget dette brev. Klagen skal stiles til Rektor for Lilleby universitet og sendes pr. mail til legal@Lilleby-universitet.dk.

Med venlig hilsen
Mette Hansen

Bilag 3

Fra: aes@aes.dk
Sendt: 4. april 2021 09:11
Til: Victoria Simonsen (victoria@simonsen.dk); Billig Forsikring (skade@billig.forsikring.dk)
Emne: Kvittering for modtagelse af sag vedrørende Victoria Simonsen

Til rette vedkomne

AES kvitterer hermed for modtagelsen af sag vedrørende:

Victoria Simonsen,
Himmelbyvej 1, 1. TV,
DK-9999, Lilleby

AES skal oplyse om, at der i øjeblikket er 6 måneders ventetid på afgørelsen af méngrad i sagen, og vi forventer derfor at træffe afgørelse i oktober 2021.

Ved henvendelser vedrørende denne sag bedes I oplyse sagsnr.: VS/00001-99999.

Med venlig hilsen
Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Bilag 4

Fra: aes@aes.dk
Sendt: 13. oktober 2021 07:59
Til: Victoria Simonsen (victoria@simonsen.dk); Billig Forsikring (skade@billig.forsikring.dk)
Emne: Forsinkelse: sagsnr.: VS/00001-99999.

Til rette vedkomne

AES skal oplyse om, at der i øjeblikket er forlænget sagsbehandlingstid, hvorfor vi ikke forventer at træffe afgørelse i løbet af oktober 2021. Der må forventes yderligere 6 måneders ventetid på afgørelsen af méngrad i sagen, og vi forventer derfor at træffe afgørelse i april 2022.

Ved henvendelser vedrørende denne sag bedes I oplyse sagsnr.: VS/00001-99999.

Med venlig hilsen
Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring

Bilag 5

Fra: Victoria Simonsen (victoria@simonsen.dk)
Sendt: 17. oktober 2021 23:11
Til: Folketingets Ombudsmand (ombudsmanden@folketinget.dk)
Emne: Klage over sagsbehandlingstid ved AES
Vedhæftet: Klage over AES

Til Folketingets Ombudsmand

Hermed sendes klage over sagsbehandlingstiden hos AES. Det er min opfattelse, at sagsbehandlingstiden er i strid med god forvaltningsskik, da denne er unødigt lang.

Sagen har AES-sagsnr.: VS/00001-99999.

Med venlig hilsen
Victoria Simonsen

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1**Spørgsmål 1**

Først og fremmest kan det konstateres, at Kenneth har fået afvist sin klage af et universitet. Udgangspunktet er, at ombudsmandsloven finder anvendelse på alle dele af den offentlige forvaltning, hvilket skal forstås i overensstemmelse med forvaltningslovens § 1. Universitetet er en selvejende institution, som er oprettet i henhold til lov, herunder universitetslovens § 1, stk. 2, og må således findes at være omfattet af den "offentlige forvaltning", og dermed omfattet af ombudsmandens virksomhed, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1.

Det bemærkes, at kravene til en begrundelse ved afslag efter forvaltningslovens §§ 22 og 24 omfatter, at denne skal henvide til de retsregler, som afgørelsen beror på, samt at denne skal angive de hovedhensyn, der måtte ligge til grund for et eventuelt skøn. Den fremsendte begrundelse på afslag (bilag 2) henviser til en række bestemmelser i eksamensbekendtgørelsen, som er den bekendtgørelse, hvorefter eksamensklager skal behandles. Det findes dog, at forvaltningens redegørelse for dennes skøn er særdeles kortfattet og nærmere konstaterende end egentligt redegørende for skønnet. Begrundelsen findes således formentligt ikke at være fyldestgørende, da denne ikke har redegjort for hovedhensynene i forvaltningens skøn, jf. Forvaltningslovens ("FVL") § 22 og § 24.

Det følger af bilag 2, at universitetet, i overensstemmelse med FVL § 25, har vejledt den studerende til at sende klager over retlige spørgsmål til universitetets rektor indenfor 2 uger.

Det bemærkes herefter, at den studerende skal udnytte alle rekurs muligheder, førend denne sender en klage til Folketingets Ombudsmand, jf. Ombudsmandsloven § 14.

Den pågældende rekursfrist er dog overskredet, da denne er to uger i henhold til klagevejledningen (bilag 2). Manglende overholdelse af rekursfrist betragtes som ikke-udnyttet rekurs, hvorfor ombudsmanden afviser sagen, jf. ombudsmandslovens § 14 og Sten Bønsing, "almindelig forvaltningsret", s. 409.

Det kan yderligere bemærkes, at den pågældende klage, såfremt rekursmuligheden var udnyttet, ville være indleveret for sent, da fristen for klager til Folketingets Ombudsmand er 1 år fra forholdet blev begået, jf. Ombudsmandslovens § 13, stk. 3.

Spørgsmål 2

Det bemærkes først, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring er omfattet af den offentlige forvaltning i overensstemmelse med ombudsmandslovens § 7, smh. FVL § 1, stk. 2, nr. 1, da denne er en selvejende institution oprettet i henhold til lov, jf. Lov om den selvejende institution Arbejdsmarkedets Erhvervssikring § 1, stk. 1.

Det følger endvidere, at Folketingets Ombudsmand kan behandle sager vedrørende god forvaltningsskik, jf. ombudsmandslovens § 21 smh. Sten Bønsing, "almindelig forvaltningsret", s. 63 ff. og s. 416-417.

Folketingets Ombudsmand, Lone Frandsen, er nær ven med klagers (Victoria Simonsen) forældre og er således i tvivl om sin habilitet til at behandle sagen. Vurderingen af Lone Frandsens habilitet beror på Ombudsmandslovens § 29, som i praksis fortolkes i overensstemmelse med FVL § 3 om speciel habilitet.

Det bemærkes, at Lone Frandsen ikke selv har en personlig interesse i overensstemmelse med FVL § 3, stk. 1, nr. 1. Det bemærkes endvidere, at Lone Frandsen ikke har en familiær relation til Victoria Simonsen efter FVL § 3, stk. 1, nr. 2. Det findes derudover, at der ikke er nogen omstændigheder, der peger på, at FVL § 3, stk. 1, nr. 3 og 4 finder anvendelse.

Det beror derfor på en konkret vurdering efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

På den ene side fremgår det af opgaven, at Lone har en nær relation til Victorias forældre og jævnligt kommer hos dem. Det fremgår endda, at de ses flere gange om måneden hjemme hos Victorias forældre i forbindelse med deres madklub, som alt andet lige også må betyde, at de spiser sammen, ligesom der kan være en risiko for, at Victoria er til stede og dermed har en relation til Lone. Dog fremgår det også, at Victoria er flyttet ind i en studielejlighed for to år siden, hvorfor det må lægges til grund, at hun ikke har været

hjemmeboende i mindst to år. Dette taler for, at der ikke har været en relation mellem Victoria og Lone i mindst den pågældende periode.

Det må således lægges til grund, at Lones relation alene består mellem hende og Victorias forældre, hvorfor Lone efter omstændighederne ikke må findes at være inhabil efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5, da denne opsamlingsbestemmelse nærmere kunne vedrøre et personligt nært venskab, som ikke må vurderes at være til stede.

Såfremt Lone Frandsen efter omstændighederne kunne findes at være inhabil, da kunne Folketinget udpege en Sætteombudsmand, jf. ombudsmandslovens § 29.

Spørgsmål 3

Det bemærkes hertil først og fremmest, at AES er omfattet af myndighedsbegrebet i ombudsmandslovens § 7, stk. 1, smh. FVL § 1, stk. 1.

Det bemærkes herefter, at Folketingets Ombudsmand kan pålægge myndigheden at udlevere de dokumenter og oplysninger, som denne kræver, jf. Ombudsmandslovens § 19, stk. 1.

Det følger endvidere, at Folketingets Ombudsmand kan afkræve skriftlige udtalelser fra myndigheden, jf. Ombudsmandslovens § 19, stk. 2, det fremgår ikke, hvorvidt forklaringen fra Kasper skal være skriftlig eller mundtlig, Men ombudsmanden kan yderligere afkræve forklaringer efter retsplejelovens kapitel 68, jf. Ombudsmandslovens § 19, stk. 3, såfremt dette måtte være af betydning for undersøgelsen.

Besvarelse nr. 2**Spørgsmål 1**

I det følgende skal det undersøges, om Kenneth kan klage til Folketingets Ombudsmand på grundlag af det foreliggende faktum.

Folketingets Ombudsmands virke

Folketingets Ombudsmands virksomhed omfatter "alle dele af den offentlige forvaltning", jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 1. pkt., Det følger af FVL § 1, stk. 2, nr. 1, at loven gælder for al virksomhed, der udøves af bl.a. selvejende institutioner, hvorfor Folketingets Ombudsmand generelt kan tage sager op vedrørende universiteters sagsbehandlingsfejl. Det følger endvidere af Ombudsmandslovens § 21, at ombudsmanden skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandsvirksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver.

Det fremgår, at Kenneth er utilfreds med selve behandlingen af sin sag, hvorfor det skal undersøges, om universitetet har begået sagsbehandlingsfejl. Kravene vedrørende en afgørelses begrundelse er formentlig ikke opfyldt, i det universitets "begrundelse" nærmere blot er en konstatering, jf. bilag 2. I afgørelsen er det blot angivet, "*at der ikke er grundlag for at tilsidesætte bedømmernes udtalelse og faglige vurdering*" (bilag 2). Afgørelsen beror på et skøn, hvorfor begrundelsen burde angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen, jf. FVL § 24. Begrundelsen angiver ikke disse hovedhensyn, da det ikke er nærmere angivet, hvilke faktorer eller hensyn der er lagt afgørende vægt på ved skønsudøvelsen. Afgørelsen henviser dog til de relevante retsregler, som er lovpligtige efter FVL § 24. Da begrundelsen er for konstaterende og ikke henviser til hovedhensynene, har universitetet derfor tilsidesat FVL § 22 og § 24, hvilket er en garantiforskrift. Ombudsmandslovens § 13, stk. 1, 1. pkt. anfører, at en klage kan indgives af enhver, hvorefter ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse. Kenneth er derfor berettiget til at indgive sin klage til Ombudsmanden. Der er dog alligevel to forhold, der fører til, at han vil få sin sag afvist. Dette drejer sig om reglerne vedrørende klagefrist og rekursudnyttelse.

Klagefrist

Det følger af Ombudsmandslovens § 13, stk. 3, at klagen skal være indgivet inden ét år efter, at "forholdet er begået", det vil sige inden 1 år efter, at afgørelsen er truffet, eller at sagsbehandlingen eller den faktiske optræden har fundet sted. Det er oplyst, at Kenneth har modtaget universitets afgørelse vedrørende hans eksamensklage 7. februar 2020. Kenneth sender sin klage til Folketingets Ombudsmand 13. februar 2021. Kenneth vil derfor få afvist sin klage med henvisning til lovens § 13, stk. 3.

Rekursudnyttelse

Derudover kan der ikke klages til Folketingets Ombudsmand over forhold, der kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, førend den anden forvaltningsmyndighed har truffet afgørelse, jf. ombudsmandslovens § 14. Afgørelsen angiver, at Kenneth indenfor 2 uger kan påklage faglige spørgsmål til Ankenævnet, Lilleby Universitet, samt retlige spørgsmål til Rektor for Lilleby universitet. Kenneth har ikke påklaget afgørelsen til nogle af disse instanser indenfor fristen. Hvis en administrativ klagefrist er sprunget, og administrativ recurs ikke kan udnyttes, kan klagen ikke indgives til ombudsmanden. Kenneth vil derfor også få afvist sin klage med henvisning til lovens § 14.

Konklusion

Kenneth vil få afvist sin klage af Folketingets Ombudsmand med henvisning til overskridelse af klagefrist samt manglende udnyttelse af administrativ recurs.

Spørgsmål 2

Spørgsmålet angår alene om Lone Frandsen *kan* behandle Victorias sag, hvorfor selve resultatet af behandlingen ikke vil blive diskuteret, herunder om forholdet er i strid med god forvaltningsskik.

Folketingets Ombudsmands virke

Det skal som det første undersøges, om Victorias sag ligger inden for Folketingets Ombudsmands virke. Det fremgår, at Victorias klage bygger på, at sagsbehandlingen er i strid med "god forvaltningsskik", og at den relevante myndighed er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, jf. bilag 5.

Folketingets Ombudsmands virksomhed omfatter "alle dele af den offentlige forvaltning", jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 1. pkt. Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring er omfattet af den offentlige forvaltning, da denne er en selvejende institution oprettet i henhold til lov, jf. Lov om den selvejende institution Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring § 1, stk. 1, jf. FVL § 1, stk. 2, nr. 1, hvorfor disse ligger inden for Folketingets Ombudsmands virksomhed. Det følger herefter af Ombudsmandslovens § 21, at ombudsmanden skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandsvirksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. "Fejl eller forsømmelser" er det videregående bedømmelsesgrundlag, som tager sigte på målestokken "god forvaltningskik". Det kan derfor slutes, at Victorias sag – i relation til lovens § 7 og § 21 - kan behandles af Folketingets Ombudsmand.

Folketingets Ombudsmands inhabilitet

Det fremgår af faktum, at Lone Frandsen er en nær ven til Victorias forældre, som hun laver mad sammen med flere gange om måneden. Dette lægger op til en vurdering af, om Lone Frandsen er inhabil. Det følger af Ombudsmandslovens § 29, at

- *"Foreligger der i en sag omstændigheder, der er egnede til at vække tvivl om ombudsmandens upartiskhed, underretter ombudsmanden Folketingets Retsudvalg, der bestemmer, hvem der skal udøve ombudsmandens funktioner."*

Før Lone Frandsen skal underrette Retsudvalget, må det vurderes, om Victorias og Lone Frandsens relation er *egnet* til at vække tvivl om upartiskhed. Vurderingen tager udgangspunkt i Forvaltningslovens § 3, stk. 1, om speciel habilitet

FVL § 3, stk. 1, nr. 1-5 oplister, hvornår en person ikke må medvirke i behandlingen og afgørelsen af en sag. Dette er enten 1) når personen har en særlig egen personlig eller økonomisk interesse, 2) når personens familiemedlem har en sådan interesse, 3) når personen deltager i en juridisk person med en sådan interesse, 4) når personen tidligere har behandlet sagen i en underordnet myndighed, og 5) i andre tilfælde hvor omstændighederne rejser tvivl om personens upartiskhed.

Venskabsforhold falder almindeligvis under opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, hvorfor dette skal behandles nærmere. Det kan ikke med sikkerhed udledes af faktum, hvorvidt Lone Frandsen har en indbyrdes relation til Victoria, eller om denne udelukkende er til Victorias forældre. Det taler for, at relationen også angår Victoria, at faktum beskriver, at Lone Frandsen er hos Victorias forældre flere gange om måneden, hvorfor det kan tænkes, at Victoria hører om Lone Frandsen gennem sine forældre, ligesom Lone Frandsen hører om Victoria. Det kan derfor tænkes, at de har en indirekte relation til hinanden. På den anden side kan det anføres, at det må antages at være begrænset, hvor involveret Victoria er i sine forældres venskaber. Victorias alder er ikke angivet, men hun bor i hvert fald ikke hjemme, jf. faktum. Mest taler sandsynligvis for, at Lone Frandsen og Victoria ikke har en sådan betydelig relation, og at Lone Frandsen findes at være inhabil efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Konklusion

Folketingets Ombudsmand, Lone Frandsen, kan derfor godt behandle Victorias sag, da hun ikke anses som værende inhabil.

Spørgsmål 3

Det skal i det følgende undersøges, om 1) Folketingets Ombudsmand kan kræve udlevering af oplysninger fra Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring, samt 2) kræve forklaring fra kontorchefen i Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring, Kasper Isaksen.

Som anført i del 2, er AES omfattet af myndighedsbegrebet i ombudsmandslovens § 7, stk. 1., smh. FVL § 1, stk. 1.

Udlevering af oplysninger fra Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring

Ombudsmanden følger officialprincippet, hvilket indebærer, at han/hun har ansvaret for, at sagen er oplyst tilstrækkeligt, før der træffes afgørelse. I denne forbindelse følger det af ombudsmandslovens § 19, stk. 1, at ombudsmanden har krav på at få alle oplysninger og dokumenter, der må antages at have betydning for ombudsmandens undersøgelse af en sag. Lone Frandsens forespørgsler anses ikke som værende irrelevante for belysning af sagen, hvorfor Lone Frandsen godt kan kræve de pågældende oplysninger udleveret.

Forklaring fra kontorchefen, Kasper Isaksen

Lone Frandsen angiver ikke, hvordan Kasper Isaksen skal afgive sin forklaring, herunder om denne skal være skriftlig eller mundtlig. Det følger af ombudsmandslovens § 19, stk. 2, at ombudsmanden kan afkræve myndigheder mv., der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, skriftlige udtalelser. Herudover følger det af bestemmelsens stk. 3, at ombudsmanden kan indkalde personer til for retten at afgive forklaring om forhold, der er af betydning for ombudsmandens undersøgelser. Lige meget om Lone Frandsen ønsker en skriftlig eller mundtlig forklaring, har hun således hjemmel til at kræve dette.

Det bemærkes yderligere, at Lone Frandsen ikke må udtale kritik, afgive henstilling mv., før vedkommende myndighed eller person har haft lejlighed til at udtale sig, jf. ombudsmandslovens § 20. Undtagelsen til dette udgangspunkt i ombudsmandslovens § 16, stk. 2, anses ikke som værende relevant i nærværende tilfælde.

Konklusion

Lone Frandsen kan både kræve de pågældende oplysninger fra Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring samt kræve forklaring fra kontorchefen i Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring, Kasper Isaksen, jf. ombudsmandslovens § 19, stk. 1, stk. 2 og stk. 3. Lone Frandsen må ikke udtale kritik mv., før hun har disse oplysninger i hænde, jf. ombudsmandslovens § 20.

DEN "SURE" NABO

Enkemanden Peter Pan er en ældre herre i 80'erne. Han kommer fra København, men bor nu i en dejlig liebhaverejendom omringet af Lyngbys idylliske natur. Peter Pan har siden sin hustrus død været meget indadvendt, hvilket var hovedårsagen til, at han flyttede til Lyngby for 10 år siden. Ejendommen ligger nemlig ugeneret ude i skoven.

Nabogrunden er en tom grund, som pr. 13. februar 2023 blev købt af "LEASE", som er et stort boligselskab, der nu ønsker at opføre et nyt lejlighedskompleks på 4 etager på ejendommen. LEASE ansøgte derfor 1. marts 2023 om byggetilladelse efter byggelovens bestemmelser hos Kommunen. Kommunen var meget begejstret for LEASEs nye projekt, da projektet potentielt ville tiltrække flere skatteydere til kommunen. Efter et nærmere kig i den relevante lokalplan (**bilag 1**) m.m., vurderede kommunen, at der kunne meddeles tilladelse. Kommunen meddelte derfor tilladelse 3. marts 2023 (**bilag 2**).

Peter Pan vidste dog ikke, at LEASE havde planer om at opføre nye boliger på ejendommen, og det kom derfor som et stort chok for ham, da de første gravemaskiner rullede ind på nabogrunden 10. marts 2023. Peter Pan tøvede ikke med at møde personligt op på den nu opstillede byggeplads for at konfrontere direktøren af LEASE, Jørgen Jensen. Peter Pan krævede straks, at arbejderne pakkede deres ting sammen, så freden atter kunne sænke sig. Jørgen Jensen afviste grinende og viste Peter Pan byggetilladelsen af 3. marts 2023, som LEASE havde fået af kommunen. Herefter traskede Peter Pan hjem for at udfærdige en stævning (**bilag 3**), da han var af den klare opfattelse, at Kommunens afgørelse var ugyldig. Peter Pan afsendte stævningen til Retten i Lyngby samme dag.

SPØRGSMÅL

Kan Peter Pan få prøvet kommunes afgørelse af 3. marts 2023 ved Retten i Lyngby? I givet fald, på hvilket grundlag vil Retten i Lyngbys prøvelse blive foretaget, og hvad vil resultatet blive? Ved besvarelsen af spørgsmålet skal de oplysninger, der fremgår af opgaven og bilagene, herunder lovtekst, lægges til grund. Eventuelle sagsbehandlingsmæssige problemstillinger skal ikke behandles.

BILAGSOVERSIGT

- Bilag 1** Uddrag af Lokalplan 241
- Bilag 2** Solfyldt Kommunes tilladelse af 3. marts 2023
- Bilag 3** Uddrag af Peter Pans stævning
- Bilag 4** Uddrag af planloven

Bilag 1**Uddrag af Lokalplan 241****§ 1. Lokalplanens formål**

1.1. Det er lokalplanens formål:

- at sikre områdets karakter af helårsboligområde med varierede grundstørrelser og eta-geantal, som svarer til områdets historiske udstykningsplan og bygningskarakter,
- at området får mulighed for at anvendes til boliger og offentlige formål samtidig med at en del af ejendommens park og skov anlæg har offentlig adgang.

§ 2. Område og zonestatus

2.1. Lokalplanens område ligger i byzone.

§ 3. Bebyggelsens omfang og placering

- 3.1. I området må bebyggelse opføres højest i 2 etager og bebyggelse skal placeres mindst 4 m fra vejskel/vejens linje.
- 3.2. Bebyggelse i området kan dog udvides til maksimalt 4 etager, hvis områdets karakter efter Kommunalbestyrelsens skøn kan rumme det.

§ 4. Lokalplanens retsvirkninger

4.1. Efter kommunalbestyrelsens endelige vedtagelse og offentliggørelse af lokalplanen må ejendomme, der er omfattet af denne lokalplan kun udstykkes, bebygges eller i øvrigt anvendes i overensstemmelse med planens bestemmelser.

§ 5. Vedtagelsespåtegning

Lokalplanen er vedtaget af kommunalbestyrelsen 1. september 2020.

Solfyldt Kommunes afgørelse af 3. marts 2023

Boligselskabet LEASE
Ålekistevej 95
2720 Vandløvs
Att.: Jørgen Jensen

Afgørelse vedrørende Deres ansøgning om byggetilladelse

Kære LEASE

De har 1. marts 2023 ansøgt om byggetilladelse til at opføre et nyt lejlighedskompleks på 4 etager på grunden matr. 10ki, Kgs. Lyngby By. Da anmodningen efter Solfyldt Kommunes opfattelse er i overensstemmelse med plangrundlaget for området (lokalplan 241), meddeler kommunen hermed byggetilladelse.

Det kan i den forbindelse oplyses, at der som udgangspunkt ikke må bebygges mere end 2 etager i området, jf. § 3.1. i lokalplan 241.

Dog hjemler § 3.2. i lokalplan 241 mulighed for at opføre op til 4 etager, hvis områdets karakter efter kommunalbestyrelsens skøn kan rumme det. I den forbindelse har kommunen særligt inddraget hensynet til at bevare skovområdets naturlige udseende og bevarelse.

Solfyldt Kommune har i den forbindelse ikke vurderet, at området kommer til at blive væsentligt påvirket af det nye lejlighedskompleks, da området stadig i altovervejende grad kommer til at bestå af skov og natur. Solfyldt Kommune har desuden foretaget en miljøscreening. Screeningen viser, at miljøet ikke synes at blive væsentligt påvirket af Deres projekt. Desuden har kommunen lagt vægt på, at Deres projekt potentielt kan tilføje Solfyldt Kommune yderligere skatteindtægter i form af flere beboer.

Med venlig hilsen
Sofie Sød, sagsbehandler

Uddrag af Peter Pans stævning af 10. marts 2023**STÆVNING**

SAGSØGER: Peter Pan
CPR nr.: 123456-7890
Skovstien 10
2800, Kongens Lyngby

SAGSØGTE: Solfyldt Kommune
CVR nr.: 11715311
Langvejen 5
1111, Lyngby

Undertegnende indstævner hermed ovennævnte sagsøgte til at give møde for Retten i Lyngby, Lyngby Hovedgade 96, 2800 Kongens Lyngby. Under sagen agter undertegnede at nedlægge følgende påstande.

PÅSTANDE:*Principalt:*

Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at afgørelsen af 3. marts 2023 er ugyldig.

Subsidiært:

Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at lokalplan 241 ikke hjemler adgang til at meddele afgørelsen af 3. marts 2023.

1. ANBRINGENDER

Til støtte for den principale påstand gøres det gældende, at sagsøgte har handlet i strid med god forvaltningsskik ved ikke at tilvejebringe en ny lokalplan, inden der blev meddelt tilladelse til at opføre det nye lejlighedskompleks. Dette bør medføre, at afgørelsen af 3. marts 2023 er ugyldig.

Såfremt undertegnede ikke måtte få medhold i den principale påstand, gøres det gældende, at afgørelsen alligevel er ugyldig, da indholdet af lokalplan 241 hindrer, at der opføres mere end 2 etager i området.

Uddrag af planloven

§ 1. Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

Stk. 2. Loven tilsigter særlig,

- 1) at der ud fra en planlægningsmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund,
- 2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
- 3) at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst,
- 4) (...)

Kap. 5

§ 13. Kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe lokalplaner efter reglerne i kapitel 6. (...).

Stk. 2. En lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres større udstykninger eller større bygge- eller anlægsarbejder, herunder nedrivninger af bebyggelse, og i øvrigt når det er nødvendigt for at sikre kommuneplanens virkeliggørelse, (...).

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 2 finder ikke anvendelse, når en lokalplan, en byplanvedtægt eller en reguleringsplan indeholder nærmere regler om udstykningen eller bygge- eller anlægsarbejdet.

§ 15. En lokalplan skal indeholde oplysninger om planens formål og retsvirkninger. Formålet skal fastlægge den planlægningsmæssige begrundelse, eksempelvis varetagelse af klimatilpasning eller forebyggelse af forurening.

§ 62. Søgsmål til prøvelse af afgørelser om forhold, der er omfattet af denne lov, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. For afgørelser, hvorom der er udfærdiget offentlig bekendtgørelse, regnes søgsmålsfristen fra bekendtgørelsen.

(...)

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse nr. 1

Hjemlen til domstolsprøvelse følger af Grundlovens § 63, stk. 1, 1. pkt., hvori det fremgår, at domstolene er berettiget til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Domstolene er dermed kompetente til at prøve "ethvert spørgsmål" om forvaltningens grænser. Det følger dog af retssædvane, at såkaldte endelighedsbestemmelser i særlovgivning, kan afskære denne prøvelsesret. Faktum giver dog ikke anledning til at drøfte denne problemstilling.

1. Er procesforudsætningerne opfyldt?

En sagsøger skal indledningsvis have en retlig interesse i sagen for at kunne anlægge denne ved domstolene. Hvorvidt der foreligger den fornødne retlige interesse, beror på, om det spørgsmål, der ønskes indbragt for domstolene, har en *aktuel* og *konkret* karakter. Desuden er det en forudsætning, at Peter Pan (herefter "PP") har en tilstrækkelig nær tilknytning til spørgsmålet (Forvaltningsret almindelige emner s. 495f.). Naboer anses i mange sammenhænge som søgsmålsberettiget. Især hvor en offentlig myndighed træffer afgørelse, som kan få konsekvenser for vedkommende.

Byggetilladelsen til LEASE medfører utvivlsomt en konsekvens for PP, da byggeriet medfører visse gener i en given periode. Desuden er det ikke utænkeligt, at PPs ejendom kan komme til at lide et værditab, som følge af det nye lejlighedskompleks. PP har derfor en retlig interesse i sagen.

Der gælder ingen almindelig søgsmålsfrist ved domstolskontrol. Søgsmålsfrist kan kun fastsættes ved lov eller med hjemmel i lov. Planlovens § 62, stk. 1, angiver imidlertid, at søgsmål skal anlægges inden 6 måneder efter kommunens afgørelse. Peter Pan udformer stævning og sender denne til Retten i Lyngby 10. marts 2023. Søgsmålsfristen angivet i planlovens § 62, stk. 1 er derfor iagttaget.

Det vurderes, at de fornødne procesforudsætninger er opfyldt.

2. Prøvelsesgrundlaget

Domstolene bedømmer og prøver gældende ret. Domstolenes prøvelsesgrundlag er derfor særligt faktum og jus, herunder den abstrakte fortolkning og konkrete subsumption. Tillige vil domstolene ved skønsmæssige afgørelser prøve, om forvaltningsmyndigheden har anvendt lovlige kriterier, og om alle de relevante kriterier er anvendt. Dog vil domstolene være tilbageholdende med at prøve selve skønnet, herunder om forvaltningsmyndigheden har foretaget en hensigtsmæssig og ønskværdig afgørelse, da den enkelte forvaltningsmyndig må anses for at besidde de mest nærliggende kompetencer hertil. I praksis vil domstolene desuden ikke prøve, om forvaltningen har iagttaget princippet om god forvaltningsskik. Denne kompetence henhører under Folketingets Ombudsmand. Domstolene vil desuden ikke prøve, om forvaltningen har iagttaget princippet om god forvaltningsskik, da denne kompetence henhører under Folketingets Ombudsmand.

Med afsæt i ovenstående skal det ved afsnit 3 vurderes, hvordan domstolene vil prøve afgørelsen af 3. marts 2023, herunder om der foreligger ugyldighed.

3. Foreligger der ugyldighed?

Da PP har nedlagt en principal påstand, skal retten først vurdere, om der kan gives medhold i denne.

Påstanden med de dertilhørende anbringender går ud på, at Kommunens afgørelse er ugyldig, da Kommunen har handlet i strid med god forvaltningsskik. Som omtalt i afsnit 2, vil domstolene ikke prøve dette spørgsmål, hvorfor Retten i Lyngby ikke bør give PP medhold i sin principale påstand.

I nærværende tilfælde foreligger der dog utvivlsomt sagsbehandlingsfejl (som fx manglende partshøring af PP), men da PP ikke har nedlagt påstand eller fremført anbringender herom, kan Retten i Lyngby ikke tage stilling til denne problematik. Dette følger af retsplejelovens § 338, der anfører: "*Retten kan ikke tilkende en part mere, end han har påstået, og kan kun tage hensyn til anbringender, som parten har gjort gældende (...)*" (Forvaltningsret almindelige emner s. 514f. – det forventes ikke, at de studerende nærmere behandler retsplejelovens regler).

Retten i Lyngby bør herefter vurdere, om der kan gives PP medhold i den subsidiære påstand. Retten skal i denne forbindelse foretage en vurdering af, hvorvidt Solfyldt Kommune har anvendt lovlige kriterier i deres afgørelse, og om alle de relevante kriterier er anvendt. Denne vurdering skal ske med afsæt i det relevante hjemmelsgrundlag, som er lokalplan 241 og planloven.

Her bør retten finde, at lokalplan 241 tildeler kommunalbestyrelsen et bredt skøn dog med hensyntagen til lokalplanens formålsbestemmelse i § 1.

Heri fremgår det, at formålet med lokalplanen er at sikre området karakter af helårsboligområde med varierende grundstørrelser og etageantal, som svarer til områdets historiske udstykningsplan og bygningskarakter. Desuden er et formål, at området får mulighed for at blive anvendt til boliger og offentlige formål samtidig med, at en del af ejendommens park og skov anlæg har offentlig adgang.

Da lokalplanen giver mulighed for, at der kan opføres helårsboliger (herunder må indfortolkes lejligheder), og at etageantallet kan variere, bør Retten i Lyngby ikke uden videre tilsidesætte Kommunens tilladelse som ugyldig, da netop deres vurdering for tilladelsen må anses for at henhøre under Kommunens skøn efter lokalplanen. Kommunens vurdering er derfor ikke i strid med formålsbestemmelsen i § 1. Det samme må gælde Kommunens skøn på baggrund af miljøscreeningen. Denne betragtning støttes tillige af det allerede anførte ovenfor, at domstolene vil være meget tilbageholdende med at prøve kommunens skøn.

Afslutningsvis anfører Kommunen i sin afgørelse, at Kommunen tillige har lagt vægt på, at projektet potentielt kan tilføje Kommunen yderligere skatteindtægter. Det kan give anledning til tvivl, om denne henvisning gør, at afgørelsen bliver båret af et usagligt økonomisk hensyn (økonomisk magtfordrejning). Kommunens hjemmel til at udstede lokalplaner fremgår af planloven, nærmere bestemt planlovens kap. 5. Formålsbestemmelsen i planlovens § 1 giver mulighed for, at hensynet til økonomisk velstand kan indgå som et sagligt hensyn. Kommunen har ikke i sin afgørelse lagt vægt på, at Kommunen vil opnå en

konkret økonomisk berigelse i form af et specifikt beløb. Derimod har Kommunen lagt vægt på potentialet for økonomisk vækst i kommunen. Det, at Kommunen alene henviser til de potentielle skatteindtægter, medfører ikke uden videre, at afgørelsen bliver båret af et usagligt økonomisk hensyn.

Det vurderes, at en eventuel udsigt til øget skatteindtjening ved nye tilflyttere til kommunen, ikke uden videre udgør et usagligt hensyn. Der foreligger derfor ikke magtfordrejning, og Retten i Lyngby bør derfor heller ikke give PP medhold i sin subsidiære påstand. Retten i Lyngby bør på det foreliggende grundlag frifinde Kommunen.

Besvarelse nr. 2

Det findes først og fremmest, at det altovervejende udgangspunkt er, at enhver forvaltningsafgørelse kan indbringes for domstolene, jfr. Grundloven ("GRL") § 63, stk. 1, 1. pkt. Dette udgangspunkt modificeres i praksis ved bl.a. begrænset prøvelse af forvaltningens skøn, endelighedsbestemmelser eller søgsmålsfrister fastsat ved lov, jf. Almindelig Forvaltningsret, Sten Bønsing, 4. udgave, s. 427, 434 og 438. Dog fremgår det i dette tilfælde, af planlovens § 62 hjemler muligheden for at anlægge søgsmål til prøvelse af afgørelser omfattet af loven indenfor 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, hvilket Peter Pan ("PP") har iagttaget ved at stævne kommunen 10. marts 2023.

Det gælder herefter, at udgangspunktet for at kunne anlægge et anerkendelsessøgsmål ved domstolene, som det, der fremgår af bilag 3, er, at der skal foreligge en retlig interesse hos sagsøger, i dette tilfælde PP, jfr. Almindelig Forvaltningsret, Sten Bønsing, 4. udgave, s. 428. I procesretten defineres dette som en *aktuel og konkret* interesse i spørgsmålet, hvilket er nært beslægtet med partsbegrebet i forvaltningsretten. I forbindelse med udstedelsen af tilladelsen til byherre, L, opstår der både mulige støjgener, samt andre forstyrrelser både før, under og efter byggeriets opførelse. Det må derfor vurderes, at PP har den fornødne retlige interesse i spørgsmålet til at kunne anlægge sagen mod kommunen.

PP har anlagt sagen mod kommunen, som er den forvaltningsmyndighed, der har udstedt byggetilladelsen. Det findes, at sagen skal anlægges mod den myndighed, der har truffet afgørelsen, hvorfor denne myndighed er den korrekte sagsøgte, jf. Almindelig Forvaltningsret, Sten Bønsing, 4. udgave, s. 429.

Principale påstand

PP har anlagt sagen med den principale påstand, at kommunen skal anerkende, at afgørelsen af 3. marts 2023 er ugyldig. Som anbringende for denne påstand, fremfører PP at kommunen har handlet i strid med god forvaltningsskik. Det gælder dog her, at domstolene i praksis afholder sig fra prøve begrebet god forvaltningsskik, hvorfor dette i stedet i praksis tilkommer Folketingets Ombudsmand at prøve, jf. Almindelig Forvaltningsret, Sten Bønsing, 4. udgave, s. 440. Således kan Retten i Lyngby ikke tage den principale påstand

til følge, da denne vil afholde sig fra at prøve god forvaltningsskik, hvorfor kommunen frikendes for denne.

Subsidiære påstand

Det bemærkes her først, at domstolene er tilbageholdende med at tilsidesætte forvaltningens skøn, såfremt det er sagligt begrundet i legitime hensyn, jf. Almindelig Forvaltningsret, Sten Bønsing, 4. udgave, s. 427, 434 og 438. Dét tilfælde, at kommunen har tilsidesat legalitetsprincippet ved ikke at have hjemmel eller har foretaget magtfordrejning, kunne dog medføre, at domstolene vil tilsidesætte forvaltningens skøn, Almindelig Forvaltningsret, Sten Bønsing, 4. udgave, s. 457.

Tilladelsen er meddelt i henhold til lokalplan 241, som er hjemlet i planloven. Skønsmargenen for forvaltningen er relativt bred, jf. Ordlyden til Lokalplan 241 § 1, som foreskriver, at formålet med lokalplanen er "*at sikre området karakter af helårsboligområde med varierede grundstørrelser og etageantal, som svarer til områdets historiske udstykningsplan og bygningskarakter, og at området får mulighed for at anvendes til boliger og offentlige formål samtidig med at en del af ejendommens park og skov anlæg har offentlig adgang.*" Det følger endvidere, at dette brede skøn suppleres med bestemmelserne i § 3 om bygningernes maksimale tilladte højde. Det tilkommer her kommunen at foretage et skøn over, hvorvidt områdets karakter kan rumme bygninger af denne højde. Således findes kommunens skøn ikke at være i strid med lokalplan 241.

Samlet må det derfor konkluderes, at Solfyldt Kommune frikendes for både den principale og subsidiære påstand fremsat af PP.

11. EKSAMENSOPGAVE

TILLÆGSKØBESUMMEN

Almenboligselskabet "LEASE" har i mange år være aktiv på det danske ejendomsmarked og har anno 2022 en ejendomsportefølje på i alt 10 boligafdelinger for almenboliger. En af de 10 boligafdelinger er beliggende på en grund, som LEASE købte af Solfyldt Kommune tilbage i 1980. Der var tale om en ejendom på tre etager beliggende i bydelen "Vandløs", som blev solgt for kr. 4.000.000. Ved salget blev der samtidig tinglyst en servitut, der begrænsede ejendommens udnyttelsesmuligheder, jf. **bilag 1**.

LEASE har de sidste år bidt mærke i den høje efterspørgsel på boliger i de store byer. LEASE så derfor dette som en oplagt mulighed for at udvide ejendommen i Vandløs til fem etager. På denne måde ville der komme flere lejere i ejendommen, og det ville samtidig varetage sociale formål. LEASE ansøgte derfor 15. december 2022 om byggetilladelse hos Solfyldt Kommune.

Da Solfyldt Kommune modtog LEASEs ansøgning, gik kommunens sagsbehandler, Karen Skrap, straks i gang med at undersøge, om gældende lokalplaner var til hinder for at meddele tilladelse. Den 3. januar 2023 meddelte Solfyldt Kommune en betinget byggetilladelse, jf. **bilag 2**. Byggetilladelsen var betinget af, at LEASE betalte en såkaldt "tillægskøbesum" på kr. 10.000.000.

LEASE var meget uforstående overfor Solfyldt Kommunes afgørelse og sendte et frustreret svar mandag den 9. januar 2023, jf. **bilag 3**. LEASE havde kontakt med andre boligselskaber i kommunen, og direktøren kunne huske et forum, hvor begrebet "tillægskøbesummer" blev drøftet. Der var derfor enighed om at undersøge sagen nærmere, og i samme ombæring søgte LEASE aktindsigt i lignende sager hos Solfyldt Kommune.

Solfyldt Kommune besvarede anmodningen tirsdag den 17. januar 2023 og tilkendegav samtidig, at kommunen fastholdt kravet om tillægskøbesum, jf. **bilag 4**.

På trods af svaret agtede LEASE at påbegynde det planlagte byggeri og tog hurtigt kontakt til relevante samarbejdspartnere.

Niels Fengerbøl boede i en ejerlejlighed beliggende i en tilstødende boligblok til ejendommen ejet af LEASE. Niels Fengerbøl var efter en lang karriere som landmåler gået på velfortjent pension. En formiddag, hvor Niels Fengerbøl nød kaffe på sin altan med udsigt over det lokale grønne område, lagde han mærke til sin tidligere kollega, der snakkede med direktøren for LEASE og en ansat fra et entreprenørfirma. Niels Fengerbøl fik hurtigt oplysninger om det kommende byggeprojekt, som ville ødelægge udsigten og stilheden fra hans altan. Han syntes endvidere, det var mærkeligt, at han ikke havde hørt om byggeprojektet.

SPØRGSMÅL

Ved besvarelsen af spørgsmålene skal de oplysninger mv., der fremgår af opgaven og bilagene, herunder lovtekst og forarbejder, lægges til grund.

Spørgsmål 1

Har Sølfylt Kommune hjemmel til at betinge byggetilladelse med betaling af en tillægskøbesum på kr. 10.000.000? Ved besvarelsen af spørgsmålet skal de oplysninger, der fremgår af opgaven og bilagene, herunder lovtekst, lægges til grund.

Spørgsmål 2

Hvilke overvejelser giver Sølfylt Kommunes sagsbehandling af afgørelsen om byggetilladelse anledning til?

Spørgsmål 3

Har Sølfylt Kommune hjemmel til sin afgørelse om aktindsigt, og hvilke overvejelser giver sagsbehandlingen af denne afgørelse anledning til?

Spørgsmål 4

Hvilke muligheder har LEASE for at få prøvet spørgsmålet om tillægskøbesum ved domstolene? På hvilket grundlag vil prøvelsen blive foretaget, og hvad vil resultatet blive?

BILAGSOVERSIGT

- Bilag 1** Tinglyst servitut på ejendommen beliggende Vandløs
- Bilag 2** Solfyldt Kommunes afgørelse af 3. januar 2023
- Bilag 3** LEASEs svar til Solfyldt Kommune af 9. januar 2023
- Bilag 4** Solfyldt Kommunes besvarelse af 17. januar 2023
- Bilag 5** Uddrag af almenboligloven med tilhørende forarbejder

Bilag 1**Tinglyst servitut på ejendommen beliggende Vandløs**

I forbindelse med Solfyldt Kommunes salg af ejendommen beliggende Vandløs (matr.nr. 3230) til LEASE pålægges ejendommen følgende deklaration:

På grunden må der kun opføres beboelsesbygninger med højst 3 etager.

Til varetagelse af bl.a. byplansmæssige formål og områdets udseende, må grunden ikke yderligere bebygges.

Købesummen på kr. 4.000.000 er fastsat under hensyn til nærværende deklaration.

Den påtaleberettiget efter nærværende deklaration er Solfyldt Kommune.

Den påtaleberettiget, Solfyldt Kommune, kan afkræve et beløb af den til enhver tid værende ejer af ejendommen for at dispensere for indholdet af nærværende deklaration.

Bilag 2**Solfyldt Kommunes afgørelse af 3. januar 2023**

Boligselskabet LEASE
Ålekistevej 95
2720 Vandløvs
Att.: Til rette vedkommende

Afgørelse vedrørende Deres ansøgning om udvidelse til 5 etager

Kære LEASE

De har 15. december 2022 ansøgt Solfyldt Kommune om byggetilladelse til at udvide Deres ejendom beliggende Vandløvs fra 3 etager til 5 etager. Da anmodningen er i overensstemmelse med plangrundlaget for området, meddeler kommunen hermed byggetilladelse. Byggetilladelsen er dog betinget af, at der til Solfyldt Kommune betales kr. 10.000.000.

Kommunen har i den forbindelse hørt ejendommens beboere om deres holdninger til denne udvidelse. Desuden er der tinglyst en servitut på ejendommen, som giver Solfyldt Kommune mulighed for at opkræve ovenstående beløb.

Med venlig hilsen
Karen Skrab, ansvarlig jurist

Bilag 3**Svar fra LEASE af 8. januar 2023**

Solfyldt Kommune
Langvejen 5
1111 Solfyldt
Att.: Karen Skrab

Hej Karen

Tak for den meddelte byggetilladelse, som er godt nyt for kommunens udvikling. I LEASE forholder vi os dog uforstående over for betingelsen om betaling af kr. 10.000.000, hvilket er langt højere, end hvad ejendommen blev købt for i 1980! Desuden er der tale om en ejendom, der er ejet af os - ikke af kommunen. I kan overhovedet ikke disponere over ejendommen på nær at give tilladelser som planmyndighed – men tilladelser bør ikke gives for et tocifret millionbeløb!!

Vi forholder os meget uforstående over for opkrævningen og søger derfor aktindsigt i lignende sager, hvor Solfyldt Kommune har opkrævet tillægskøbesummer. Herunder oplysninger om beløbene.

I LEASE nægter vi derfor at betale beløbet, men agter at udnytte byggetilladelsen. Arbejdet påbegyndes hurtigst muligt.

Med venlig hilsen
LEASE

Bilag 4

Solfyldt Kommunes besvarelse af 17. januar 2023

Boligselskabet LEASE
Ålekistevej 95
2720 Vandløvs
Att.: Til rette vedkommende

Kære LEASE

Solfyldt Kommune fastholder kravet på kr. 10.000.000 kr.

De har 9. januar 2023 anmodet om aktindsigt i sager, hvor Solfyldt Kommune har opkrævet tillægskøbesummer. På vegne af kommunen kan jeg oplyse, at der er 11 sager om opkrævning af tillægskøbesummer.

Af de 11 sager er der opkrævet tillægskøbersummer i 9 sager, mens kravet ikke er opkrævet i de resterende 2.

Da der er tale om økonomiske oplysninger gives der afslag for den del af jeres anmodning, der omhandler beløbsstørrelserne.

Afgørelsen er truffet med hjemmel i offentlighedslovens § 30, nr. 2.

Da der ikke er en administrativ klageinstans i sager om tillægskøbesummer, kan afgørelsen indbringes for den kommunale tilsynsmyndighed, Statsforvaltningen. Det følger af offentlighedslovens § 38, stk. 1. Henvendelse om indbringelse af afgørelsen for Statsforvaltningen sker ved henvendelse til Solfyldt Kommune.

Med venlig hilsen
Karen Skrab, ansvarlig jurist

Uddrag af almenboligloven og forarbejder hertil**§ 27 b**

Kommunalbestyrelsen kan beslutte at undlade at opkræve en tillægskøbesum eller dele heraf ved ændret anvendelse eller merudnyttelse af en almen boligafdelings ejendom beliggende uden for et udsat boligområde, jf. § 61 a, stk. 1, med henblik på etablering af almene boliger, private boliger eller erhverv.

Stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan indtil den 1. januar 2025 beslutte at undlade at opkræve en tillægskøbesum i forbindelse med afhændelse af en almen boligafdelings ejendom i et udsat boligområde, jf. § 61 a, stk. 1, hvis afhændelsen sker med henblik på opførelse af private boliger eller erhverv.

Uddrag af forarbejderne

Kommunernes adgang til at stille krav om betaling af tillægskøbesum ved ændret anvendelse eller merbebyggelse på den almene ejendom i forhold til det i skødet anførte etageareal er fastslået i domspraksis på grundlag af aftaleretlige og forvaltningsretlige grundsatninger.

(...)

Med forslaget tilvejebringes en hjemmel for kommunen til at undlade at opkræve en tillægskøbesum, idet almenboligloven ikke i dag indeholder en sådan hjemmel. Det er uden betydning, om en tillægskøbesumklausul er tinglyst, selv om det normalt vil være sket. Afgørende for bestemmelsens anvendelse vil være, at der er indgået en aftale, som indebærer, at kommunen er berettiget til at forlange en tillægskøbesum ved ændret anvendelse eller merudnyttelse af en almen boligafdelings ejendom.

(...)

Kommunalbestyrelsens afgørelse vil skulle træffes i forbindelse med kommunalbestyrelsens behandling af sag om tilsagn om støtte til etablering af nye almene boliger på den ejendom, hvorpå der er tinglyst tillægskøbesumklausul.

(...)

Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at undlade at opkræve en tillægskøbesum under iagttagelse af de almindelige forvaltningsretlige regler og grundsatninger med de virkninger, der følger heraf (partshøring, begrundelse mv.). Kommunalbestyrelsens afgørelse vil ikke kunne indbringes for anden administrativ myndighed, idet der ikke findes en klageinstans på området vedrørende støtte til etablering af almene boliger. Spørgsmålet

om lovligheden af kommunalbestyrelsens dispositioner er omfattet af det almindelige kommunale tilsyn.

Du kan besvare opgaven nedenfor.

Besvarelse

Spørgsmål 1

Indledningsvis skal det nævnes, at der er tale om et komplekst spørgsmål, der vedrører emnet "forvaltningens aftaler", og som befinder sig i pensums periferi.

Hjemmel til opkrævning af en tillægskøbesum

Indledningsvis skal hjemmelskravet identificeres. Det kan give anledning til tvivl, hvordan hjemmelskravet i nærværende situation skal identificeres, da problematikken både kan anskues efter en privatretlig vinkel og efter en forvaltningsretlig vinkel. I nærværende tilfælde skal både servitutten og almenboligloven ses i sammenhæng med hinanden, hvorfor problematikken skal anskues efter begge juridiske discipliner. Dette fremgår ligeledes udtrykkeligt af forarbejderne til almenboliglovens § 27 b. Heri fremgår det nemlig, at en kommunes adgang til at opkræve en tillægskøbesum er fastslået i retspraksis både på grundlag af aftaleretlige og forvaltningsretlige principper. Det afgørende efter forarbejderne er, at der er indgået en aftale, som giver Sølydt Kommune mulighed for at opkræve en tillægskøbesum. Finder man frem til, at der er indgået aftale herom, er Sølydt Kommune stadig underlagt de almindelige forvaltningsretlige principper. Her kan f.eks. nævnes forbuddet mod magtfordrejning og iagttagelse af ligebehandlingsprincippet. Til illustration kan der henvises til Højesterets præmisser i U.2017.75H: "*Det følger af almindelige forvaltningsretlige principper, at en kommune – også ved indgåelse af privatretlige aftaler inden for rammerne af kommunalfuldmagten – skal overholde grundsætningen om saglig forvaltning.*". Se desuden Søren Højgaard Mørup m.fl., *Forvaltningsret – almindelige emner*, 7. udgave, 2022, s. 101. Svaret på spørgsmålet beror herefter indledningsvis på en fortolkning af den tinglyste servitut.

Forbuddet mod fremtidig bebyggelse fremgår af en servitut (bilag 1), som varetager offentligretlige hensyn i form af byplanmæssige og byggetekniske formål. Da servitutten i det væsentligste varetager offentligretlige hensyn, skærper dette kravet til servitutens klarhed, såfremt denne skal muliggøre opkrævning af en tillægskøbesum. Foreligger der ikke den fornødne klarhed, vil den betingede byggetilladelse have karakter af magtfordrejning.

Servitutten i nærværende tilfælde må anses for ganske klar i sin ordlyd. Her er der et udtrykkeligt forbud mod yderligere bebyggelse og flere etager end de 3. Desuden fremgår det af servitutten, at salgsprisen på kr. 4.000.000 var fastsat under hensyntagen til servitutens indhold, som begrænser LEASEs fremtidige udnyttelse af ejendommen. Hvis ejendommen udvides til 5 etager, vil ejendommen få en værdistigning. Af denne grund er der indført en klausul, der indebærer, at den påtaleberettiget (Solfyldt Kommune) kan betinge dispensation fra servitutten mod erlæggelse af en tillægskøbesum. Selvom dette sker som led i en afgørelse, er der intet til hinder for, at offentlige myndigheder indgår private aftaler gennem servitutter, jf. bl.a. forarbejderne til almenboliglovens § 27b og den før refererede afgørelse i U.2017.75H.

På baggrund af servitutens klarhed vurderes det, at Solfyldt Kommune kan betinge lempelse af servitutvilkårene med krav om betaling af en tillægskøbesum.

Spørgsmål 2

Solfyldt Kommunes sagsbehandling i afgørelsen om byggetilladelse giver anledning til at behandle en række problemstillinger.

Forvaltningslovens anvendelse

Solfyldt Kommune er en forvaltningsmyndighed, og det er direkte nævnt i opgaven, at der træffes afgørelse vedrørende byggetilladelsen. Forvaltningsloven finder derfor anvendelse, jf. § 1 og § 2. Da LEASE er adressat for afgørelsen må de endvidere anses for part.

Sagens oplysning (officialmaksimen)

Det er myndigheden, som efter det ulovbestemte officialprincip har ansvaret for, at en sag er oplyst på en sådan måde, at der kan træffes en rigtig afgørelse. Det påhviler derfor Solfyldt Kommune at tilvejebringe nødvendige oplysninger i sagen, herunder med inddragelse af andre fysiske personer.

Kravet til sagsoplysningen øges, jo mere indgribende en afgørelse må anses for at være.

I nærværende sag er LEASEs anmodning ikke medtaget, men det må lægges til grund, at en del af sagens nødvendige oplysninger fremgår af denne. Kommunen har endvidere kontrolleret det gældende plangrundlag. Det vurderes derfor, at kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt. Dette hænger dog unægteligt sammen med spørgsmålet om parts-høring, hvorfor der henvises til nedenstående.

Partshøring

Hvis en part i en sag ikke kan antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der efter bestemmelsen i forvaltningslovens § 19, stk. 1, ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

Partshøring af LEASE

Det kan i den forbindelse diskuteres, hvorvidt LEASE skal partshøres om opkrævningen af tillægskøbesummen på kr. 10.000.000. Denne opkræves imidlertid med hjemmel i den på ejendommen tinglyste servitut, jf. ovenfor. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt der er tale om en faktisk eller en retlig oplysning. På den ene side kan det som nævnt anføres, at tillægskøbesummen opkræves med baggrund i en gældende aftale og derfor er et resultat af en retlig forpligtelse. Dette taler for, at der er tale om en retlig oplysning. Modsat kan der argumenteres for oplysningens funktion i kommunens sagsbehandling, hvor den skaber klarhed i sagens omstændigheder i øvrigt. Det er således ikke et krav at oplysningen karakteriseres som faktisk eller ej (*Sagsbehandling s. 217*). Det vurderes derfor, at oplysningen vedrører sagens faktiske omstændigheder, hvorfor der skal ske partshøring, hvis de øvrige betingelser er opfyldt.

Hvorvidt LEASE er bekendt med oplysningen eller ej, må det fremhæves, at tingbogen er tilgængelig for alle, og at LEASE er en juridisk person, der har som profession at drive boliger og ejendomme. Disse forhold medfører, at Solfyldt Kommune må antage, at LEASE er bekendt med servituten. Dette fører derfor til, at der ikke skal ske partshøring af LEASE.

Partshøring af Niels Fengerbøl og de øvrige naboer

Det skal herefter diskuteres, om Niels Fengerbøl (herefter Niels) skal partshøres. Dette kræver, at han er part. Forvaltningsloven indeholder ikke en definition af partsbegrebet, hvorfor begrebet skal forstås i overensstemmelse med lovens forarbejder og praksis. Det følger heraf, at Niels skal have en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse og udfald.

Det kan i den anledning diskuteres, hvorvidt Niels har en individuel interesse, eller om han som nabo skal klage via sin ejerforening. Da der ikke foreligger oplysninger herom, vurderes det, at afgørelsen angår Niels' forhold med en vis intensitet og styrke, at byggetilladelsen har direkte betydning for hans udsigt og lejlighedens forhold generelt, hvorfor han må anses som part.

Niels skal derfor partshøres, hvis de ovenfor nævnte betingelser gør sig gældende.

Det fremgår af faktum, at Niels slet ikke er bekendt med, at der er meddelt byggetilladelse. Han bliver først bekendt med dette, da han observerer en tidligere nabo sammen med direktøren for LEASE og en entreprenør.

Oplysningen om en byggesag er endvidere til ugunst for Niels og alle andre naboer, der vil få påvirket bl.a. deres udsigt. Endvidere vil svaret på en partshøring fra de omkringboende naboer kunne have væsentlig betydning for byggesagens afgørelse, jf. til eksempel FOB 2007-437.

Det vurderes derfor, at Sølydt Kommune burde have partshørt Niels Fengerbøl og de øvrige naboer.

Begrundelse

En skriftlig afgørelse skal indeholde en begrundelse, medmindre afgørelsen giver parten fuldt medhold, jf. forvaltningslovens § 22.

Hverken afgørelsen om byggetilladelse eller afgørelsen om aktindsigt giver LEASE fuldt medhold. Derfor skal begrundelsernes indhold leve op til kravene fastsat i forvaltningslovens § 24.

Begrundelserne skal således indeholde en henvisning til de relevante retsregler, en kort redegørelse vedrørende sagens faktum og en angivelse af de hovedhensyn, der har været bestemmende ved en eventuel skønsafvejning. Begrundelserne skal endvidere være objektivt og subjektivt korrekte.

Byggetilladelsen indeholder ikke en henvisning til den relevante retsregel i byggeloven, hvilket den burde. Afgørelsen indeholder en henvisning til den tinglyste servitut, som opkrævningen har hjemmel i. Opkrævning af tillægskøbesummer er også reguleret af almenboliglovens § 27 b, der imidlertid kun giver kommunen hjemmel til ikke at opkræve tillægskøbesummen. Bestemmelsen er således ikke udslagsgivende for denne afgørelse, men afgørelsen må karakteriseres som værende skønsmæssig i denne henseende, hvorfor kommunen burde have henvist til bestemmelsen og hensynene, der følger af denne. Det er netop i § 27 b, at muligheden for at undlade at opkræve tillægskøbesum er reguleret, hvorfor dette er et hovedhensyn, der burde være belyst i begrundelsen.

I forhold til de faktiske forhold, som begrundelsen skal indeholde en redegørelse af efter forvaltningslovens § 24, stk. 2, må det anføres, at siden LEASE selv har anmodet om en byggetilladelse, har de som part selv tilvejebragt de oplysninger, der er lagt til grund for afgørelsen. Kommunens angivelse af faktiske forhold beror på, om LEASE i forvejen er bekendt med forholdene og om de omtvistet. Kommunens angivelse af de faktiske omstændigheder efter forvaltningslovens § 24, stk. 2, må derfor anses for at være fornødne.

Begrundelsen forekommer at være objektivt korrekt. Altså kan kommunen lovligt opkræve tillægskøbesummen på baggrund af det, der fremgår af afgørelsen. Det er nemlig med hjemmel i den tinglyste servitut, at tillægskøbesummen opkræves. Byggetilladelsen er ligeledes begrundet i overensstemmelse med plangrundlaget.

Begrundelsen forekommer ligeledes at være subjektivt korrekt. Dette indebærer, at det, der fremgår af begrundelsen, dækker over den reelle begrundelse for afgørelsen. Kommunens begrundelse opfylder således kravene.

Klagevejledning

Spørgsmålet om klagevejledning vedrørende byggetilladelsen er reguleret i forvaltningslovens kapitel 7.

Det følger af forarbejderne til almenboliglovens § 27 b, at der ikke findes en rekursmyndighed, hvad angår spørgsmålet om tillægskøbesummer. Forarbejderne nævner alene afgørelser, hvor der ikke opkræves en tillægskøbesum. I dette tilfælde opkræves der en tillægskøbesum. Opkrævningen sker dog med hjemmel i en privatretlig servitut, der knytter sig til en afgørelse efter byggeloven. Afgørelser efter byggeloven kan påklages til Nævnes Hus, jf. byggelovens § 24 og § 25. I dette tilfælde vedrører tvisten dog ikke byggetilladelsen som sådan, men spørgsmålet om, hvorvidt den kan betinges af en tillægskøbesum, som opkræves på grundlag af den tinglyste servitut. Tvister herom skal søges løst ved domstolene, hvorfor forvaltningslovens § 25 ikke er gældende. Det står også anført i bilag 4, at der ikke er en klageinstans for spørgsmål om tillægskøbesummer. Der er tale om en svær sondring.

Det fremgår ikke af bilagene, at afgørelsen skal anlægges for domstolene inden for en lovbestemt frist, hvorfor forvaltningslovens § 26 heller ikke gør sig gældende.

Det kan herefter drøftes om det hører til god forvaltningsskik eller følger af vejledningspligten i forvaltningslovens § 7, at Solfyldt Kommune burde oplyse om muligheden for domstolsprøvelse. Da der er tale om et svært juridisk område, og at LEASE har gjort det klart for kommunen, at LEASE ikke vil betale, vurderes det, at Solfyldt Kommune burde have vejledt herom i afgørelsen.

Samlet vurdering

I forbindelse med sagsbehandlingen af byggetilladelse er det konkluderet, at Solfyldt Kommune tilsidesatte vejledningspligten, if. indbringelse af sagen for domstolene samt kravet om partshøring af Niels Fengerbøl og øvrige naboer. Formålet med myndighedernes vejledningspligt er at imødekomme borgernes informationsbehov og undgå, at borgerne på grund af fejl, uvidenhed eller misforståelser udsættes for retstab. Partshøring udgør en garantiforskrift, hvor en overtrædelse kan have indflydelse på udfaldet af en afgørelse, hvorfor en tilsidesættelse heraf udgør en væsentlig sagsbehandlingsfejl, der medfører

ugyldighed, medmindre tertiære momenter taler betydeligt herimod. I nærværende sag er tilsidesættelse af vejledningspligten bebyrdende for LEASE, mens tilsidesættelse af partshøringsreglerne er bebyrdende for Niels Fengerbøl og de øvrige naboer. Tilsidesættelsen af vejledningspligten over for LEASE, som har fået en byggetilladelse og dermed en begunstigende afgørelse. Der er ikke oplysninger om, hvorvidt tilsidesættelsen medfører et retstab for LEASE, men det vurderes, at vejledningspligten i dette tilfælde udgør en ordensforskrift, hvorfor tilsidesættelsen ikke medfører ugyldighed.

Hvad angår tilsidesættelse af reglerne om partshøring, må det fremhæves, at det ansøgte byggeri er i overensstemmelse med plangrundlaget, hvorfor Niels Fengerbøl og de øvrige naboer ikke kan have en berettiget forventning om, at der ikke bygges inden for den tilladte højde. Det vurderes derfor, at tertiære momenter medfører, at afgørelsen ikke er ugyldig.

Spørgsmål 3

I besvarelsen af nærværende spørgsmål om aktindsigt, vil overvejsler omkring hjemmel og sagsoplysning blive behandlet først, hvorefter resterende sagsbehandlingsspørgsmål behandles:

Hjemmel og sagsoplysning

LEASE søger aktindsigt hos Solfyldt Kommune i lignende sager, hvor Solfyldt Kommune har opkrævet tillægskøbesummer, herunder oplysninger om beløbene.

Da ovenstående ikke er en del af afgørelsessagen om byggetilladelse, skal anmodningen om aktindsigt behandles efter offentlighedsloven.

Efter offentlighedslovens § 7, stk. 1, kan enhver forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed mv. som led i sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Solfyldt Kommune har givet aktindsigt i et antal sager og disses udfald, men har undtaget oplysningerne om tillægskøbesummernes størrelse med henvisning til offentlighedslovens § 30, nr. 2.

Efter denne bestemmelse kan kommunen undtage oplysninger om forretningsforhold, hvis oplysningerne er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, som oplysningerne angår. Undtagelsen er i pensums periferi, men det kan fremhæves, at

kommunen undtager oplysningerne alene med henvisning til, at der er tale om økonomiske oplysninger. Kommunen foretager således ikke en vurdering af oplysningernes betydning. Undtagelse fra aktindsigt skal endvidere begrundes i den private parts forhold, her dem som har betalt tillægskøbesum og ikke kommunens økonomiske forhold.

Den almindelige fremgangsmåde efter offentlighedslovens § 30, nr. 2, vil derfor være, at kommunen hører de respektive parter, som har betalt tillægskøbesummer for at vurdere, om der er tale om forretningsoplysninger af væsentlig økonomisk betydning. Denne fremgangsmåde er ikke fulgt, da kommunen alene henviser til, at der er tale om forretningsoplysninger.

Kommunen har derfor ikke foretaget den nødvendige vurdering efter § 30, nr. 2, og kommunen har heller ikke oplyst sagen tilstrækkeligt.

Uanset ovenstående burde kommunen have overvejet meroffentlighed efter offentlighedslovens § 14. Efter princippet om meroffentlighed er Søfyldt Kommune forpligtet til at tage stilling til, om der kan meddeles aktindsigt i videre omfang, end hvad kommunen er forpligtet til efter offentlighedsloven. Det skyldes, at offentlighedsloven er en minimumslov, og pligten skal overholdes af egen drift. Efter bestemmelsen kan kommunen give aktindsigt i videre omfang, medmindre det vil være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavshedspligt og GDPR. Det er vigtigt at understrege, at kommunen ikke er forpligtet til at give aktindsigt som følge af meroffentlighed, men har pligt til at overveje dette. Da det ikke fremgår af afgørelsen, at kommunen har overvejet meroffentlighed, vurderes det, at kommunen ikke foretaget en sådan afvejning, selvom den har pligt hertil.

Afslutningsvis kan det anføres, at kommunen har overholdt reglen i offentlighedslovens § 34 om delvis aktindsigt. Yderligere problemstillinger relateret til sagsbehandling vil herafter blive behandlet:

Begrundelse

Begrundelsen om aktindsigt henviser til den relevante retsregel i offentlighedslovens § 30, nr. 2.

Begrundelsen indeholder endvidere en fornøden redegørelse for de faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning.

Jævnfør ovenfor er der tale om en skønsmæssig afvejning efter offentlighedslovens § 30, nr. 2. Der skal balanceres mellem hensynet til de personer, som oplysningerne angår samt hensynet til at sikre offentlighed i forvaltningen. Som beskrevet ovenfor har kommunen ikke foretaget en sådan afvejning, men blot konstateret, at der er tale om økonomiske oplysninger. Afgørelsen er således ikke objektivt korrekt og er derfor mangelfuld.

Klagevejledning

Efter offentlighedslovens § 38 skal en afgørelse om afslag på aktindsigt i sager, hvor der ikke er nogen administrativ klageinstans, ledsages af en vejledning om muligheden for at indbringe sagen for den kommunale tilsynsmyndighed. Henvendelse herom skal ske i overensstemmelse med offentlighedslovens § 37, stk. 2.

Kravet må anses for opfyldt, da afgørelsen af 17. januar 2023 indeholder en fyldest beskrivelse af ovenstående.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at Solfyldt Kommunes afgørelse om aktindsigt mangler hjemmel og er behæftet med en række sagsbehandlingsfejl. Den nødvendige vurdering efter offentlighedslovens § 30, nr. 2, er således ikke foretaget, hvilket medfører, at der ikke er sket partshøring af de relevante parter, som har betalt tillægskøbesummer. Sagen er således ikke tilstrækkeligt oplyst, og kommunen har endvidere tilsidesat pligten om meroffentlighed, ligesom begrundelsen er mangelfuld. Dette resulterer i, at afgørelsen er behæftet med væsentlige mangler, der som udgangspunkt medfører ugyldighed, medmindre tertiære momenter taler betydeligt herimod. Da der ikke synes at foreligge sådanne tertiære momenter, vurderes det, at afgørelsen er ugyldig.

Spørgsmål 4

Der spørges ind til LEASEs muligheder for at få prøvet spørgsmålet om tillægskøbesum ved domstolene, hvorfor dette vil blive behandlet i det følgende. Det skal i den forbindelse indledningsvis undersøges, om procesforudsætningerne for søgsmål er opfyldt.

Procesforudsætninger

Domstolenes kontrol med forvaltningen har sit fundament i grundloven, navnlig § 63, som bygger på forudsætninger om netop en sådan kontrol. Domstolskontrollen er en særdeles vigtig retssikkerhedsgaranti, der sikrer LEASEs strukturelle retssikkerhed. For at opfylde procesforudsætningerne skal LEASE have retlig interesse. Altså skal spørgsmålet om tillægskøbesummens opkrævning have en aktuel og konkret karakter, ligesom LEASE skal have en tilstrækkelig nær tilknytning til tvisten.

I dette tilfælde træffes der ikke afgørelse om tillægskøbesummens opkrævning, da denne hviler på en privatretlig aftale. Imidlertid er afgørelsen om byggetilladelse betinget af opkrævningen, og som adressat for denne må LEASEs interesse anses for at være både aktuel og konkret, ligesom LEASE har en tilstrækkelig tilknytning til sagen. LEASE har derfor retlig interesse.

Der fremgår ikke en lovbunden søgsmålsfrist. Hvad angår udnyttelse af eventuelle rekursmuligheder, er det den klare hovedregel, at LEASE kan indbringe sagen for domstolene, selvom parten ikke har udnyttet en potentiel mulighed for administrativ rekurs, jf. bl.a. U 1950.498 H. I dette tilfælde eksisterer der ikke en rekursmyndighed, hvorfor det må fastslås, at LEASE opfylder procesforudsætningerne for at anlægge sag ved domstolene.

Prøvelsesgrundlag

Hvad angår prøvelsesgrundlag må det fremhæves, at opgaven ikke indeholder særlige regler om prøvelsesbegrænsninger. Derfor er domstolenes grundlag for prøvelsen i udgangspunktet ubegrænset. Der er dog en vigtig bemærkning til dette. Domstolene forholder sig alene til gældende ret (retsanvendelse), da det er den juridiske subsumption, som er deres kompetence. Da opkrævningen af tillægskøbesum som nævnt ikke er en egentlig afgørelse, vil det derfor også være gældende ret vedrørende tillægskøbesummen, der vil være omdrejningspunktet for behandlingen. Således vil der ikke være tale om en traditionel prøvelse af eksempelvis skønsudøvelse med henblik på at vurdere en afgørelses ugyl-

dighed, om end det må bemærkes, at forvaltningsretlige principper påvirker Solfyldt Kommunes privatretlige dispositioner. jf. bl.a. ovenfor under spørgsmål 1. Forvaltningsretlige principper vil således indgå i prøvelsesgrundlaget.

Da det under spørgsmål 1 er konkluderet, at der er hjemmel til opkrævningen i den tinglyste servitut, er det mest nærliggende, at domstolene kommer frem til, at kommunen kan betinge byggetilladelsen med en opkrævning af tillægskøbesum.

Vi vil gerne give vores viden videre fra student til student. Derfor har Hortens studentergruppe lavet denne eksempelsamling for aftaleret, erstatningsret og køberet, som alle jurastuderende frit kan bruge.

Hortens ExamensExempler er tænkt som et inspirations- og øvelseshæfte, der kan træne din eksamensteknik, så du nemt kommer til sagens kerne i svære juridiske spørgsmål.

Find mere viden på horten.dk/studerende